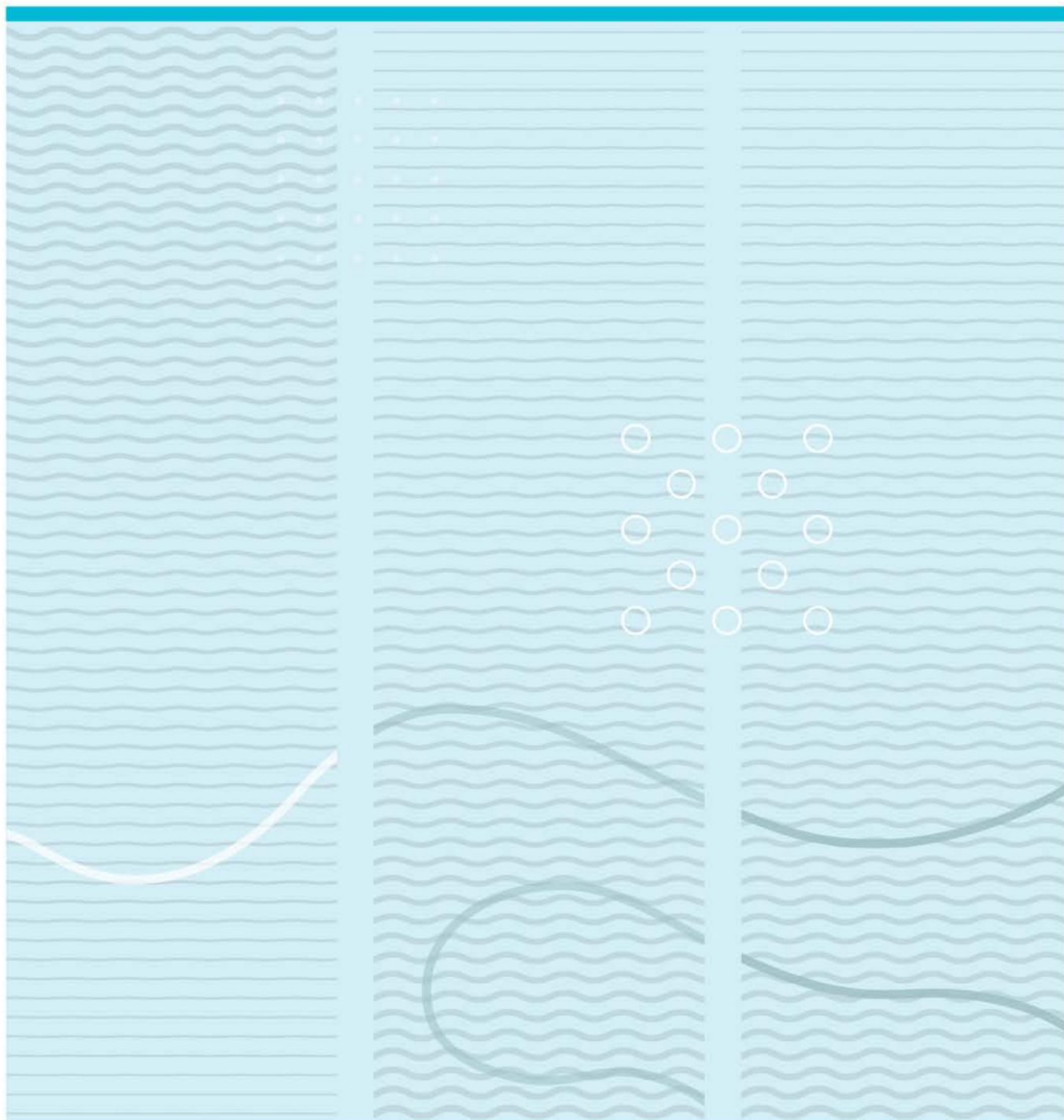

Andreas Eltrheim

Norsk Snøbretthistorie

En redegjørelse for norsk snøbretthistorie fra ca. 1985-1998

Høgskolen i Sørøst-Norge
Fakultet for idrettsfag, kroppsøving og friluftsliv
Institutt for idretts- og friluftslivsfag
Kjølnes ring 56
3918 Porsgrunn

<http://www.usn.no>

© 2016 Andreas Eitrheim

Denne avhandlingen representerer 60 studiepoeng

Sammendrag

Denne avhandlingen beskriver snøbrettfeltets oppstart i Norge, og gjør rede for noen utvalgte mediers dekning av fenomenet fra oppstart fram til 1998, året snøbrett debuterte som olympisk gren. En hermeneutisk arbeidsmåte er blitt anvendt for å innhente datamateriale; en kilde har ledet til en annen. Oppgavens datamateriale er for det meste hentet fra *Aftenposten* og *Vest-Telemark Blads* arkiver med tidsrommet 1985-1998 som avgrensning. Artikler fra nisjemidiet *Snowboardavisen*, utgjør også en stor del av datamateriale, da det ble utgitt i samme tidsrom.

Mine problemstillinger søker svar på hvem som startet med snøbrett i Norge, og hvem som har vært viktige i aktivitetens utbredelse. Den vil i tillegg se om det var andre faktorer som var viktige for at spredning skulle skje, som for eksempel dannelsen av klubber, et forbund og organiseringen av snøbrettcamper. I oppgaven vil leser kjenne igjen flere kjente navn som Daniel Franck og Terje Håkonsen, men og mange andre mindre kjente personer som kanskje har vært vel så viktige for snøbrett i Norge.

Leseren finne utdrag fra flere medier, lese om resultater fra snøbretts tidlige konkurranser og relevansen disse utdragene har med tanke på spredning.

Jeg har benyttet meg av Stein Bråtens spredningsteori for å peke på faktorer som har vært med å påvirke snøbrettets spredning i samfunnet. Faktorer som massemedier, opinionsledere og forandringsagenter av kommersiell og organisatorisk art har vist seg å være med å påvirke snøbrettets utbredelse i Norge. Oppgaven vil også peke på bakenliggende mekanismer for spredning. Disse mekanismene vil bli forklart ved hjelp av Bourdieus teori om smak, og hans begreper kapital, felt og habitus, med støtte fra Holly Thorpe som har forsket på snøbrett i USA. Eksempler på disse mekanismene er 'konflikten' mellom alpint og snøbrett, mote som mekanisme og viktigheten av opinionsledere og kapitalformene de innehar.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	9
1.1	Problemområde.....	10
1.2	Geografisk og tidsmessig avgrensing.	11
1.3	Oslo og Vinje	12
1.3.1	Tall på kjørere, salg av brett osv.	13
2	Problemstilling	16
2.1	Begrepsavklaring	16
2.2	Tidligere forskning på snøbrett.....	17
3	Snøbrettets oppstart internasjonalt	20
3.1.1	Sherman Poppen og Dimitrije Milovich.....	20
3.1.2	Burton og Sims.....	21
3.1.3	Halfpipe og skatekultur	23
3.1.4	Tidlige konkurranser	24
3.1.5	Media entrer miljøet	25
3.1.6	De første snøbrettidolene.....	27
3.1.6.1	Damian Sanders	27
3.1.6.2	Shaun Palmer	27
3.1.6.3	Craig Kelly	28
3.2	Snøbrett i dag	29
4	Teori og metode	32
4.1	Teori	32
4.1.1	Aktører og strukturer i samfunnet.....	33
4.1.2	Struktursynspunktet	34
4.1.3	Spredningsteori	34
4.2	Bourdieu's habitus, kapital og felt.....	36
4.3	Distinksjon.....	39
4.4	Metode.....	40
4.4.1	Den hermeneutiske spiral.....	41
4.4.2	Kildegransking	41
4.4.3	Å bruke kilden som levning	42
4.4.4	Å bruke kilden som beretning	43

4.4.5	Valget av kilder	43
4.4.6	Fortellerens forhold til det fortalte	44
4.4.7	Muntlige kilder.....	44
5	Resultater/diskusjon	47
5.1	Innledning	47
5.2	Innovatørene.....	48
5.2.1	Norske brettprodusenter	49
5.2.2	Tidlig brettkjøring i Oslo.....	50
5.2.3	Harald Rishovd	51
5.3	Uvyrslåmi Snobrettlag	53
5.4	Pionerene/adoptørene	54
5.4.1	Åshild Lofthus	55
5.4.2	Einar Lofthus	57
5.4.3	Terje Håkonsen	58
5.4.4	Ernst Christian Thue og Daniel Franck	60
5.4.5	Stine Brun Kjeldaas.....	61
5.5	Halvor Engen.....	62
5.5.1	Idrettsutøvere	63
5.6	Utdrag av snøbretts mediedekning mellom 1988 og 1998.....	64
5.6.1	Norsk konkurransedeltakelse.....	65
5.6.2	Uvyrslåmi fortsetter å vinne.....	65
5.6.3	Første offisielle Verdensmesterskap og Europamesterskap	67
5.6.4	Antall norske kjørere øker internasjonalt.....	67
5.6.5	Best i verden i halfpipe	70
5.6.6	Snøbrett mot OL	71
5.6.7	Sammendrag, norsk konkurransedeltakelse	73
5.6.8	Håkonsens valg om boikott av OL.....	75
5.6.9	De olympiske vinterleker på brett.....	77
5.7	Hvilke faktorer kan ha bidratt til utbredelsen av snøbrett?	78
5.7.1	Snowboardavisa	79
5.7.2	Norges snowboardforbund	80
5.7.3	Snøbrettklubber i Norge	83

5.7.4	Snøbrettklubbenes habitus	84
5.7.5	Snøbrettcamp	85
5.7.6	Snøbrettcamp og Bourdieu	88
5.7.7	Håkonsen og Francks kapital.....	89
5.7.8	Snøbrett som subkultur.....	90
5.7.9	Alpint møter snøbrett.....	92
5.7.10	Mote som mekanisme?.....	94
6	Konklusjon.....	96
6.1	Innovatørene	96
6.2	De første adoptørene	97
6.3	Spredning	99
6.4	Mekanismer bak spredning	101
7	Referanser.....	102

Forord

Mye av grunnen til at jeg valgte snøbrett som problemområde er at jeg har selv kjørt snøbrett i over femten år, og da mest i Oslo og Akershus. Jeg har selv lest utallige snøbrettmagasiner og sett timesvis med snøbrettfilmer opp gjennom årene, samt kjøpt utstyr fra samme snøbrettforretningen i over ti år. Men før denne oppgaven har jeg allikevel visst utrolig lite om snøbrettets norske historie. Mye av det jeg trodde jeg visste om snøbrett både internasjonalt og her til lands har vist seg å være ryktebasert og egenkonstruert 'kunnskap'. Det objektive arbeidet med denne oppgaven har vist seg å være for meg både opplysende og utfordrende på samme tid.

Arbeidet med denne avhandlingen har vært spennende, i form av at jeg har lært mye om innhenting av datamateriale, og tilhørende analyse, samt lært at en skriveprosess er veldig tidkrevende. Jeg vil først takke min veileder André Horgen for tålmodigheten og assistansen gjennom hele løpet. Takk også til Halvor Engen for mange egne erfaringer og historier fra og om snøbrettets oppstart i Norge.

<Oslo, 20/08.2016>

<Andreas Eltrheim>

1 Innledning

Snøbrett er i dag et helt vanlig syn i norske og utenlandske alpinbakker. De kan sees i de aller fleste sportsbutikker i Norge, og det finnes flere butikker som kun spesialiserer seg på snøbrett og utstyr som hører med. Valgmulighetene oppleves som uendelige, egne brett til fjellkjøring, terrengpark, slalåm, hopp og brett som kan splittes i to og brukes som ski på veien opp fjellet. Det finnes hundrevis av merker som produserer utstyr til snøbrett som klær, sikkerhetsutstyr osv. Til tross for størrelsen på snøbrettmarkedet i dag, har ikke snøbrett slik vi kjenner det i dag eksistert særlig lenge. Med denne oppgaven ønsker jeg å se på snøbrettaktiviteten i Norge herunder hvordan den har kommet hit og etablert seg i alpinbakkene.

De siste ti årene har nordmenn vært i toppen internasjonalt i snøbrettkonkurranser. Flere nordmenn har vunnet gull i X-games, og i den amerikanske verdenscupen Dew Tour. I tillegg har norske Terje Håkonsen i over tjue år blitt sett på som en av pionerene innenfor snøbrett, ved å ha vunnet alt som kunne vinnes mens han konkurrerte og spilt i over 30 snøbrettfilmer. Det kan se ut som at interessen for brett økte i mediene opp mot og under OL i Sotsji, med flere artikler og egen serie på VGTV kalt *Snowboardlandslaget*. I OL i 2014 fikk Norge sølvmedalje i grenen «Slopestyle» ved Ståle Sandbech.

Jeg ønsker å frembringe mer kunnskap om den norske snowboardhistorien, da jeg ikke har funnet noe jeg føler er en tilstrekkelig redegjørelse for historien. Kjeldstadli i boka *Fortida er ikke hva den engang var*, snakker om forskerens glede ved å gå inn i folks liv i fortiden, oppdage nye sammenhenger, se hvordan folk har tenkt og tedd seg. (Kjeldstadli, 2000 s. 16 og 17) Et tilbakeblikk på fortiden kan være viktig for å kunne vise hvordan idretten snøbrett har kommet dit den er i dag, og bli kjent med hvem som har vært med å forme den norske snøbretthistorien.

For å gjøre rede for hvordan snowboard kom til Norge, må jeg først forklare forløpet til snøbrett i Norge. Snøbrett som aktivitet oppsto i USA, og en kan anta at det var herfra det kom til Norge. Jeg ønsker å finne ut hvem som startet med snøbrett i Norge, og hvordan det spredte seg i landet. Det er ikke et spesifikt ønske om å utpeke faren av norsk snøbrett, og gi et individ æren. Jeg er mer interessert i å finne ut hvem som var

med å starte opp aktiviteten og hvor de kom fra. Var de 'rebelske' skateboardkjørere, alpintkjørere fra den norske idretten, eller bare nysgjerrige unge og voksne som tok tak i det nye fenomenet. Da snøbrett først hadde begynt å slå røtter i Norge, er jeg nysgjerrig på hvem som var med på å gjøre det populært. Hvem var heltene og forbildene for nye unge snøbrettkjørere?

Deretter vil jeg aktualisere emnet ved å fortelle litt om bakgrunnen for valg av prosjekt, og komme med avgrensinger som er med på å snevre inn det jeg er ute etter å finne ut. Etter avgrensingen vil jeg presentere problemstillingen samt gjeldende underproblemstillinger, med tilhørende forklaring på hva jeg spør etter. I min problemstilling benytter jeg meg av begreper som kan oppleves uklare og ha flere betydninger. Jeg vil i den påfølgende begrepsavklaringen forklare hva jeg legger i de forskjellige begrepene slik at oppgaven blir mer presis i formuleringene. Før jeg begynner å gjøre rede for den internasjonale snøbretthistorien vil jeg kort presentere det jeg ser på som mest relevant av nåværende forskning innenfor emnet. Jeg vil posisjonere min undersøkelse i forhold til hva vi vet, og hva jeg ønsker å vite mer om.

1.1 Problemområde

Jeg ønsker å undersøke hvordan snøbrett som fenomen spredte og utviklet seg i utvalgte områder på Østlandet, nærmere bestemt Vinje i Telemark og Oslo. Min oppgave vil da prøve å dekke snøbrettaktiviteten fra ca. midt på åttitallet til 1998. Grunnen til valget av områder er at mange av våre tidlige profilerte snøbrettkjørere kom fra nettopp Vinje i Telemark, der snøbrettklubben «Uvyrslåmi Snøbrettlag» hadde hjemmebane. Det var en stor klubb på åtti-nitti tallet, og jeg synes at det er en historie flere bør kjenne til. Jeg har også valgt å fokusere på Oslo-området fordi mye av snøbrettaktiviteten har foregått her, samt mye av salget av snøbrett og utgivelse av en spesifikk snøbrettavis. Det norske snøbrettforbundet ble dannet av aktive kjørere fra blant annet Vinje og Oslo, noe som gir ytterligere grunn for meg å fokusere på disse områdene, da de kan virke sentrale ved første øyekast. I tillegg har det blitt gjort lite historisk forskning på snøbrettaktivitet i Norge. En av grunnene til det kan være at det

er en relativt ung aktivitet/idrett i landet, feltet er omfattende og den eksisterende forskningen innenfor tema har vært sentrert rundt andre aspekter enn det rent historiske. Feltet snøbrett omfatter mer enn en ren idrettsgren. Daglig i alpinbakkene ser man barn, unge og voksne som kjører snøbrett, uten å være organisert i en klubb eller drive konkurranseforberedende trening. De kjører av andre grunner, for eksempel kun for gleden/spenningen. Det er og en gruppe som velger å kjøre utenfor de preparerte løypene, ofte kalt «off-piste kjøring». Jeg vil fokusere mest på den idrettsspesifikke siden av snøbrett, opprettelsen av det norske Snowboardforbundet, og hvilke personer som har stått sentralt innenfor aktiviteten. Videre vil jeg gjøre rede for noen utvalgte norske mediers dekning av snøbrett og hvordan det har blitt fremstilt.

1.2 Geografisk og tidsmessig avgrensning.

For å kunne uttale meg presist om fenomenet er jeg nødt til å begrense datamengden basert på tiden jeg har disponibel. For å gjøre dette ønsker jeg å fokusere på aktivitetens oppstart på Østlandet. Nærmere bestemt Telemark og Oslo og omegn der jeg vet det har vært stor aktivitet innenfor snøbrett. Vinje i Telemark er kommunen der søskenparet Lofthus, samt Terje Håkonsen startet sine karrierer på snøbrett. Som vår hovedstad har Oslo også vært sentral med tanke på snøbretthistoriens oppstart. Det var et nevneverdig skateboardmiljø i byen, og som vi skal se har det vært en kobling mellom skateboard og snøbrettmiljøene. Oppstarten av «Snowboardavisa» på slutten av 80-tallet var med på å øke snøbrettseksposering til publikum. Denne avisen ble distribuert til skisentre over hele landet, samt sportsbutikker. Snowboardavisa var en gratis avis skrevet og trykket i Oslo av blant annet ansvarlig redaktør Halvor Engen. (Halvor Engen, 1991) Den tidsmessige avgrensingen er tidligere nevnt, og vil være fram til OL i Nagano 1998. Denne avgrensingen er satt på bakgrunn av at det var viktig for meg å kunne begrense datamengden med et tidsmessig stopppunkt i tillegg til den geografiske avgrensingen. OL i 1998 oppleves som et naturlig slikt punkt, for di rett etter eksploderte snøbrett i popularitet, mediedekningen økte og mange ytret

meninger om snøbrett. Den totale datamengden var blitt for stor. I tillegg ankom et titall nye konkurranser, blant andre Dew Tour, X-Games, Air and Style og The Arctic Challenge for å nevne noen. De tre førstnevnte er blant de største konkurransene innenfor snøbrett.

1.3 Oslo og Vinje

Før jeg presenterer resultatene fra diverse aviser og magasiner, vil jeg først kort beskrive de to geografiske områdene jeg har valgt å fokusere på, nemlig Oslo og Vinje kommune.

Oslo er som kjent en bykommune og samtidig et fylke i det sentrale østlandsområdet. Byen er også hovedstaden i landet. Det nærmeste skisenteret til Oslo by er Tryvann skisenter, som har vært åpen siden ca. midten på 1900-tallet. Tryvann skisenter var anlegget snøbrettkjørere fra Oslo-området brukte om vinteren. I Oslo hadde også flere av de første rene snøbrettbutikkene åpnet, blant andre Whitewater, SrfSnoSk8 og Oslo Snowboardsenter i løpet av åtti og nittitallet. Sistnevnte var og er drevet av Halvor Engen, samme mann som fra slutten av åttitallet begynte å gi ut brettmagasinet Snowboard-avisen. Denne gratisavisen ble gitt ut fra Majorstua og var skrevet av snøbrettkjørere, for snøbrettkjørere. Avisen bestod av artikler om snøbrett, intervjuer av profiler og informasjon om camper, klubber og forbundets aktiviteter, og ble distribuert til sportsbutikker og skisentre i Oslo og omegn. (Engen, 1991, s. 3)

Vinje er en kommune nordvest i Telemark, tett opptil Morgedal, der den store pioneren innen moderne skisport Sondre Norheim kom fra. Omkring 1850 var Sondre Norheim i sin beste alder, og hans navn er knyttet til moderne skisport. Han var selv en utmerket skiløper, og han var med å framskynde utviklingen av ski, ved å ta i bruk bedre og mer høvelig utstyr. Blant annet en bindingstype, som passet godt til slalåmkjøring og hopping. Utforkjøring og hopping var blant det Norheim ble godt kjent for. «Skilåmene»¹ han utførte i kappleker ble det fortalt historier om i lang tid etter. Mye fordi Norheim utførte disse bragdene i de vanskeligste utforløypene, som ble kalt «Uvyrdsløyper» (Bøe, 1966, ss. 39-50) Fra Vinje kommer snøbrettkjørerne

---

¹ En skilåme er en bragd på ski utført med perfekt teknikk og stil.

Terje Håkonsen, Åshild Lofthus, Einar Lofthus, Thomas Harstad m.fl. som har vært med å prege Norges snøbretthistorie og satt Vinje på snøbrettkartet både nasjonalt og internasjonalt. Derfor kan Vinje kommune sees på som et geografisk område knyttet sterkt til snøbrettets historie i Norge.

1.3.1 Tall på kjørere, salg av brett osv.

Nedenfor følger utdrag fra datamaterialet mitt som gir noen tall innenfor snøbrett i Norge. Disse tallenes funksjon har vært å være i bakhodet gjennom hele redegjørelsen for å ikke overdrive i mine beskrivelser av populariteten og spredningen. Oppgaven min handler for det meste å forklare hvordan spredning har forekommet, og hvilke faktorer som kan ha gjort seg gjeldende i valget om å adoptere fenomenet. Nedenfor følger interessante anekdoter, som kort beskriver en spredning i form av uttalelser om antall kjørere og produserte brett, fra *Snowboardavisen* og *Aftenposten*.

30. Mars 1994 melder *Aftenposten* om en prognose på salg av 4500-5000 snøbrett i Norge. Elitemiljøet i Norge består av 100 kjørere mellom 15-25 år. De første brettene kom i salg rundt 1982. På verdens største sportsmesse i München ble snøbrett omtalt som trendsport nr.1 foran 1995/1996 sesongen. (Grue, 1994, ss. 30-31)

1991- «aldri solgt så mye brett som i år». (Engen, 1991, s. 3)

1993- «Norge har sannsynligvis verdens største tetthet av Halfpiper» (Engen, 1993, s. 3)

1993-Boardercross, en ny konkurransegren for snowboardere. Formen har ide fra motocross. Meget populær blant både publikum og snøbrettkjørere i USA.

Boardercross blir beskrevet senere i oppgaven (*Snowboardavisen*, 1993, s. 4)

1993- Trysil skisenter reklamerer for dette i sin annonse i *Snowboardavisen*, «Trysilfjellet vet at snowboardere er vår sterkeste økende gruppe av gjester». De beskriver videre alle elementene de har lagt til rette for denne økende gruppen med anleggsbrukere. (*Snowboardavisen*, 1993, s. 7)

1994- «Snowboardsporten er nå i så eksplosiv vekst at det ryktes i Mellomeuropa, som er det området som produserer flest brett i verden, at det blir problemer med å skaffe nok brett i vinter. Nesten 40% av bestilte brett er per i dag over to måneder forsinket ut fra fabrikkene på grunn av mangel på råvarer som stålkanter, såler og hovedmaterialer. Dette er verdens raskest voksende

vintersport, og blir det mye snø i vinter vil vi merke problemet hjemme i Norge også» (Snowboardavisen, 1994, s. 13).

2 Problemstilling

Ved å belyse norsk snøbretthistorie med fokus på innovatører og spredningen av snøbrett vil jeg se på hvordan et fenomen sprer seg i et samfunn. Hvordan snøbrett som aktivitet og idrett har utviklet seg i Norge fra ca.1985 og fram til OL i 1998, da det først sto på OL programmet med halfpipe og storslalåm. På bakgrunn av nevnte målsetting og avgrensing blir mine problemstillinger som følger:

Når og hvordan begynte snøbrettaktiviteten i Norge?

- Hvem var de norske innovatørene og adoptørene innenfor aktiviteten snøbrett, og hva var deres bidrag til aktivitetens utbredelse?

Med dette ønsker jeg å undersøke hvem som var med å starte opp produksjon og import av snøbrett i Norge, som kjørte på brettene, deltok i idretten snøbrett, både nasjonalt og internasjonalt, og som var med å samle brettkjørerne.

-Hvordan har innovasjonen snøbrett spredt seg til å bli en så populær aktivitet og idrettsgren?

Her ønsker jeg å beskrive det historiske løpet fra oppstart og fram til februar 1998 som mine utvalgte kilder har formidlet, og trekke fram faktorer som har gjort spredning mulig, som for eksempel nisjemedier og massemedier, viktige personer, arrangementer internasjonalt nasjonalt og lokalt osv.

-Hvorfor har snøbrett spredt seg til å bli en så populær aktivitet og idrettsgren, hvilke mekanismer kan ligge bak spredningen?

Her ønsker jeg å se på hva som kan ha trukket adoptører til snøbrett, og hva som eventuelt gjorde at folk omfavnet det som de gjorde. Jeg vil undersøke hva som gjør de 'viktige personene' viktige, da opinionsledere kan ha hatt betydning for adopsjon. Jeg vil trekke fram snøbrettcampene og klubbens funksjon som faktor for adopsjon.

2.1 Begrepsavklaring

Begrepet snøbrettaktivitet brukes i min oppgave for å beskrive all aktivitet på snøbrett, det være seg idrettslig som i konkurranse og trening, eller som fritidssysse.

Innovasjonen det snakkes om i min oppgave er snøbrettet. Et nytt produkt på markedet, et nytt marked som oppsto, og en ny tenkemåte/kultur. Jeg vil i oppgaven

spesifisere hvilken form for innovasjon jeg bruker, når jeg anvender begrepet (Bråten, 1981, ss. 207-208).

Innovatør er et begrep som brukes om en nyskaper, eller en person som går nye veier. I min oppgave skiller jeg mellom to forskjellige typer innovatører. De som var med å skape produktet snøbrett fra USA, de opprinnelige innovatørene. I tillegg har jeg og valgt å kalle de to første brettprodusentene samt én av importørene fra Norge for innovatører, for å tydelig skille dem fra de første adoptørene av fenomenet snøbrett i Norge (Bråten, 1981, ss. 207-208).

En adoptør er et individ eller en gruppe som opptar den nye innovasjonen, i dette tilfelle snøbrettet. Med opptar mener jeg å gå fra å prøve ut snøbrettet, til å gå fullstendig over til snøbrett fra f.eks. alpint. Jeg velger i min oppgave å skille ut et par individer og grupper som jeg kaller de første adoptørene, disse blir sentrale når jeg skal svare på problemstillingen (Bråten, 1981, s. 207).

Spredning blir av Bråten beskrevet som et «forløp kjennetegnet med stadig tiltagende vekst blant adoptører i en gitt befolkning». (Bråten, 1981, s. 207) I min oppgave blir spredning at antall aktive snøbrettkjørere øker, flere får kunnskap om fenomenet gjennom medier/andre kanaler og flere snøbrett blir solgt.

2.2 Tidligere forskning på snøbrett

Absolutt snowboard: studier i sidelengs ungdomskultur. Olav Christensen skrev sin doktorgradsavhandling om en gruppe snøbrettkjørere fra Hemsedal. Han studerte hvordan snøbrettkulturen kom til uttrykk i en subkulturell gruppe og i miljøets viktigste medier. Christensen mener at det var tre ting som trakk ungdom til snøbrettmiljøet: Lek, opprør og risiko. (Christensen, 2001) Han går også grundig gjennom de forskjellige mediene innenfor subkulturen snøbrett. Snøbrettvideo og magasiner som har spilt en stor rolle for hvordan subkulturen har vist seg fram til resten av samfunnet.

Christensen peker på at ved begynnelsen av 90-tallet var de dyktigste kjørerne knyttet til ulike produsenter gjennom sponsorkontrakter og forbindelser. Med hjelp av mediene har snøbrettindustrien forankret sine produkter til personligheter og team, noe som integrerte industrien i snøbrettkjørernes livsverden. Han har også vist at i snøbrettmedier er skillet mellom annonsører og redaksjonelt stoff mindre tydelig enn

det tradisjonelt har vært i andre idretter. De industrielle aktørene er en del av snøbrettsubkulturen på linje med medier og de øvrige aktørgrupper. Så medier og produsenter er også med på å påvirke hvordan snøbrettkulturen utviklet seg. Dette er relevant for å se om det er forskjell i måten snøbrett blir presentert på gjennom vanlige medier som *Aftenposten* og mer nisjemedier som f.eks. *Snowboardavisen*, som var en gratisavis med masse annonsørinnhold. Jeg vil og identifisere de norske adoptørene som hadde et nært forhold til produsenter, gjennom sponsor og andre forbindelser.

Holly Thorpe, 2011, *Snowboarding bodies in theory and practice*. En dybdeanalyse av det globale fenomenet snøbrett utfra flere forskjellige sosiologiske teorier. Thorpe gjør blant annet rede for snøbrett som populærkultur i media, kjønnskultur og som fysisk utfoldelse. Det bemerkes blant annet i boka, en sterk kobling mellom brettkjørere og punk rock, en type opprørsk ungdomskultur. (Thorpe, 2011) Thorpes forskning på snøbrett gjør grundig rede for flere aspekter ved snøbrett som kan være av relevans for min oppgave. Mest av alt har hennes bruk av Bourdieus teorier om kapital, felt og habitus innenfor snøbrettfeltet blitt et eksempel på hvordan jeg har kunnet løse deler av min problemstilling. Hvorfor snøbrett har blitt så populært i Norge, og hvilke mekanismer som ligger bak, kan sees i lys av Bourdieus teori, som Thorpe på en god måte har knyttet til snøbrettfeltet.

Sisjord, 2005, *Snowboard: en kjønnet ungdomskultur*. En bok om norsk snowboard og kjønn. Boken beskriver blant annet jentenes fremmarsj på en mannsdominert arena, hvor guttene betraktes som standarden. Hennes datamateriale viser utviklingstrekk som at snøbrett fremsto som en motreaksjon til den «patriarkalske idretten», og at jentene holdt mer på den subkulturelle tradisjonen snowboard ble grunnlagt på enn det guttene gjorde. Sisjord forteller om hvordan det kan tyde på at utviklingen mot en breddeidrett kan være gunstig og vil gi bedre tilrettelegging for jentene. Sisjords forskning på snøbrettfeltet finner jentene litt i bakgrunnen i forhold til guttene innad i snøbrettkulturen, gjennom publikasjon i snøbrettmedier, sponsoravtaler og i konkurranser. Jeg mener det er viktig i oppgaven å få trukket frem en av foregangskvinnene for jenter på snøbrett, nemlig vår mestvinnende norske snøbrettkjører noensinne, som også var en av de første norske uavhengig av kjønn som hevdet seg internasjonalt på brett. (Sisjord, 2005, ss. 66-79)

3 Snøbrettets oppstart internasjonalt

3.1.1 Sherman Poppen og Dimitrije Milovich

Snøbrett har sine røtter i surfing og skateboarding, og begynte som en ide om å surfe også om vinteren. De første brettene hadde verken bindinger, eller stålkanter som de moderne snøbrettene. I stedet hadde de heller en styrefinne under brettet og et tau festet til tuppen av brettet. Det er umulig å vite sikkert hvem som fant opp det første snøbrettet, da folk har lekt i snøen stående på diverse typer akebrett i mange år. I tillegg har det i USA vært mye frem og tilbake rundt hvem som fant opp det første snøbrettet. Snøbrett slik vi kjenner det i dag vokste fram i USA på slutten av 1960-tallet og begynnelsen av 70-tallet. Et av de første eksemplarene av et snøbrett ble kalt en Snurfer og ble oppfunnet i 1964 av amerikanske Sherman Poppen, som et leketøy for hans barn i Muskegon, Michigan. Poppen hadde boltet sammen et par ski så barna kunne skli på det i hagen deres. Snurferen ble lansert i 1966 og markerer begynnelsen på den moderne snøbretthistorien ("www.snowboardforbundet.no," 2014 Fane «Info»). Denne Snurferen som var ment som en leke for barnet til Poppen, kom ut da surfing var på sitt mest populære i USA og det ble mellom 1966 og 1977 solgt over en halv million Snurfere (Transworld Snowboarding, 1996). «Egen oversettelse:Snurferen kommer til å bli vinterens rockering» skrøt Poppen i Muskegon Chronicle (Dec, 1966) (Howe, 1998, s. 6). Men ettersom det ble mer populært begynte man å arrangere konkurranser på leketøyet. I 1968 ble det første «World Snurfing Championship», arrangert av studenter i Muskegon, Michigan. Dette ble et årlig arrangement som trakk opp til 300 tilskuere. Ti år senere ble dette arrangementet som byttet navn til National snurfing championship, sponset av firmaet som produserte snurferen (JEM Corporation). Dette betød at det ble delt ut gevinst i form av penger til vinnerne (Transworld Snowboarding, 1996). Konkurransene tiltrakk snurferentusiaster fra hele landet. En av disse entusiastene var Jake Burton Carpenter som deltok i 1979. Burton ble senere en av de største brettprodusentene i verden (Howe, 1998, s. 6). Rundt samme tid som Poppen, inspirert av aking på kafeteriabrett, begynte Dimitrije Milovich som var en surfer fra østkysten av USA, å utvikle snøbrett basert på surfebrettdesign i 1970. Brettet hadde stålkanter, og ifølge Milovich fikk han det året patent på oppfinnelsen han kalte snøbrett så han kunne selge det til skiprodusenter. Milovich

startet i 1972 opp et firma som begynte å produsere hans første brett Winterstick. Den første nasjonale eksponeringen snøbrett fikk i USA var artikler om Winterstick i Newsweek, Playboy og Powder magazine i 1975. På den tiden solgte Milovich brett i 11 land internasjonalt, men mot slutten av 70-tallet begynte både Poppen og Milovich å miste interessen for produksjonen av snøbrett, og trakk seg ut før snøbrett virkelig begynte å ta av. men de er likefullt begge kjent som noen av de store pionerene innenfor idretten (Howe, 1998, s. 8).

3.1.2 Burton og Sims

Jake Burton, tydelig inspirert av Snurferen eksperimenterte med fiberglass, damppresset tre og laminert tre for å lage et brett som var raskere og mer manøvrerbart enn snurferen. I 1978 etablerte han Burton Snowboards, og lagde 350 brett av laminert tre, ganske likt en skateboardplate. Han tok med ett av brettene sine til Poppens Snurfer konkurranser noe som resulterte i ramaskrik blant deltagere og hovedsponsor. De mente at Burtons brett teknisk sett ikke var en Snurfer, fordi den hadde en vannski binding til framfoten. Det ble da laget en egen åpen klasse i konkurransen som Burton vant. Det var bindingene som var det store gjennombruddet og var den første store forskjellen mellom en Snurfer og et snøbrett. Burton hadde store problemer med markedsføring av brettet sitt. Folk oppfattet snurferen som en barneleke, samtidig som Burton ønsket å selge til voksne. Burton, som gikk inn med tanken for å tjene penger, hadde endret seg dramatisk innen han var blakk. Han fant da ut at han ville fokusere på å kjøre framfor å drive business, og det var da snøbrett begynte å ta av. Fokuset til Burton Snowboards har siden det forsøkt å være på å kjøre framfor å selge, forteller Howe (Howe, 1998, s. 12).

Burton var derimot ikke den eneste som eksperimenterte med produksjon av snøbrett. «Egen oversettelse: Snøbrettets image er en etterkommer av Californias surfe og skatemiljø, og dette skyldes i stor grad 70-tallets skateboard magnat Tom Sims» skriver Howe i boka *A cultural history of snowboarding* (Howe, 1998, s. 13). Skateboardkjøring eksploderte i California på 70-tallet og i front sto Sims. Uredd etablerte han et firma som tok skateboarding forbi alles forventninger. Image var en stor del av Sims

promotering av skateboard, og mediasynlighet var viktig, for han og fabrikklaget hans². Langt hår uten skjorte og sko beskrev en bekymringsløs holdning, i en aktivitet mer aggressiv enn surfing. Sims var sentral i skatekulturen, noe som var med å spille en stor rolle i hans utvikling av snøbrettkjøring (Howe, 1998, s. 18).

Pionerer som Burton (Vermont), Poppen (Michigan), Sims og hans kompanjong Chuck Barfoot (California), Milovich (Utah), Sanders brødrene (California) og Mike Olsen (Washington) som etablerte hhv. Burton Snowboards, Snurferen, SIMS snowboards, Winterstick, Avalanche Snowboards og GNU Snowboards var de første brettprodusentene. De hadde alle til felles et ønske om et alternativ til den elitistiske kulturen som var assosiert med alpint, men deres planer for snøbrett og hvordan man deltok varierte stort (Thorpe, 2011, ss. 20-23).

«Godt inn i 80-tallet var det utrolig mange varianter i brett, med tanke på form og materiale, det var en periode formet av utprøving og feiling på produksjonssiden, formet av terrenget som ble kjørt i, og bakgrunnen produsentene stammet fra (skating, surfing, BMX sykling osv.) Snøbrett skulle være fritt, gøy, sosialt og en individualistisk aktivitet (Humphreys, 1996, 1997)» (Thorpe, 2011, s. 22).

Uten å gå for dypt inn i diskusjonen om hvem som var først, hva som var mest populært og kulturene snøbrett stammer fra, er det viktig å ha i bakhodet snøbrettets begynnelse, som barneleke, som motkultur, som konkurranseaktivitet og som et masseprodusert produkt i et vinteraktivitets marked. Snøbrett har tydelige røtter i aktivitetene skateboard og surfing, det gjenkjenner en i måten det svinges og står på. Og vi finner flere likhetstrekk i kulturene, i form av magasiner, klesstiler, holdninger, videoer og bilder.

I begynnelsen bannlyste skisentrene i USA snøbrettkjørere. Eiere, ledere og skikjørerne definerte brettkjørerne som 13-18-åringere med rasende hormoner, som likte skateboard og surfing. Thorpe hevder at det negative bildet til skateboardkjørerne og surferne i USA, bidro til folkets mistillit og den generelle misnøyen til snøbrettkjøring. Selv om bannlysningen gjorde deltakelsen vanskelig, stoppet det ikke pågangsmotet til de ivrigste brettkjørerne. I 1983 ble Stratton Mountain i Vermont det første store anlegget som åpnet løypene for brettjøring, og andre skisentrene fulgte raskt etter. Thorpe peker på to faktorer som var med å påvirke dette. For det første drev

---

² Et fabrikklag var et lag bestående av skatere som alle brukte produkter fra en spesifikk fabrikk, i dette tilfellet SIMS

snøbrettkjørerne aktivt kampanje for adgang (Howe, 1998). For det andre så hadde alpint nådd et vekstplatå og snøbrett tilbød ski-feltet et nytt marked blant unge, samt en økonomisk vekst i form av flere kunder (Thorpe, 2011, s. 22).

Da det tidlig på åttitallet ble mer populært å konkurrere på snøbrett, og det ble dannet en kompetitiv arena, kunne en tydelig se forskjeller i Burton og Sims visjoner for snøbrett forteller Howe. Burton med sin bakgrunn i racing på ski påvirket hans visjon, mens Sims med sin bakgrunn i «the volatile skateboard industry» (Howe, 1998, ss. 20-23) ønsket å bygge en personlighetsdrevet, idoldyrkende maskin av promotering for snøbrett. De to ble kjapt rivaler, men knivingen mellom Burton og Sims skulle vise seg å være «sunn for snøbretts vekst» (Howe, 1998, ss. 20-23).

3.1.3 Halfpipe og skatekultur

Den første halfpipen ble bygget ved Lake Tahoe av en gruppe ungdommer fra North Shore high school. Med bakgrunn i både skateboard og alpint hadde ungdommene forutsetningene for å skape kreative elementer i alpintbakken. Da nyheten om snøbrett nådde dem, hev de seg raskt på, og så muligheten til å skate på snø. De dro opp i fjellet og lagde en 'skateramp' i snø, de kunne gjøre triks på. I 1982 spredte ordet seg til Sims i California at en gruppe snøbrettkjørere kjørte en naturlig halfpipe, ganske lik en skateboardramp, bare av snø. Bob Klein, en av ungdommene sa: "One day, Tom Sims showed up with a bunch of punk skaters, it kind of sucked, actually, because they all acted so important and kind of took over our spot, acting all punk and throwing cigarette butts around» (Howe, 1998, s. 29).

De syns allikevel det var litt kult, siden Sims ofte hadde med seg profesjonelle skateboardkjørere, som for eksempel legenden Steve Caballero. Tahoe City Half Pipe, var akkurat det Sims hadde lett etter for å spre ordet om snøbrett. han hadde hatt problemer med å få skaterne til å kjøre brett, siden skaterne følte snøbrett var for likt de avslappede surferne. samtidig oppfattet de skating som mer punkt og aggressivt, men etter hvert ble de overbevist og TC Halfpipe ble ifølge Howe «a first mecca for «freestyle» snowboarders» (Howe, 1998, ss. 28-29).

Da snøbrettkjørerne nylig hadde fått adgang til skiheisene var denne nye skateliknende punkholdningen noe Burton virkelig fikk kjenne på kroppen. Han, som kun egentlig ville spre fenomenet snøbrett, og få kjøre så mye som mulig, var omringet av

brettkjørere som gjorde dumme ting med vilje, fordi det var kult. Et eksempel var da eieren av Stratton resort, Paul Johnson, lot Burton og andre brettkjørere bruke anlegget og heisen, så lenge de passet på hverandres oppførsel og straffet regelbrytere. Burton og gjengen fungerte som politi i bakken, og lot folk kjøre på forskjellige steder etter hvordan de oppførte seg. Dette resulterte i mye negativ omtale i snøbrettmagasinene, der de ble regelmessig sammenlignet med nazister. «Men det var noe de måtte gjøre for å få bukt med ukulturen som raste» fortalte Burton (Howe, 1998, s. 36).

3.1.4 Tidlige konkurranser

Moderne kompetitiv snøbrett begynte i 1981 med det første tittelmeesterskapet i USA arrangert i Vermont, mens året etter ble det første internasjonale stevnet gjennomført samme sted. Dette er ikke konkurranser slik vi kjenner det fra vår barndom, forteller Thorpe, og beskriver konkurransene på åttitallet som kaotiske, alle kjørte sammen, fra begge kjønn og alle ferdighetsnivåer. De var typisk dårlig organisert og det handlet mer om å more seg, framfor seriøs konkurranse. Howe kaller konkurransene kulturelle smeltedigler hvor alle hint av sosiale forskjeller var strøket vekk, «alle var fulle og rølpete (Thorpe, 2011, s. 24). Videre var det flere forskjellige aktører som organiserte konkurransene. I 1983 arrangerte Burton National Snowboarding Championships i Snow Valley, Vermont, som senere utviklet seg til det vi kjenner som US Open. Samme året arrangerte Tom Sims World Snowboarding Championships i Lake Tahoe, og det var den første konkurransen som hadde halfpipe på programmet (Transworld Snowboarding, 1996). Snowboard begynte nå også å nå ungdom i andre nasjoner. Japanere arrangerte sitt første nasjonale mesterskap i 1982 og i 1986 organiserte europeere regionale konkurranser. Swiss Championships som ble avholdt i St. Moritz var ett av disse. Et annet eksempel var World Championships som var et mesterskap fordelt mellom St. Moritz i Sveits og Livigno i Italia. Her deltok over 100 kvinner og menn fra 17 nasjoner. På denne tiden fantes det ikke et overordnet organ som arrangerte konkurranser. På slutten av åttitallet var det konkurranser samtidig hele tiden. Eksempelvis verdensmesterskap i Livigno/St. Moritz arrangert samtidig som verdensmesterskapet i Breckenridge, Colorado. Thorpe beskriver konkurranseorganiseringen som kaotisk og tilfeldig, men sier også at da de

kommersielle mulighetene gjorde seg synlig i disse konkurransene, startet noen brettkjørere og produsenter North American Snowboard Association (NASBA) og Snowboard European Association (SEA) i 1987. (Thorpe, 2011, ss. 23-24) Målet var å arbeide sammen for å lage en samlet World Cup turne. I 1988 ble United States Snowboarding Association dannet for å standardisere regler og organisere arrangementer i USA. Lignende organisasjoner vokste fram verden rundt, for eksempel i Norge i 1987 (Thorpe, 2011, s. 24).

I 1988 ble den første World Cup arrangert, og bestod av fire arrangementer. Det ble avholdt to i Nord-Amerika og to i Europa på denne turneen. To år senere i 1990 gikk Ted Martin, Kazuo Ogura og Christian Savioz sammen og dannet ISF (Internasjonale Snowboardforbundet). Et organ satt sammen for å organisere internasjonale konkurranser og danne regelverk. ISF arrangerte det første offisielle mesterskapet i 1993 (Transworld Snowboarding, 1996).

Med økningen i konkurranser i løpet av åttitallet, økte også muligheten for å skape en karriere på snøbrett. Burton og Sims var tidlig ute med å danne fabrikklag, da de som produsenter begynte å bli store. Det var nå om å gjøre å signere de store navnene som kunne reklamere for de gode brettene, ved å vinne konkurranser. Det var nettopp i disse konkurransene man fant nye talenter, siden det var det eneste stedet en kunne få vist fram ferdighetene sine, eller vist fram det nye utstyret, nye moter og kjørestilen sin (Howe, 1998, s. 54). «Egen oversettelse: Senere skulle media erstatte konkurranser som middelet for å danne seg en karriere, men på åttitallet var konkurranser den eneste måten å være proff» (Howe, 1998, s. 54).

3.1.5 Media entrer miljøet

Signifikante endringer skjedde mot slutten av åttitallet og begynnelsen av nittitallet. Blandingen av flere faktorer bidro til økningen av brettsporsportens deltagere. Flere bakker åpnet løypene for snøbrettkjørerne, massemedia begynte å rapportere i positiv tone om snøbrett kultur, snøbrettmagasiner (f.eks., Absolutely Radical (1985) Transworld Snowboarding (1987), Snowboarder (1988), Blunt (1993) og filmer som The Western Front (1988). Totally Board (1989), Snowboarders in Exile (1990), og Critical Condition (1991)) kommuniserte bilder, holdninger og stiler til snøbrettkulturer verden rundt.

Teknologiske framskritt og et mer kompetitivt marked ga flere deltagere på produsentfronten, med billigere og flere alternativer til utstyr. Fjernsynsselskaper så snøbrett som en potensiell inntektskilde og begynte å følge med på det unge mannsdominerte markedet (Thorpe, 2011, s. 25). Verdensmesterskapet i Breckenridge 1986 tiltrakk seg media fra hele verden. Konkurransen kombinert med TV og annen massemedia, var en utskytingsrampe for å skape rockestjernelignende snøbrettkjørere ut av for eksempel Damian Sanders, Shaun Palmer, Bert LaMar og Craig Kelly. Problemer oppsto da fokus gikk vekk fra brettkjøringen, og mer på skapelsen av helter og at de store firmaene kastet penger inn i arrangementene. Sponsorer som Swatch, Suzuki var tidlig inne med masse penger og ifølge redaktøren for Snowboarding Online, Lee Crane, var ikke snøbrettidretten klar for dette. Organiseringen av konkurransene var forkastelige, sportens vekst var fullstendig kunstig, «Everyone thought it was so big, but it was just smoke and mirrors» (Howe, 1998, s. 60). Det var mer prispenger enn det var deltakere, så alle som deltok mottok masse penger. Howe peker på dette som en av grunnene til at snøbrettkjørere startet opp sine egne medier. De ville ikke at snøbrett skulle bare være en front for store firmaer med masse penger, så de første snøbrettmagasinene var mer «dette er snøbrett, velkommen inn». Snøbrett begynte å dukke opp overalt, i tyggegummi reklamer (Wrigley), og i Hollywoodfilmer (James Bond), men det ble mer presentert som et stunt, enn som en kultur og en idrett. Howe forteller at denne eksponeringen gjorde at mange ble interessert, men på feil premisser. Medias presentasjon av snøbrett var en karikatur, de forvrengte subkulturer for å gjøre de mer fordøyelige for de uinnvidde (Howe, 1998, ss. 63-64). Snøbrett led denne skjebnen gjennom sin historie, og denne forvrengingen førte til en separasjon mellom «insiders and outsiders, those who understood the 'real' spirit of snowboarding and those who knew only the media version» (Howe, 1998, s. 64). I 87-88 sesongen produserte Burton og Sims respektivt 20 000 og 10 000 brett. Dette var store tall som gjorde at folk i businessverden begynte å legge merke til markedet. Ski og seilbrettfirmaer som K2, Rossignol, Look, Kneissl, Atomic, Mistral og Raichle hev seg på og begynte å produsere brett de også. Howe forteller om to måter en kan se på denne involveringen. Positivt sett så er oppmerksomhet fra 'outsidere' med å legitimere og forstørre antall snøbrettkonsumenter. Ser man mer skeptisk på det, kan det ha sett ut som de større, mer konservative og etablerte firmaene innenfor ski

industrien ønsket å overta markedet. Dette sammen med media forvrengingen økte inntrykket av en oss mot dem mentalitet hos aktører i snøbrettverden (Howe, 1998, s. 66).

3.1.6 De første snøbrettidolene

Fra USA, sent på åttitallet, kom det man kan kalle de første snøbrettidolene, ifølge Howe. Damian Sanders, Shaun Palmer og Craig Kelly. Felles for de tre mest kjente var at de var med å drive snøbrett framover i form av sportens progresjon. Triksene ble mer variert og vanskeligere, man gikk høyere, og terrenget var mer variert. I tillegg var stil mer og mer tilstedeværende, forskjellen på de tre var hvordan de ble framstilt og opptrådte foran og sammen med de store mediene, og hva de blir husket for (Howe, 1998, s. 70).

3.1.6.1 Damian Sanders

Sanders var den yngre broren til Avalanche grunnleggeren Chris Sanders, og han var kanskje den mest synlige 'poster-boy'en for snøbrettverdens radikale og ekstreme image. Sanders kroppsliggjorde dette med alt fra klær til kjørestil, med piggsveis, svettebånd i neonfarger, og alt av brettutstyr var spekket med neonfarger. Damian Sanders som var med i Avalanche teamet var også en av de første som jaktet magasinfor sider med bilder fra frikjøring framfor konkurransemedaljer. Han var kjent for å hoppe ut fra de største klippene, og gå høyere enn noen andre. Sanders var også en av snøbrettkjørerene som først tok til video som et medium for å vise seg fram, der brettkjøringen samt hans personlighet kom tydelig fram. Tydelige poseringer, sammenbitte tenner og knyttede never var tegn på aggresjon, noe Sanders visste å utnytte. Etter hvert var han med i alt av magasiner, alt av filmer, stilen var imidlertid blitt for mediavennlig for det fremvoksende snøbrettmiljøet. Og der Sanders begynte å falle fra tok ekstreme Shaun Palmer over (Howe, 1998, ss. 70-73).

3.1.6.2 Shaun Palmer

Palmer var snøbrettmiljøets første ekte bad boy. Han var kjepphøy, frekk og kunne ikke tape en konkurranse på slutten av åttitallet. Ifølge Howe lagde han noen av de mest evigvarende bildene for historien til snøbrett ved å hoppe ut av hotellvinduer,

kaste et brett i et hellig japansk bad, eller hive en pølse i ansiktet på en arrangementsansvarlig på konkurranse. Dette var med på å forme imaget på hva det betød å være en ekte, 'hardcore' snøbrettkjører. Palmer med sine banneord og hyppige drikking, fremsto med dårlige holdninger. «I was a punk» (Howe, 1998, s. 76) innrømmer Palmer, i Howes bok. Til tross for dette fortsatt Palmer å vinne. Med seiere fulgte penger, som igjen gikk til dop, alkohol og andre rusmidler. Han fikk det til å fungere. Palmer sier selv at det var World Championships i Breckenridge i 1990 som forandret alt, enorme folkemengder og alle ropte navnet hans, etter det drakk han bare mer og mer. Palmer var og en av de første som offentlig kritiserte dommerne for håpløs dømming og arrangører for dårlig bygde halfpiper, og han hadde ifølge han selv vist finger til hver og en av dommerne en gang. (Howe, 1998, s. 78). Både Sanders og Palmer var ofte i rampelyset og portretterte sin holdning med overlegg for å vise hvordan de syntes brettkjørerne burde oppføre seg. Begge var fra California og var i en tidlig alder veldig imagebevisst. Deres rake motsetning var Craig Kelly, en mann fra nordvest i USA, som var en del av de originale Mount Baker Hard Core. En gruppe brettkjørere som fokuserte på terrengkjøring (Howe, 1998, ss. 70-78).

3.1.6.3 Craig Kelly

Kelly var et veldig annerledes ikon. Oftest har han blitt karakterisert som en 'soul rider'. Kellys mystikk har blitt bygd rundt hans lidenskap for pudder og fjellkjøring. Kelly var ikke en ekstrem kjører, men han kjørte i ekstreme terreng. Han var ikke en kompetitiv kjører, selv om han vant sammenlagt verdensmesterskapet fire ganger på rad. Han var heller ingen filmstjerne, selv om han var med i utallige filmer, hvor flere av filmene sentrerte seg om han. Kelly var en stille person, som fikk mye mediaoppmerksomhet, men han hadde ingen typisk mediapersoneitet. På toppen av sin karriere i 1990, pensjonerte han seg fra konkurransesirkuset, fordi han ikke likte hvilken retning profftilværelsen gikk. Kelly var eldre da han ble profesjonell snøbrettkjører, og kanskje dette kan være forklarende for hvorfor han opptrådte mer profesjonelt og mer voksent (Howe, 1998, ss. 80-83).

Disse tre kjørerne bar snøbrett fra åtti- til nittitallet som de tidligste og mest legendariske proffene. Alle tre har formet en kulturell standard som står den dag i dag. Sanders for sitt image og sin livsstil, Palmer for sin dårlige oppførsel og sin fremtoning,

og Kelly for sin profesjonalisme og sin mystikk. Ingen av disse trekkene ville derimot blitt husket om ikke de alle var utrolig talentfulle og var med på å sprengte grensene for hva som var mulig på et snøbrett. Tilbedt av tusenvis (Ifølge Howe), så var de ovennevnte de første heltene. De puttet snøbrett på idrettskartet og definerte forholdet mellom kjører og sponsor, kjører og konkurranse og kjøring og tilskuere (Howe, 1998, ss. 70-85).

Det skal bli interessant å se om det som har skjedd i USA, har vært med å forme hvordan fenomenet snøbrett etablerte seg i Norge, og om det farget inntrykket hos uinnvidde i medier, og om de som var helter og forbilder for det amerikanske snøbrettmiljøet også var med å forme det som skjedde i Norge. Det skal jeg å gjøre rede for samtidig som jeg tegner en form for tidslinje av snøbrettets etablering og utvikling i Norge.

3.2 Snøbrett i dag

Idretten snøbrett er i dag utbredt over hele landet, det finnes klubber helt fra Alta i nord og ned til Kristiansand i sør. Disse klubbene organiserer trening, konkurranser og turer for utøverne i området som er medlemmer. Det finnes ca. 60 slike klubber med til sammen rundt 200.000 som kjører snøbrett i Norge. Klubbene sikrer lokal aktivitet med nasjonal støtte. Denne nasjonale støtten deles ut gjennom tippenøkkelen til NIF, hvor det norske snowboardforbundet (stiftet 1987) er tilsluttet (fra 1999).

(Snowboardforbundet, 2016) Snowboardforbundet arrangerer en rekke arrangementer, camper og konkurranser gjennom hele sesongen. Deres satsningsområder strekker seg fra breddeidrett til «verdens beste landslag» ("www.snowboardforbundet.no," 2014, Fane «Forbundet»).

Innenfor grenen snøbrett finnes det flere undergrener det konkurreres i. Grenen «Slopestyle» foregår i en snowboardpark som består av elementer som ulike hopp og rekkverk, utøveren utfører triks på de forskjellige elementene og dømmes ut fra vanskelighetsgrad, sammensetning og utførelsen av triksene. I grenen «Halfpipe» dømmes utøverne ut fra triks de gjør på kanten og over kanten av en takrenneformet dal som ligger i fall med bakken. Høyde, vanskelighetsgrad, variasjon og stødige landinger avgjør poengsummen utøveren oppnår.

I grenen «Big air» dømmes utøveren utfra triks de utfører på ett stort hopp med et bratt unntak, her er hoppet i større dimensjon enn et vanlig hopp og er beregnet for luftige svev.

I grenen «Carving» er utførelsen svært lik alpint på ski, selv om det forekommer små hopp hvor løperen må dempe hoppet for raskest å komme ned på skjæret, i tillegg er portene i «Carving» små trekantede flagg hvor man kjører rundt på den laveste siden. Den siste grenen heter «Snowboardcross» og er foreløpig definert som en blanding av freestyle og carving. Løypen har elementer som hopp og doserte svinger. I kvalifiseringen kjører utøverne en og en på tid, etter kvalifiseringen kjører løperne i puljer på seks og kjemper om de tre første plassene i puljen for å avansere. Det kjøres finale med de seks beste fra innledende heat. Førstemann ned vinner ("www.snowboardforbundet.no," 2014 Fane «Info»). Disse forskjellige grenene kan ha sprunget fram med inspirasjon hentet hos andre idretter, og de kan ha vært inspirasjon for nye grener innenfor andre idretter.

I en kronikk av Pat Bridges utgitt i *Snowboarder Magazine*, som for øvrig delvis er skrevet av The Arctic Challenge arrangør Henning Andersen, blir det gjort rede for hvilken dekning snøbrett hadde i forhold til de andre FIS arrangerte idrettene under OL i Sotsji. Tallene fra en intern FIS/IOC rapport om TV-tall er hentet inn av Håkonsen og Andersen. Grafene som blir lagt fram i kronikken viser at snøbrett hadde 28% av dekningen FIS sine aktiviteter, noe som betyr at det var den mest sette av alle FIS idrettene. Kronikken debatterer ivrig om snøbrett burde stå for seg selv å ikke bukke under for FIS presset, siden snøbrett er så populært, og dermed også burde fått mer penger av den olympiske komite og stå på egne bein framover. Denne diskusjonen vil jeg ikke kommentere i min oppgave, men jeg vil bruke kronikken for å plassere snøbrett i en internasjonal sammenheng, og vise hvor populær idretten har blitt, også i OL (Bridges, 2014).

4 Teori og metode

4.1 Teori

I dette kapitlet vil jeg presentere mitt teoretiske utgangspunkt. Med det mener jeg hvilke teorier jeg vil benytte meg av for å bedre kunne svare på problemstillingene mine. En stor del av oppgaven består i å gjøre rede for hva som har skjedd i norsk snøbretthistorie fra ca. 1985 til 1998 noe man ikke nødvendigvis benytter teorier for å gjøre, men det finnes bakenforliggende mekanismer som kan ha vært med å påvirke historien. Det avhenger hvordan man velger å se på den. Først vil jeg presentere to forskjellige måter å se på historien på, fra et aktørsynspunkt og et struktursynspunkt og gjøre rede for hva disse innebærer. Deretter følger Bråtens teori om spredning, som vil hjelpe meg å peke på faktorer som har vært gjeldende for at spredning skjedde. Til slutt vil jeg presentere Bourdieus teorier om distinksjon, kapital, habitus og felt som kan bidra til å kunne forklare hvorfor snøbrett spredte seg i Norge, og hvilke mekanismer som kan ligge bak.

I min oppgave ønsker jeg å fokusere på å granske kilder som kan bidra til å forklare hvordan fenomenet snøbrett spredte seg i Norge. Etter å ha hentet inn kildene ønsker jeg å bruke blant annet Bråtens spredningsteori som verktøy for å tolke kildene, se om jeg kan trekke fram faktorer som kan bidra til eller hemme spredning av snøbrett. Bråtens teori hjelper til med å systematisere et spredningsforløp. Systematisere ved å dele opp et spredningsforløp i forskjellige stadier for å tydeliggjøre hvilke faktorer som er med å påvirke spredning. Ved å se på de forskjellige stadiene i historieforløpet kan en tydeligere se endringene som forekommer. (Bråten, 1981 s. 208-211). Nedenfor følger forskjellige teoretiske redegjørelser som til sammen vil danne mitt teoretiske utgangspunkt, som jeg vil bruke for å løse problemstillingene, og faktorer som vil være bakenforliggende også i kildegranskingen.

I en kritikk av Gudmund Hernes' maktmodell har Jens Arup Seip blant annet sagt følgende «Det er et merkelig sterkt krav hos sosiologer flest at det tidlig i en undersøkelse skal konstrueres en omfattende teori bygget på grunnleggende begreper. Det er et krav som fører galt av sted.» (Seip, 1983, s. 249) Han avviser at den historiske forskeren kan se klare sammenhenger mellom forskningsprosjektet og

teorimodellene før man har begynt arbeidet. Videre sier Seip at «Sammenhengen, modellen, systemet, er noe som søkes, noe som blir til under forskningens gang.» (Seip, 1983, s. 250). Ifølge Seip kan det da lønne seg å først begynne arbeidet med innhenting og behandling av kildemateriale, for så underveis kunne se sammenhenger og koblinger til teorier/modeller. Når arbeidet med å innhente og se på kildene begynner, vil spesielt to teoretiske innfallsvinkler gjøre seg gjeldende. Kjeldstadli trekker fram to forskjellige synspunkter en kan se på historie fra, i mitt tilfelle norsk snøbretthistorie.

4.1.1 Aktører og strukturer i samfunnet

Vi kan se på historien fra et aktørsynspunkt hvor vi har handlinger, som er styrt av en hensikt eller mål. Selve handlingen blir middelet for å nå målet. Hva var grunnen til at nordmenn begynte med snøbrett? I tillegg til disse handlingene må jeg studere vanemessig handling, der vi gjør noe fordi det er rutine eller tradisjon, det kan også tenkes at valget om å gå over til snøbrett ble gjort på tross av vanemessig handling, for å bryte ut av det som var vanlig i samfunnet, som i alpinbakken oftest var slalåm og telemark. Ved siden av individuelle handlinger har vi massehandlinger.

Massehandlinger, også kalt kollektiv atferd skiller seg fra enkelthandlingene fordi handlingene sammen adderer seg til massehandling som ingen person alene tilsiktet (Kjeldstadli, 2000, ss. 32-33). Begrepet massehandlinger kan vise seg å være veldig relevant, da det er lite trolig at en person alene tilsiktet å etablere et snøbrettmarked i Norge.

Den siste typen handlinger er prosesser der både mål og midler etter hvert gir seg. Det betyr ikke tankeløse handlinger, men handlinger der både mål og middel endres. Det gjelder for individer, gruppenivå og over lengre tid. I min forskning vil jeg prøve å sette lys på snowboarderbevegelsen. Det kan tenkes at en startet å kjøre brett fordi en var lei alpint, så fikk man smaken på både aktiviteten og miljøet rundt. Dette kan ha resultert i adopsjon av fenomenet, men kan også ha vært en gruppe mennesker som ville starte en ny trend. Eller et par engasjerte unge, som ville prøve noe nytt, det ble etablert som rutine for dem og slo rot i skianleggene og vokste (Kjeldstadli, 2000, ss. 32-34).

Disse aktørhandlingene foregår i en historisk og sosial sammenheng, innenfor strukturer. Jeg bør og redegjøre for det strukturelle synspunktet og hva det kan gjelde. Jeg vil prøve å trekke inn eksempler og potensielle spørsmål jeg ønsker svar på fra snowboardhistorien i Norge.

4.1.2 Struktursynspunktet

Med strukturer mener Kjeldstadli:

Mønstre i et system, mønstre som angir hvordan de enkelte elementene er plassert i helheten, som angår de tilbakevendende og varige grunntrekkene i systemet, og som for den enkelte aktøren er gitt før vedkommende handler. Disse strukturene er framkommet av menneskelig aktivitet, men de eksisterer etter hvert uavhengig av enkeltpersoner (Kjeldstadli, 2000 s. 34).

Disse strukturene kan være av materiell karakter, og endringen av disse kan være med å legge til rette for eller sette en stopper for snowboardkjøring i Norge. Kanskje det var i Norge som det var i USA, at skianleggene nektet snøbrettkjørere adgang i heisen? Strukturene kan også være av sosial karakter, et eksempel på dette er om gruppen er viktigere enn enkeltindividene og andre øvre krefter i samfunnet. En slik sosial struktur kan for eksempel være helgeturen på langrenn, og om den sto så sterkt at den gjorde at folk valgte det fremfor snøbrett. Det finnes også strukturer av kulturell karakter, disse er faste mønstre i menneskers bevissthet, av religiøs eller verdslig art (Kjeldstadli, 2000 s.32). Disse ulike strukturene kan være interessante utgangspunkter å bruke for å se historieforløpet fra forskjellige vinkler, og kanskje få fram unik data en ikke ville fått om en kun så fra et aktørsynspunkt

4.1.3 Spredningsteori

I Bråtens bok *Modeller av menneske og samfunn* blir det redegjort for et verktøy som kan brukes til å forklare spredning av en ide eller et fenomen i et samfunn.

Verktøyet går ut på sosial spredning mellom og i et eller flere nettverk.

Nøkkeltbegreper for studier av sosial spredning, begreper som alltid vil være tilstede når en ide eller en holdning sprer seg er; et forløp, en forhistorie til noe som skjer, en viss enhet (ide, praksis eller gjenstand som gjerne utgjør noe nytt, i dette tilfellet snøbrett). Adopsjon, det at innovasjonen gradvis blir akseptert. Dette vil foregå over tid, og er ingen øyeblikkelig hendelse. Til sist er det nødvendig at innovasjonen blir

akseptert av et antall medlemmer i en befolkning for at spredning kan ha skjedd (Bråten, 1981 s.207).

Ved å lese om sosial spredningsteori vil jeg få et overblikk over hvordan en kan bruke teorien til å analysere veksten av et fenomen i en befolkning.

I mitt eksempel blir de som først tok tak i snowboard som fenomen og begynte å produsere egne brett, kalt innovatører. Disse er det derimot blitt lagt lite vekt på, da de begge (det fantes to uavhengige norske brettprodusenter) har fremstått lite i medier, og produktene deres aldri ble masseprodusert. Butikker valgte heller å importere brett fra utlandet. For meg blir de første adoptørene viktigere for problemstillingen og vil bli trukket fram i resultatkapitlet for diskusjon. Hvordan de fikk fatt i fenomenet snøbrett, hvordan de behandlet det og hvordan de bidro til at fenomenet spredte seg i deres nettverk er spørsmål som blir veldig interessante for meg. I Bråtens teori er ofte spredningsforløpet kjennetegnet av en periode med stadig økende vekst i en befolkning, for deretter å gå over i en periode med avtagende vekst. Et forhold som er med å påvirke spredning og adopsjon som kan være spennende å fokusere på er forholdet mellom faktiske og mulige adoptører. Hvorfor velger noen å ta til seg det nye fenomenet og noen ikke? Dette er en hendelse som må sees i lys av individenes kunnskaper og vurderinger.

Vi ser også på sosial spredning i forhold til den sosiale strukturen mulige adoptører tilhører. Eksempler på sosiale strukturer kan være; den norske idretten, kameratgjengen og/eller brukere av skisentrene.

For å bli en adoptør til et nytt fenomen som for eksempel snowboard er det en prosess som ligger til grunne for dette (Bråten, 1981 s.207-211). Her deles adopsjon inn i stadier, formulert av Rogers(1962) i (Bråten, 1981 s.209)

-Eksponeringsstadiet. Aktøren på en eller annen måte kommer i kontakt med og blir oppmerksom på nyheten men mangler komplett kunnskap om den.

-Interessestadiet. Interessen blir vakt og informasjon blir søkt.

-Vurderingsstadiet innebærer at nyheten blir vurdert enten positivt eller negativt i forhold til aktørens egen situasjon og behov.

-Forsøkstadiet er villighet til i det minste gi nyheten en sjanse inntil videre.

-Adopsjonsstadiet innebærer at nyheten blir akseptert eller tatt i bruk for godt. På disse forskjellige stadiene er det faktorer som spiller inn med tanke på hva som kan påvirke spredning. Rogers har presentert en samling generaliseringer som bygger på over 500 studier av spredning i industriland. Der kommer det blant annet frem hvordan ulike kanaler og kontaktformer varierer i betydning på de forskjellige stadiene. På eksponeringsstadiet teller upersonlige kanaler som massemedia mest, mens personlige kilder spiller størst rolle på vurderingsstadiet. Blant disse personlige kilder for innflytelse inngår de som kalles 'opinionsledere', som er veiledende og kilder til etterfølgelse for andre, når det gjelder å adoptere et nytt fenomen. En annen innflytelseskilde er noe Bråten kaller forandringsagenten. En representant for en organisasjon eller en instans som har til oppgave å påvirke den enkeltes beslutninger om adopsjon (Bråten, 1981, ss. 209-210). I min oppgave vil de jeg velger å kalle de første adoptørene og innovatørene stå frem som såkalte opinionsledere. Massemedia er representert ved Aftenposten og VTB, mens nisjemediet Snowboardavisen vil og bli ilagt noe vekt. I nisjemedier, toppidretten og gjennom diverse snøbrettcamper står kommersielle aktører sterkt via reklameplass i medier, samt sponing av utøvere og camper. Disse vil jeg i forhold til Bråtens teori kalle forandringsagenter. Det som er spennende med min oppgave er å ha satt denne teorien inn i en snowboardkontekst, og analysere dataene jeg har samlet inn. I tillegg til Bråtens spredningsteori, har jeg valgt en sosiologisk teori til for å prøve å tolke utviklingen av snowboard i Norge. Bourdieus *Distinksjonen* er et sosiologisk bidrag som diskuterer mekanismene for sosial differensiering (Bourdieu, 1995 s.5) og denne teorien vil jeg sammen med Bourdieus konsepter kapital, habitus og felt, benytte meg av for å se på mekanismer som kan ha ligget til grunn for spredning.

4.2 Bourdieus habitus, kapital og felt

Bourdieu's teori om smak og distinksjon er nært knyttet til konseptene; kapital, felt, klasse, smak og habitus. Jeg skal derfor nedenfor først redegjøre for disse konseptene knyttet til snøbrett, ved hjelp av Thorpes kapittel om Bourdieu i *Snowboarding bodies in theory and practice*. Dette er et bevisst valg da Thorpe allerede har knyttet teorien til snøbrettfeltet, og har støttet seg til Bourdieu (1990,1992) og Ford&Brown (2006).

Dette kan være til hjelp for meg da Bourdieu for mange kan være vanskelig å forstå, og en allerede eksisterende link til snøbrettfeltet er en fordel for meg. Videre vil jeg gjøre rede for teorien om distinksjon.

Habitus refererer til et sett tillærte skjemaer av forutsetninger, oppfatninger og smak som former vår praksis eller væremåte og gir dem mening. Habitus både foreslår og hemmer våre fremtidige handlinger. Alle som kommer til snøbrett har en habitus dannet fra tidlig alder av og skapt av et nettverk av sosiale posisjoner (klasse, kjønn, rase, seksualitet og nasjonalitet). Thorpe skriver om å kroppsliggjøre snøbrettkultur, og med det mener hun snøbrettkulturens habitus som utvikles gjennom å delta fysisk i kulturen, eller å bli sosialisert inn i den. De distinkte praksisene i snøbrettkulturens habitus er innebygd i sosialiseringsprosessen som begynner med en gang man kommer inn i miljøet. Tidligere skjedde dette kun gjennom aktiv deltagelse, men i nyere tid, kan det skje gjennom å bli eksponert for en variasjon av mediekilder, inkludert snøbrettmagasiner, internettsider, videospill eller store snøbrett eventer som sendes på TV. Det er gjennom denne sosialiseringsprosessen at overføring av praksis innenfor brettkunnskap via instruktører, jevnaldrendes kommentarer, observasjon og/eller forskjellige medier, blir kroppsliggjort (Ford&Brown 2006, s.123) her etter (Thorpe, 2011, s. 111)

Til forskjell fra de kalkulerte bevegelsene til en nybegynner, vil en habitus hos en innvidd snøbrettkjører være annerledes fra imitasjon på bakgrunn av 'mangel på bevisst innsats' i reproduksjonen av en gest, bevegelse eller handling. Hos en nybegynner vil bevegelsen eller gesten se mer tilgjort ut, og ikke naturlig. I snøbrettkjøring kommer habitus av systematisk kulturelt lærlingsarbeid. Jo lenger man tilbringer tid innenfor snøbrettkultur, jo mer inngrodd og naturlig blir habitus (Thorpe, 2011, s. 112). For innvidde brettkjørere er det sosialt konstruerte habitus den primære påvirkningen på deres snøbrettpraksis; valg av utstyr, klær, terreng, og kjørestil bygger på praktiske disposisjoner som allerede har blitt kroppsliggjort og hender naturlig uten at man er klar over det. Thorpe stiller spørsmålet om det er de lokale (f.eks., geografiske, klimatiske, jevnaldrende) eller de globale (f.eks. media eller store firmaer) som sterkest påvirker dannelsen av et individs snøbrett habitus (Thorpe, 2011, s. 113). Jeg kommer i min oppgave til å diskutere utfra både de lokale og de globale.

Kapital refererer til de forskjellige formene for makt som sosiale agenter innehar. Bourdieu identifiserer forskjellige former for kapital, økonomisk (rikdom), sosial (nettverk), kulturell (kunstnerisk smak), og symbolsk (prestisje). Han identifiserer også kapital i form av vokabular, akademisk evne og kroppslig kapital. Disse formene for makt strukturerer det sosiale rommet og plasserer de sosiale agentenes posisjon i det sosiale hierarki. I snøbrett er kulturell kapital i sin objektive form snøbrettmagasiner, filmer, instruksjonsmanualer og bøker. Det finnes også institusjonalisert snøbrett kapital som refererer til kapital ervervet gjennom formelle kvalifikasjoner, utnevnte dommere, instruktører, vinnere av nasjonale konkurranser, US Open osv. Men for mange kjernebrettkjørere vil seiere i konkurranser som baserer seg mer på snøbrett tradisjoner som Banked Slalom i Mt. Baker, og The Arctic Challenge gi mer kulturell kapital. Symbolsk kapital er høyt verdsatt i snøbrett feltet og kan skaffes gjennom oppvisning av imponerende fysiske oppvisninger i fjellet, risikotaking og engasjement. Kapital i sine forskjellige former strukturerer maktforholdet i det sosiale rom eller 'felt' og bestemmer posisjonene agentene oppnår (Thorpe, 2011, ss. 115-116).

Felt refererer til det strukturerte systemet av sosiale posisjoner innehatt av enten individer eller institusjoner innenfor samme aktivitet, og er strukturert internt av et maktforhold. I et felt finner vi forskjellige klasser, som er grupper individer som produserer samme habitus og har samme tilgang til goder og makt. Ifølge Bourdieu har alle klasser en distinkt form for smak eller preferanser for kulturelle goder og materielt konsum. Smak samler alle de som er produkt av de samme omstendighetene, samtidig som det skiller dem fra andre. Og de skilles på en essensiell måte siden smak er grunnlaget for alt en har, folk og ting, og alt en er for andre, hvorved klassifiserer en seg selv og er klassifisert av andre. Det tradisjonelle alpinfeltet besto av to store grupper, brettkjørerne og slalåmkjørerne, og selv om de deler det samme fjellet, og følger de samme reglene i skibakken har de sine helt egne medier, kulturelle regler, kunnskap, praksis og folk. Det nåværende snøbrettfeltet er veldig fragmentert ifølge Thorpe, det er ikke et samlet felt lenger. Det finnes undergrupper som,

konkurranseutøvere, fjellkjørere, ekstreme brettkjørere, jibbere³ og freestylekjørere, alpinbrettkjørere, de som bare kjører i helgen, nybegynnere, og det som kalles posers⁴ På grunn av de mange forskjellige undergruppene med forskjellige former for habitus og syn på kapital, er strukturen i snøbrettfeltet under kontinuerlig forhandling (Thorpe, 2011, ss. 116-117).

Til sammen utgjør kombinasjonen av felt, habitus og kapital, en form for praksis. Brettpraksisen, kroppsliggjøringen og verdiene, gir bare ordentlig mening for andre innenfor feltet eller nærliggende felt. Det er gjennom deltagelse i den sosiale praksisen (som er bestemt av habitus) snøbrettkulturen blir kroppsliggjort og strukturen i snøbrettfeltet blir reproduisert (Thorpe, 2011, ss. 120-121).

4.3 Distinksjon

Distinksjon er relevant i min oppgave når jeg ser på adoptørenes valg om å gå fra alpint til snøbrett i alpinanleggene. Kan vi peke på noen faktorer som gjorde det attraktivt å gå over fra det ene til det andre. I Bourdieus *Distinksjonen* forteller han blant annet om sosiologen som studerer individer eller grupperes ønske om å klassifiseres, det å konstruere et sosialt rom som ikke kan sees eller berøres, som organiserer aktørenes virksomhet og forestillinger innenfor rommet. Det å skille seg ut fra en annen klasse, samle individer så like som mulig, og så forskjellige som mulig fra individer i en annen klasse. Smak er en form for praktisk mestring av samfunnsmessige fordelinger, den virker som en sosial stedsans og orienterer individets posisjon i det sosiale rommet (Bourdieu, 1995 s.218-219). Distinksjon kan være relevant i forhold til min oppgave når man ser på de første adoptørenes valg om å gå over til snøbrett som aktivitet, og hvordan aktørene i snøbrettmiljøet har søkt sammen i form av camper, klubber og bruken av egne hopp og elementer i alpintbakkene, som i senere tid har blitt 'allemannseie'. En annen viktig faktor innenfor distinksjon kan være å se hvilken klasse de første adoptørene kom fra. Klasse kan beskrives utfra et sosioøkonomisk synspunkt,

---

³ Jibbing er en form for ski og brettutøvelse hvor fokuset er på å skli på gelendere og rails, mindre fart og mer teknisk krevende.

⁴ Posers, klassifiseres som folk som later som de er brettkjørere, enten ved å kle seg likt som, eller te seg likt som det som er normen innenfor brettmiljøet.

men kan også skille individer etter alder, som for eksempel ungdom/voksen, der sistnevnte klasse blir mest relevant i min oppgave.

De kognitive strukturene de sosiale aktørene i et rom anvender for å få praktisk kunnskap om den sosiale verden, er kroppsliggjorte sosiale strukturer (Bourdieu, 1995 s.220-221). Jeg ønsker å se om det ble etablert annerledes kroppslige strukturer blant snøbrettkjørere som var med på å skille dem fra individer i andre aktiviteter. Disse nyetablerte kroppslige strukturene ville vært med på å videre klassifisere dem som egne strukturer ved siden av allerede eksisterende strukturer. Eksempler på dette blir i mitt tilfelle språkbruk i snøbrettmiljøet, en egen snøbrettsjargong og ordliste som skiller seg fra dagligdagstalen.

4.4 Metode

For å forsøke å svare på problemstillingen min må jeg granske skriftlige kilder, som i mitt tilfelle er aviser, tidsskrifter, bøker og nisjemedier innenfor fenomenet. Som supplement vil jeg og bruke muntlige kilder, helst personer som har vært sentrale i snøbrettmiljøet i Norge. Kvalitative intervjuer vil være hensiktsmessige for å få fatt i denne kunnskapen, men ikke uvurderlige, en uformell prat med sentrale personer kan og gi nyttig informasjon om nye kilder og eventuell ny kunnskap, og denne nye kunnskapen kan gi informasjon om nye kilder. Denne måten å arbeide på kalles en hermeneutisk arbeidsform. I dette kapitlet vil jeg først gå gjennom hva som kjennetegner en hermeneutisk arbeidsmåte. Deretter kommer en relativt grundig gjennomgang av kildebehandling, der faktorer for valget av kilder og måten de bearbeides vil gjøres rede for. Det er viktig å være klar over disse faktorene når man kritisk velger ut sine kilder som danner datamaterialet i oppgaven, i tillegg til å være reflektert i måten en benytter seg av kildene og klar over mulighetene for subjektiv tolkning.

4.4.1 Den hermeneutiske spiral

For å få informasjon om feltet må forskeren inn i empirien med sitt utgangspunkt. Med utgangspunkt menes blant annet forskerens kunnskap om feltet, feltets brukere og om nærliggende felt. Data samles inn og tolkes ut ifra forskerens problemstilling, hypoteser og ideer. Dette kalles en fortolkende prosess, og å tolke data er en vesentlig del av prosessen. I tillegg til forskerens kunnskap, spiller fordommer en viktig rolle. Fordommer kan beskrives som forutinntatte meninger innenfor feltet og om feltets brukere. Disse fordommene kan både hjelpe forskeren til data, og være til hinder for å få fatt på svar (Kjeldstadli, 2000 s.122-124).

Mitt kjennskap til snøbrett som idrett, som aktivitet, og som sosial arena er med å påvirke tolkningen av resultater jeg finner. Mine fordommer innenfor feltet er sammen med min kjennskap også med på å forme spørsmålene jeg stiller til dataene. Under arbeidet vil jeg få fatt på ny informasjon, nye kilder utfra mine opprinnelige spørsmål og ideer, som etter hvert kan bidra til økt forståelse av det sammensatte bildet som danner snøbrettfeltet. Jeg kan få nye ideer og fordommer formet av ny kunnskap jeg har tilegnet meg, som kan føre til endring i problemstillinger og valg av teorier til tolkning (Kjeldstadli, 2000 s.123). Dette kan beskrives som at arbeidet beveger seg en spiralbevegelse hvor jeg går dypere og dypere ned i stoffet, og samtidig får en dypere forståelse for emnet jeg studerer (Kjeldstadli, 2000, ss. 122-124).

4.4.2 Kildegransking

Kjeldstadli skriver i *Fortida er ikke hva den en gang var* om de fire sidene ved kildegransking som logisk kan skilles:

«Om historiefagets mål er å reise et bygg av forklaringer, trenger vi en grunnmur av trygge utsagn om hvorvidt noe var eller ikke var, om hvem som gjorde hva, hvor, når. Denne grunnmuren har fire vegger» (Kjeldstadli, 2000 s.169).

For det første gjelder det å finne de gode kildene, de kildene som er fullstendige eller representative for spørsmålet vårt. Hva er de kildene vi har funnet, hvilken funksjon hadde de i den situasjonen og det miljøet de ble til i? Altså vi må finne ut av opphavet og formålet med kildene. Videre er det viktig å se på hvilket innhold kildene har, og tolke det riktig. Deretter må vi bestemme oss for hvilken relevans kildene har for

problemstillingen, hva vi kan bruke de til (Kjeldstadli, 2000 s.169-170).

En viktig ting en må spørre seg om når en gransker kilder er hvilken kontekst kilden står i. Med det menes for eksempel den språklige sammenhengen, hvilken situasjon oppsto kilden i og hva var omstendighetene, dette må vi passe på så vi ikke river eventuelle sitater ut av sammenheng og bruker de på 'feil' måte. Mitt forhold til kilden spiller en viktig rolle, med forhold menes det om kilden er en førstehåndskilde eller annenhåndskilde. I min oppgave ønsker jeg å finne informanter som har et nært forhold til snowboard som idrett og oppstarten av dem, disse kan kalles førstehåndskilder. Annet kildemateriale, som aviser og andre medier kan beskrives som annenhåndskilder, fordi de har vært gjennom flere ledd fra øyenvitneskildringen til den nevnte kilden. En forsker vil som regel foretrekke den kilden som er nærmest førstehåndsberetningen, også kalt primærkilden (Kjeldstadli, 2000 s.177-180).

4.4.3 Å bruke kilden som levning

All overlevert materiale stammer fra en situasjon i fortida, og dette kan vi bruke som levninger fra den situasjonen de oppstod i. Når vi bruker kildene som levninger, så ser vi dem som en puslebit, en del av en større helhet. Og med utgangspunkt i de levningene vi har søker man å rekonstruere situasjonen. I min oppgave er alle kildene menneskeskapt, og skilt mellom bevisst meddelende og ikke-meddelende kilder. Levninger som med hensikt forteller noe symbolsk eller språklig, og levninger som ikke med hensikt forteller noe. Et eksempel på en ikke-meddelende kilde er produktet snøbrett. Hvordan snøbrett så ut og har forandret seg opp gjennom årene, har spilt en viktig rolle, men det beskrives som en ikke-meddelende levning siden den ikke direkte forteller noe, men indirekte er utseendet og funksjonen til snøbrettet med på å fortelle en historie. Meddelende kilder er laget for å stå for, å representere forhold utover seg selv. De vanligste bevisst meddelende kildene er språklige. Et eksempel på en meddelende levning er snøbrettavisen *Snowboardavisa* som ble trykket opp i Oslo mellom 1989-1999 (Kjeldstadli, 2000 s.170-172).

Disse meddelende kildene kan også kalles symbolske kilder. Blant de meddelende kildene har vi en gruppe som er normative, dvs. kilder som er vurderende, og angir hva som bør være tilfellet, som f.eks. en lov. Den andre gruppen meddelende kilder er

beskrivende, de forteller om noe som det var, er, eller kommer til å være. Kildene kan etter sin form kalles fortidsrettet eller framtidsrettet. Når jeg bruker et spor av fortiden som levning, er det jeg som forsker som trekker slutningene om hvordan noe var, det er jeg som ser på restene av fortida. Når man bruker kildene som levninger er vi ikke overlatt til andres iakttakelser eller feilslutninger, men man kan selvsagt ta feil i sine egne slutninger (Kjeldstadli, 2000 s.172).

4.4.4 Å bruke kilden som beretning

Det finnes mange meddelende kilder som påstår noe om omverden. For at vi skal bruke en kilde som beretning, må den oppfylle visse krav. Kjeldstadli ramser opp følgende; kilden må være menneskeskapt, meddelende, beskrivende og fortidsrettet. En kilde som oppfyller alle disse kravene kan f.eks være et avisreferat av et møte. I motsetning til når man bruker en kilde som levning og trekker sine egne slutninger om hvordan noe var, må man nå lese kilden som om den var en eldre kollega. Da er man i tillegg også overlatt til denne «kollegaens» muligheter, evne og vilje til å beskrive virkeligheten riktig (Kjeldstadli, 2000 s. 173-174).

Historikere bruker både kilder som bare kan nyttes som levninger, og kilder som også kan nyttes som beretninger om forhold forut for dem selv (Kjeldstadli, 2000 s.174). Dette vil si at kildene allerede beskriver en situasjon eller hendelse. Beretningene gir oss ofte en kronologi, som det kan være tungt å utvikle kun ved hjelp av levninger, noen har da hjulpet en på vei med å forklare situasjonen, og det er min oppgave å passe på at man tar høyde for beretterens feiltolkninger, og passer på hvor man finner kildene fra og hvem som evt. har skrevet de (Kjeldstadli, 2000 s.174).

4.4.5 Valget av kilder

Som nevnt tidligere, etter å ha funnet kildene er det viktig å studere kildene og finne opphavet. Det vil si finne ut når de ble lagd, hvem som lagde de og formålet for kilden. Datering er viktig for å kunne putte kildene i kronologisk rekkefølge for å kunne plassere et fenomen i en tidslinje. Deretter er det viktig å finne ut hvem som har produsert kilden, og hvilket miljø kilden stammer ifra. I min oppgave kan det være viktig å notere seg om skribenten er ifra snøbrettmiljøet eller ikke, med tanke på objektivitet. Forfatterens syn på fenomenet kan være med å påvirke kilden, akkurat

som mitt synspunkt er med å påvirker min tolkning av den skrevne kilden. Deretter må man spørre seg om hva denne kilden egentlig er. Med hva, mener Kjeldstadli, «hvilken karakter har kilden? Under hvilke omstendigheter oppstod den? Hvilke formål hadde opphavsmennene med den? Vurderingen av en kildes troverdighet hviler langt på vei på forståelsen av kildens funksjon» (Kjeldstadli, 2000 s.176).

Om kilden er av offentlig eller av privat natur har betydning for hvordan man tolker den, i tillegg til antall opphavsmenn og i hvilken kontekst kilden står i. Det er også viktig å se på den språklige sammenhengen, slik at man ikke løsriver sitater. Tolkningen av kilder er avhengig av disse faktorene. (Kjeldstadli, 2000 s.177)

4.4.6 Fortellerens forhold til det fortalte

Et viktig moment når kilde skal velges, er fortellerens forhold til det som fortelles om. Er kilden en førstehåndskilde eller en annenhåndskilde? En øyenvitneskildring klassifiseres som en førstehåndskilde, mens en annenhåndskilde blir da en som intervjuer et øyenvitne til en situasjon. Kjeldstadli uttrykker dette på en god måte i kapittelet om kildegransking i boka si. «I all kommunikasjon er det mulighet for støy; det som sendes, er ikke alltid det som høres. Ofte kan en tilsynelatende nær beretning ha gått gjennom mange ledd og bearbeidinger» (Kjeldstadli, 2000 s.177). Normalt vil man alltid foretrekke en førstehåndsberetning, om den eksisterer, og samtidig ha en førstehåndskilde; fordi en persons beretning kan by på spesielle problemer, noe jeg vil komme tilbake til i neste avsnitt. I alle fall foretrekker man den kilden som er primær, noe som betyr den kilden som er tettest på i tid og rom, i forhold til det som skjedde I tillegg vil man helst ha flere kilder som etter vi har kryssjekket de, sier det samme. Disse kildene skal helst være uavhengige av hverandre (Kjeldstadli, 2000 s.176-177).

4.4.7 Muntlige kilder

Disse kildene har mange bruksområder, for det meste som tilskudd til skriftlige kilder, men de kan og anvendes som selvstendige kilder. Muntlige kilder kan være viktige fordi, ved å snakke med folk kan en og spore opp skriftlige kilder en ikke visste om. Og gjennom andres beretninger kan man åpne for nye problemstillinger. Ting var ikke slik man trodde på forhånd, og dermed kan et intervju bli en del av forskningsprosessen.

Intervjuobjektene er med å utvikle «den hermeneutiske spiralen» ved at man praktiserer en frihet for fortelleren til å følge emner en kommer inn på og stiller åpne spørsmål. Det kanskje viktigste argumentet for muntlige kilder er at de gir opplysninger som ikke finnes andre steder. Det er ikke sikkert alt fra en periode er nedskrevet, og en førstehåndsberetning kan gi et innblikk i en situasjon en ikke finner skriftlige kilder på (Kjeldstadli, 2000 s.193-195).

De muntlige kildene har to særegenheter som kan gi vansker med tanke på kildekritikk. Den ene ligger i selve ordet minne, siden minner er beretninger om forhold og situasjoner som oppsto forut i tid, en kan da oppleve innslag av glemsel og av feilerindring. «Nyere erindringsforskning betoner i nye større grad at erindring er en aktiv prosess, der en under erindringen konstruerer et bilde av sin egen fortid» skriver Kjeldstadli i boken *Fortida er ikke hva den en gang var*, noe som kan tyde på at minner er en blanding av minneblokker fra fortiden og en konstruert fortid. Det mest vriene å få tak på er holdninger i fortid, siden sjansene for at en husker feil fordi man søker å justere minnene til å passe med de normene vi har i dag (Kjeldstadli, 2000 s.195-196). Den andre særegenheten ved de muntlige kildene er at de oppstår i samspill mellom intervjuer og intervjuobjekt. Da kan både intervjuer, intervjuobjekt og samspillet være med på å påvirke minnet som blir framkalt. Dette kan skje ved at ledende spørsmål stilles, eller intervjuobjektet kan gi de svarene han eller hun regner med at intervjueren ønsker (Kjeldstadli, 2000 s.196).

Historikerens ambisjon er å fortelle om en faktisk virkelighet i gamle dager, ikke å finne opp en tenkt virkelighet. Jeg har tidligere vist til vansker og usikre faktorer som gjør seg gjeldende når en forsker på fortiden, og Kjeldstadli sier at det historikeren egentlig gjør er å «konstruere en fortid som er plausibel, en mulig fortid der de restene vi har, kan passe inn. Vi gir et sannsynlig bilde av fortiden framfor ett sant bilde (Kjeldstadli, 2000 s.209).

Å finne ut av fakta er en nødvendig side ved historisk forskning, men historikerens viktigste arbeid ligger i å ikke bare beskrive alt og alle som deltok i fortiden, men å se sammenhengene eller mønstrene som oppstår. Oppgaven er å omforme det spredte og problematiske kildematerialet en har, til et sammenhengende, forståelig hele (Kjeldstadli, 2000 s.210-215). Ved hjelp av et godt utvalg kilder, ønsker jeg å forme et

sammenhengende bilde av snøbrettets første fase i norske skibakker og i norsk idrett. Det er samtidig viktig å se at det er min tolkning av kildene som ligger til grunn for den sammenhengen som blir lagt fram, der mitt forhold til snøbrett som emne spiller inn på framstillingen.

5 Resultater/diskusjon

5.1 Innledning

I dette kapittelet vil jeg presentere og drøfte resultater jeg mener kan være med å svare på problemstillingene i oppgaven. Først vil jeg presentere de norske innovatørene og de første adoptørene, og drøfte deres potensielle bidrag til snøbrettets utbredelse. Deretter vil jeg se på utdrag fra de utvalgte mediernes dekning av snøbrett i Norge mellom 1988 og 1998, og gi utdragene relevans ved å drøfte de utfra mitt teoretiske utgangspunkt. Disse utdragene drøftes for å forklare hvordan selve aktiviteten og mediedekningen av den kan ha bidratt til spredning av snøbrett i Norge. Mine kilder har for det meste vært sportsnotiser fra Aftenposten, Vest-Telemark blad, men også hele artikler om snøbrett fra disse. Mange av anekdotene som presenterer norske prestasjoner i konkurranser kommer også fra Snowboardavisa.

For å forklare hvordan snøbrett kan ha spredt seg i landet, har jeg valgt å se på flere sider av snøbrettets mediedekning. Både den rent idrettsprestasjonsrettede siden og den siden av mediedekningen som berører de mer kulturelle og sosiale trekkene ved snøbrett. Dette gjør jeg på bakgrunn av å ha lest Thorpes *Snowboarding bodies* der snøbrett som subkultur blir beskrevet, og det kan være spennende å se om vi kjenner igjen flere av trekkene i den norske historien, og om det kan ha noe med spredning å gjøre. Jeg vil i tillegg å gjøre rede for tre viktige kanaler for promotering av snøbrett i Norge, Snowboardavisa som var en avis for snøbrettkjørere, av snøbrettkjørere.

Snøbrettklubbene, som lokalt samlet kjørerne i lokalanleggene og snøbrettcampene, som var der brettkjørere møtte likesinnede fra andre steder i landet og utenlandsfra, både profesjonelle og nybegynnere. Her kan Bråtens teori om spredning være med å forklare hvordan disse kanalene kan ha bidratt til spredning.

For å svare på den tredje delen av problemstillingen vil jeg forsøke å benytte meg av Bourdieus sosiologiske teori om distinksjon, og begreper kapital, felt og habitus, når jeg ser på opinionsledere på feltet, snøbrettklubbene og snøbrettcampene.

Jeg har i denne resultatdelen valgt å inkludere en del anekdoter fra magasiner og

aviser. Dette er et bevisst valg for å prøve å invitere leseren inn i den tiden datamaterialet er hentet fra, i tillegg til å rent beskrive snøbrettets mediedekning i Norge. Jeg har selv syntes det har vært vanskelig å lese avisinnlegg og artikler fra tidlig på nittitallet, med mine mer moderne holdninger til, og kunnskap om hvor snøbrett står i verden i dag. Vi blir eksponert for snøbrett på en helt annen måte i dagens medielandskap. Idretten er større nå, markedet internasjonalt er stort og snøbrett trekker et stort publikum internasjonalt. I tillegg har mediene forandret seg vesentlig, spesielt i form av tilgjengelighet. Jeg vil forsøke å vise korte utdrag fra datidens aviser for å plassere leseren nettopp i den tiden da snøbrett er nytt i landet, og beskrive ferden for leseren, fram mot det første OL snøbrett er med i.

5.2 Innovatørene

Som nevnt tidligere var de internasjonale innovatørene til fenomenet snøbrett Jake Burton, Dimitrije Milovich og Tom Sims, alle inspirert av Snurferen til Sherman Poppen. Disse var de første som konstruerte det som ligner på det moderne snøbrettet på begynnelsen av åttitallet. De som tidlig adopterte snøbrett i Norge, og var med på å spre og fronte det nye fenomenet vil bli kalt de første adoptørene. Uinnvidde som ikke hadde hørt om snøbrett før det ble spredt gjennom norske medier, vil nok kalle disse første adoptørene for innovatører. Muligens fordi de kanskje ikke hadde kjennskap til snøbrettets historie før de leste om eller så de første norske brettkjørerne, men jeg ønsker å tydeliggjøre forskjellen mellom innovatør og adoptør i min oppgave for å kunne best mulig svare på mine problemstillinger. Jeg har valgt å trekke frem de to mest kjente norske brettprodusentene og kalle dem innovatører. Disse er innovatører fordi de, som de amerikanske innovatørene begynte å produsere brett på egenhånd tidlig på åttitallet. Ifølge dataene jeg har samlet kan disse to produsentene ha vært de første i sitt slag i Norge og nedenfor følger en kort introduksjon av både Tor Bækkelund og Anders Wittusen. Begge produserte snøbrett tidlig på åttitallet, tydelig inspirert av hhv. Surfebrett og rullebrett. Jeg vil og kalle en tredje person innovatør i min oppgave. Harald Rishovd kan ha vært en av de første som importerte både snurferen og det amerikanskproduserte brettet Burton til Norge, og han var med på å

danne et av de første snøbrettlagene i Norge, samt det norske snøbrettforbundet. Jeg har valgt å kalle han innovatør for hans bidrag til oppstarten av snøbrett som idrett i Norge, og arbeidet han gjorde for noen av de første adoptørene av fenomenet, i Vinje (Snowboardforbundet, 2016).

5.2.1 Norske brettprodusenter

Snurferen ble lansert i Norge i 1977/78 og ifølge snowboardforbundet så eksperimenterte norske surfere og skatere med snøsurfing på hjemmelagde brett i frikjøringsområder rundt om i landet, men med størst oppslutning rundt Oslo og Molde. I Molde startet Tor Bækkelund fra surfermiljøet i Molde å produsere epoxybrett med inspirasjon i Snurferen og plastbrettet «Skiboard». Disse brettene ble bygget med vannskibindinger for kontroll, og fra 1982 produserte Bækkelund 35 brett av typen «Great White Snowboards» (Norges Snowboard Forbund, 2014). I Oslo var det Anders Wittusen som sto for produksjonen av de første snøbrettene. Wittusen var en del av skateboard miljøet som allerede eksisterte i Oslo, og produserte brett til både sommer og vinter i varmpressen han hadde i kjelleren sin. Han sto for brettene «Mad Rabbit» og «Utopia», til sammen ble det produsert ca. 200 snøbrett. Disse brettene hadde swallowtail som Milovichs Winterstick og hadde blant annet avknekte hylleknekter som finner for styring. Etter hvert eksperimenterte også Wittusen med plastplater som ligner litt på bindingsbasen vi finner på moderne snøbrett. Både Wittusen og Bækkelund prøvde å få til avtaler med norske skiprodusenter, men uten hell.⁵ Skiprodusenten Wittusen prøvde å få til en avtale med i 1986 var den Lillehammerbaserte skiprodusenten Vielhaber (Hansen, 2012).

Vi kan med denne informasjonen slå fast at det ble produsert snøbrett i Norge på begynnelsen av åttitallet. Jeg har ikke klart å finne tall på salg av snøbrett hos noen av disse produsentene, så jeg kan ikke trekke konklusjoner om bruk av brettene til Bækkelund i Molde. Jeg kan med informasjonen jeg har funnet, hevde at det muligens var snøbrettaktivitet i Norge allerede i 1982 og at produksjonen av brett i Norge kan ha hentet inspirasjon fra Milovichs Winterstick og Poppens Snurfer, i tillegg til skateboard.

De to norske brettprodusentenes bidrag til aktivitetens utbredelse kan ha hatt forskjellige utfall. Rent praktisk har de begge bidratt med utstyr som gjorde det mulig å stå på snøbrett i de respektive områdene deres brett ble solgt. I tillegg viser for eksempel Cornells vitneutsagn at det var et lite snøbrettmiljø rundt Wittusen og hans «Rabbit» brett. Det er ikke dokumentert noen organisert trening av noe slag på den tiden, men at en gruppe begynner med en aktivitet, kan ha bidratt til spredning i form av økt eksponering til snøbrett for brukere av skianleggene. Nedenfor vil jeg vise til intervjuer med blant andre Cedrik Cornell som forteller om bruk av brett i Oslo området på slutten av åttitallet, hvor ett av dem også trekker frem Wittusens «Rabbit» brett. Disse utdragene forteller om kjente figurer fra skateboardmiljøet i Oslo, som også tok opp snøbrett da det var relativt nytt.

5.2.2 Tidlig brettkjøring i Oslo

I et intervju med snø og rullebrettmagasinet Tacky.no, prater Cedrik Cornell og Jørgen Nøvik om deres oppfattelse av snøbrettkjøringen på slutten av 80-tallet. Både Cornell og Nøvik har vært aktive på snø og rullebrettscenen siden 1987. Det første brettet Cedrik Cornell prøvde var en snurfer hans eldre bror hadde plukket opp på en bensinstasjon, de lekte litt med det og likte ideen, da de begge var aktive rullebrettkjørere på denne tiden. Senere fikk Cornell prøve et av Anders Wittusens hjemmelagde brett «Rabbit» som var laget i tre. De dro opp til Tryvann og testet brettet i løypa som nå heter Tårnbakken (Nymoens, 2008).

Det var den tiden hvor Winterstick⁶ og disse merkene kom på markedet. Da satt vi og tenkte; fader og, nå kommer alle til å begynne med det her. Vi hadde vår greie oppe på Tryvann liksom, men vi skjønnte jo at det ikke kom til å være slik lenge. (Nymoens, 2008)

Cornell ble senere sponset av SIMS etter å ha blitt oppdaget da han ble med Einar Lofthus på EM i snowboard i 1988. Han hevder også at alle kjente alle på den tiden innenfor snowboardmiljøet internasjonalt, og at de var rundt 200 kjørere. Cedric Cornell var medlem i den norske klubben Rasta Suicide Snowboard Team. Jørgen Nøvik som senere og ble rekruttert av Cornells lag SIMS forteller i sitt intervju om hans første møte med snøbrettmiljøet i Norge. Det var på en snøbrettcamp på Bjorli, arrangert av

---

⁶ Winterstick var av de første produserte brettene med stålkanter, laget av Dimitrije Milovich

ivrige snøbrettkjørere og forbundet. Nøvik forteller om enorme mengder snø og at alle kjørerne var samlet på ett hotell (Nymoens, 2008). «Der møtte jeg en skikkelig råner fra Telemark med hockeysveis og blå regnbukse som var satt sammen med knappenåler. Vi ble buddies med en gang og han het Terje» (Nymoens, 2008).

En tredjemann fra rullebrettmiljøet i Norge på slutten av åttitallet som uttalte seg om snøbrettkjøringen for Nymoens var Jason D'ancona. Han forteller om at han og de andre snøbrettkjørerne i Oslo ikke fikk lov å bruke heisen i Tryvann og at de ble nødt til å gå opp med brettene, men at det ikke betød noe, de ville bare «surfe» uansett. Dette var i året 1989 (Nymoens, 2008).

Disse tre intervjuene, gjort av Morten Nymoens i 2008, er intervjuer for nettmagasinet Tacky.no som fokuserer for det meste på rullebrett og snøbrett. Intervjuene er med på å gi et innblikk i den lille gruppen som kjørte snøbrett i Oslo. Som vi kan se var det i hvert fall i Oslo området en mulig kobling mellom snøbrett og rullebrettmiljøet, og det kan se ut til at det var flere aktører med en fot i begge leirene. Disse utsagnene er med på å stadfeste at det eksisterte et snøbrettmiljø i Oslo, og at brettet til innovatøren Wittusen ble brukt i dette området. Hvor viktig Wittusens bidrag var for snøbrett er vanskelig å slå fast, og det konkrete omfanget omfattes ikke av mine problemstillinger. Det jeg derimot kan si er at Wittusen som innovatør har bidratt med produksjon av snøbrett, som har blitt brukt i et lite snøbrettmiljø som samlet seg mellom 1982 og 1987 i Oslo. Dette miljøet trakk inn adoptører som senere har vært sentrale utøvere i idretten og instruktører på snøbrettcamper. Blant andre Cornell og Nøvik. I intervjuet med Cornell kan vi også lese om møtet mellom utøvere fra Oslo og Vinjes brettmiljøer på snøbrettcamper. Jeg har som nevnt tidligere fokusert på disse områdene, og derfor er ikke Tor Bækkelunds bidrag og historie i Molde gjort rede for, men det kan være at noe lignende skjedde i Molde områdene også, men det kan jeg ikke slå fast ut fra datamaterialet jeg har. Den siste aktøren jeg har valgt å kalle innovatør holdt til i Vinje og har på en annen måte en brettprodusentene, muligens bidratt til snøbrettets utbredelse i Norge

5.2.3 Harald Rishovd

Harald Rishovd drev Trovatn Landhandel i Vinje, en lokal butikk som også tok inn sportsartikler (Vest-Telemark Blad, 1989, s. 7). Som nevnt tidligere hadde Rishovd tatt

inn rundt 50 snurfer brett på slutten av syttitallet som hadde solgt veldig godt. Et av de første moderne snøbrettene som ble solgt i Vinje, var det nylig importerte brettet Rishovd solgte til Einar Lofthus i 1985 (det første som er dokumentert i Vinje), to år etter Einar Lofthus først prøvde å importere et snøbrett fra USA. I 1987 startet hans søster Åshild Lofthus også å kjøre snøbrett. (Lofthus spøknene vil jeg komme tilbake til når jeg skal gjøre rede for de første adoptørene av snøbrett). Disse brettene var av merket Burton, og blant de første brettene som lignet på de vi kjenner fra i dag (Vest-Telemark blad, 1988, s. 8). Jeg velger å omtale Rishovd som innovatør, da han på en egen måte opptrådte nyskapende, og gikk egne veier for snøbrett, i tillegg til å importere snøbrett til Vinje i Telemark. Harald Rishovd var med å starte opp snøbrettlaget Uvyrslåmi Snøbrettlag og fungerte som leder i flere år. På laget fantes flere av de jeg har valgt å omtale som de første adoptørene. Disse vil bli gjort rede for senere i oppgaven.

I tillegg til å starte opp klubben og fungere som leder, gjorde Rishovd noe som var relativt nytt i norsk idrett. Fra egen lomme leide Rishovd en russebil i 1988 og kjørte to av utøverne fra klubben, Åshild og Einar Lofthus til Avoriaz, Frankrike for å delta i europamesterskapet der (Aftenposten, 2012). Han har opp igjennom årene vært en ivrig skribent for *Snowboardavisa*, vært delaktig i opprettelsen og vært tidligere leder for snøbrettforbundet. Dannelsen av en klubb, et forbund og promotering av snøbrett i *Snowboardavisa* er faktorer som kan ha bidratt til utbredelse av snøbrett i Norge. Et særforbund innenfor NIF gir idretten støtte fra staten til blant annet arrangement av konkurranser og shaping av løyper, noe som har gitt gode rammer for nye adoptører å prøve snøbrett innenfor. Artikler om snøbrett i *Snowboardavisa* kan også ha vært med å påvirke eventuelle adoptører i valget om å teste denne relativt nye aktiviteten. I neste kapittel vil jeg grundigere gjøre rede for klubben som Rishovd var med å stifte og drive. Klubben som var blant de første snøbrettklubbene i Norge, og hadde flere av de første internasjonale snøbrettkjørerne.

Ut fra Bråtens beskrivelse av en opinionsleder kan vi påstå at Wittusen, Bækkelund og Rishovd fungerte som slike i sitt felt. Ifølge Bråten er opinionsledere innflytelseskilder når det kommer til adopsjon av et nytt fenomen. Opinionsledere er kilder som vil telle

mest på vurderingsstadiet under adopsjon av et nytt fenomen i en befolkning. Dette kan bety at de tre innovatørene har bidratt til spredning ved å være til inspirasjon for andre basert på sin posisjon i feltet (Bråten, 1981, ss. 207-211).

5.3 Uvyrslåmi Snobrettlag

Viktige adoptører av fenomenet snøbrett var kameratgjengen som stiftet Uvyrslåmi Snobrettlag i 1886

Kameratgjengen bestod av: Bjarne Bratland, Einar Lofthus, Tore Listog, Knut Bø, Harald Rishovd, Pål Kadim og Kari Magne Øygarden. De var tidlig ute med å danne et snøbrettlag, muligens noen av de første som dannet en snøbrettklubb her til lands (Vest-Telemark Blad, 1988, s. 12). Telemarksklubbens navn kan knyttes til Telemarks lange skihistorie og Sondre Norheim da man i klubbnavnet kan gjenkjenne ord knyttet til både 'Uvyrsløyper' og 'skilåme'. Valget av navn kan ha bidratt til å fornorske denne utenlandske nye aktiviteten, og ufarliggjøre den. Men det kan også ha blitt møtt med fnys og avfeininger, da en sammenligner denne nye moderne aktiviteten, med Norges stolte skitradisjon og dens begreper. Klubben ble dannet av ovennevnte kameratgjeng på en pub i Oslo, uten noen tilknytning til en allerede eksisterende skiklubb. Med 40 medlemmer var allerede da Uvyrslåmi den største snøbrettklubben i Norge (Vest-Telemark Blad, 1988, s. 12).

Uvyrslåmi arrangerte Nordisk mesterskap i mars 1988 på Rauland skisenter, en konkurranse med utøvere fra Sverige og Norge, og det ble konkurrert i snøbrettgrenene super G, halfpipe, kulekjøring og slalåm. I rennet 5-6. mars var Åshild Lofthus eneste jente som konkurrerte, og Terje Håkonsen vant blant juniorene (Vest-Telemark Blad, 1988, s. 12). Det var Uvyrslåmi snobrettklubb som arrangerte Norgesmesterskapet på Rauland i slutten av Mars, og laget «reiste av gårde med rubbel og bit, Lofthus søsknene og Terje Håkonsen var suverene i sine respektive klasser» (Vest-Telemark Blad, 1988, s. 12). Håkonsen vant både kulekjøring og halfpipe for juniorer, og det samme gjorde søsknene Lofthus i sine klasser.

Leder for klubben Harald Rishovd oppsummerer for Vest-Telemark blad, «trivelig for

deltakerne men været satt en stopper for den beste publikumsopplevelsen». Rishovd forteller i tillegg at nå begynner pengeinnsamlingen for å få sendt søsknene Lofthus til sveits for EM (Vest-Telemark Blad, 1988, s. 12) .Arrangementet er med på å vise at Rauland Skisenter, lokalanlegget til klubben er veldig åpne for den nye aktiviteten snøbrett og legger til rette for konkurranser.

5.4 Pionerene/adoptørene

Jeg har valgt ut noen snøbrettkjørere og en importør som kan ha vært med å forme snøbretthistorien i Norge. Disse adoptørene har jeg valgt ut fra både geografisk tilhørighet og basert på deres eksponering i *Vest-Telemark blad*, *Snowboardavisa* og *Aftenposten*. Det er flere adoptører som har blitt valgt bort, på grunn av mangel på datamateriale som omhandler disse i stor grad. For å begrense datamengden har jeg måttet fokusere på færre adoptører enn ønsket, og har måttet velge bort noen. Blant disse er Rune Lundsør, som var en aktiv snøbrettkjører på midten av nittitallet og som i senere tid driver snøbrettmuseet på Geilo. Kjersti Buaas som i mange år har vært med å dominere på kvinnesiden av fristil snøbrett, og Thomas Harstad som ifølge mitt datamateriale hevdet seg som juniorkjører, og som nå er trener for det norske snøbrettlandslaget. Adoptørene jeg har valgt ut i oppgaven har til forskjellige tider i perioden 85-98 vært norsk snøbretts ansikt utad, og fått mye publisitet i nasjonale aviser og brettmagasiner. De har vært ivrige konkurransekjørere både nasjonalt og internasjonalt.

Jeg har valgt å bruke begrepet pioner i overskriften da det er et ord som er mer kjent for mange og et ord flere forstår seg på. Ordet pioner blir i store deler av oppgaven byttet ut med 'de første adoptørene' da ordet har mer relevans i forhold til mitt teoretiske utgangspunkt. De første adoptørene var veldig tidlig ute med å benytte seg av og hevde seg i denne nye aktiviteten. Åshild og Einar Lofthus var de aller første nordmennene som konkurrerte internasjonalt på snøbrett for Norge på slutten av åttitallet. De fikk begge mye publisitet i Vest-Telemark blad i Vinje og i *Snowboardavisa*, mens det var mindre oppmerksomhet i for eksempel *Aftenposten*, der Åshild Lofthus var den av adoptørene som fikk mest spalteplass på slutten av åttitallet. Da snøbrett fortsatt var en liten idrett med få utøvere som konkurrerte, ble

det viet lite rom i nasjonalt dekkende aviser. Tidlig på nittitallet begynte Håkonsen å dominere internasjonalt i halfpipen. Snøbrett begynte å bli mer kjent i Norge, da flere brukte brett i alpinanleggene. Disse tre tidlige adoptørene av fenomenet var alle fra samme snøbrettklubb som da ble ledet av Rishovd. Rishovd var en ildsjel som tidlig importerte snøbrett til Norge, og var som kjent med å danne Uvyrslåmi Snøbrettlag og senere det norske snøbrettforbundet. Jeg ønsker nå å gjøre leseren kjent med utvalget av adoptører jeg har valgt ut, og hva de har gjort for mulig økt utbredelse av aktiviteten i Norge.

5.4.1 Åshild Lofthus

Åshild Lofthus kjempet allerede i 1988 i toppen i verdenscupen på snøbrett, etter å ha vunnet et Super-G renn på snøbrett i USA. Hun er Norges mestvinnende snøbrettkjører gjennom tidene, foran både Terje Håkonsen og Daniel Franck. Med flere forrykende år som konkurransekjører for Norge og Burtonteamet har Lofthus hevdet seg i grenene Super-G, parallellslalåm og halfpipe. Konkurranseresultatene vil jeg gå videre inn på senere i oppgaven. I 1988 gjorde Vest-Telemark blad et intervju med den nye ungdomsstjernen Lofthus fra Vinje, nedenfor følger et kort sammendrag.

17 åringen fra Åmot har allsidig idrettsbakgrunn og går på Porsgrunn idrettsgymnas, når hun ikke er ute og konkurrerer. Broren Einar konkurrerer også utenlands, men har enda ikke vunnet noen verdenscup renn i år. Åshild forteller at hun muligens må kutte ut ett renn pga. skole, men for henne betyr ikke det liv eller død. For henne handler det mest om å ha det moro på brett, og hun trener kun i helgene i Rauland skisenter. Når de trener, er det på egenhånd uten en utnevnt «trener», dette er en av de tingene hun og Einar liker med snowboardmiljøet. Alle hjelper hverandre så godt de kan, tar vare på hverandre og fokuserer på å ha det gøy (Vest-Telemark Blad, 1989, s. 7). Intervjuet med Åshild fra Vest-Telemark Blad ble senere gjengitt så å si ordrett i Aftenposten i Desember samme år, i artikkelen til Per Simon Mustvedt (Mustvedt, 1989).

Fokuset på at snøbrett er «mye lek, og lite hard trening» kan ha vært med på å rekruttere flere adoptører til det relativt nye fenomenet snøbrett/snebrett. En særs subjektiv tolkning av snøbrett som aktivitet fra den da beste kvinnelige snøbrettkjøreren i Norge kan ha vært med på å øke rekrutteringen, kanskje spesielt

blant kvinner. Dette gjennom eksponeringen i avisene både lokalt og nasjonalt. Det at flere potensielle adoptører fikk vite om dette nye fenomenet snøbrett og at det gikk an å konkurrere i det, kan ha hatt noe å si for om de ville prøve å gå over fra annen idrett til nettopp snøbrett. I oktober 1993 annonserer Vest-Telemark blad at Åshild Lofthus har fått det ærefulle oppdraget å løpe først med OL-ilden som skal tennes i Øvrebø, Morgedal, Lofthus blir den tredje som noen gang har fått dette oppdraget. Denne seansen vil få masse internasjonal, samt nasjonal oppmerksomhet melder VTB. Dette viser at Vinje og Telemark fylke anerkjenner de gode idrettsprestasjonene til snøbrettkjører Åshild Lofthus, og det kan samtidig bidra til å reklamere for snøbrett landet rundt. (Vest-Telemark Blad, 1993, s. 1)

Ilden ble tent lørdag 27. November 1993 av prinsesse Märtha Louise og ble båret første etappen av Åshild Lofthus. Samme dag åpnet også Lofthus Skieventyret i Morgedal med nevnte OL-ild. Skieventyret er et senter i Morgedal som hedrer skipioneren Sondre Norheim (Vest-Telemark Blad, 1993, s. 1) .

Like før OL ilden ble tent fortalte Åshild Lofthus til Vest-Telemark blad at hun nå hadde lagt konkurransebrettet på hylla. Hun forteller om hvor mye glede hun har fått av snøbrettsatsingen sin både sportslig sett med utrolige resultater, men Åshild forteller også om hvor mye av verden hun har fått se og alle opplevelsene det har medført. Hun anbefaler alle som har lyst til å satse på idrett om å gjøre det, uansett hvilken gren en holder på med. Etter endt karriere kommer Lofthus til å jobbe som ski instruktør i Rauland skisenter, og blir også å treffe i langrennssporet. Vinje jenta forteller om at med all satsingen på snøbrett så savner hun å ha to ski på bena av og til. Åshild Lofthus har vært et flott forbilde for barn, unge og voksne gjennom sin representasjon for snøbrettet. Med alle hennes seire internasjonalt på brett, samt hennes ydmyke fremtoning fremstår hun som en god representant for snøbrettmiljøet i Norge. Disse utdragene fra medier, er med på å fortelle historien om Åshild Lofthus, en av de første og største snøbrettkjørerne fra Norge uansett kjønn. Som toppidrettsutøver i snøbrett på åtti og nittitallet, kan Lofthus ha blitt sett på som en opinionsleder på linje med innovatørene vi allerede har gjort rede for. Hennes resultater, ydmyke framtoning og det faktum at hun var en kvinne kan ha vært med å bidra til økt utbredelse i Norge, kanskje spesielt blant unge kvinner, der Lofthus kan ha vært et forbilde.

5.4.2 Einar Lofthus

Einar Lofthus var av de første i Vinje Kommune som kjøpte seg et snøbrett, og ble en utrolig god konkurransekjører i både alpine grener og fristilgrenen halfpipe. Han var med i mange internasjonale konkurranser opp til 1992, og gjorde det meget godt. Han var også med som instruktør på flere av de mange snøbrettcampene som ble arrangert rundt om i landet

I sammenheng med VM i 2012, ble Åshild Lofthus intervjuet om hvordan hun startet med snøbrett og hun fortalte om broren som fikk den lokale sportsbutikken (drevet av Harald Rishovd) til å importere snøbrett etter å ha sett et bilde av et brett i amerikanske Powder magazine⁷. Det første brettet som ble importert var av typen Burton (Aftenposten, 2012).

Utenlands sa Einar i 1989 at snøbrettmiljøet er akkurat som hjemme, alle er gode venner på tross av at de er konkurrenter i verdenstoppen. Dette er ganske likt det synet vi får på snøbrett og miljøet gjennom søsterens intervju i Vest-Telemark blad året før. Det tyder på at søsknene delte et nokså likt syn på snøbrett. Med 64 medlemmer hevdet Lofthus samme år at Uvyrslåmi snøbrettlag var den eneste seriøse klubben i Norge (Vest-Telemark Blad, 1989, s. 7). Denne kommentaren har man ikke dekning for å bevise, da det er lite informasjon om andre klubber dette året, men det Lofthus har rett i er at de som er med å konkurrere internasjonalt for Norge dette året kommer fra deres snøbrettklubb.

Under OL på Lillehammer fikk Lofthus æren av å være med på åpningsshowet i Lysgårdsbakken. Ikke på snøbrett denne gangen men allikevel en bragd for en snøbrettkjører, Einar skulle ta en salto på hoppet i bakken, med ski på bena og hardingfele i hendene. I et intervju i Vest-Telemark blad som også gjorde rede for åpningsshowet, forteller Lofthus at han har kjørt sin siste konkurranse på brettet, da han deltok på NM i 1992 (Lundeberg, 1994, s. 7).

Einar Lofthus kan ha som sin søster Åshild, betydd mye for snøbrettmiljøet i Vinje. Han var medlem i den lokale snøbrettklubben Uvyrslåmi og konkurrerte i nasjonale og internasjonale konkurranser på slutten av åttitallet og begynnelsen av nittitallet. Einars utsagn i mediene om sin lokale snøbrettklubb i tillegg til hans posisjon som

---

⁷ Powder Magazine er et skimagasin opprettet i 1972 som et alternativ til «streite» skimagasiner

opinionsleder i feltet, kan ha vært med på å øke rekrutteringen til lokalklubben i Vinje kommune. Og som vi ser ovenfor var han mye av grunnen til at hans søster adopterte snøbrett som aktivitet, et godt eksempel på en personlig innflytelseskilde ovenfor en potensiell adoptør (hans søster). Han forteller også om det gode sosiale miljøet snøbrett har, som kan ha spilt inn på vurderingsstadiet hos potensielle adoptører. Både Einar og Åshild Lofthus ble valgt ut til oppgaver i samfunnet og spesielt innenfor idretten, til å gjøre oppgaver som Ol-ildtenning og åpningsshowdeltaker. Dette kan forstås som at de ble gjenkjent som opinionsledere ikke bare for snøbrett, men som norske idrettsutøvere. Dette kan også ha vært med på å øke aktiviteten så vel som idrettens utbredelse i Norge.

5.4.3 Terje Håkonsen

«15-årig proff snøbrettproff frå Vinje» (Vest-Telemark Blad, 1990, s. 12).

6. November 1990 har Vest-Telemark Blad Terje Håkonsen avbildet på forsiden av avisen, med teksten «Terje Håkonsen er eitt av dei største snøbrettalentane i verda» (Vest-Telemark Blad, 1990, s. 12). Terje fikk dispensasjon til å starte i flere verdenscuprenn 1989 sesongen, og flere av brettfabrikantene var framme med tilbud til han, etter å ha sett han i aksjon. I VM holdt Terje på å skremme vettet av konkurrentene i verdenseliten. «Hadde det ikke vært for Terjes fall hadde det blitt medalje på unggutten, istedenfor ble det en respektabel 5.plass i halfpipe» (Vest-Telemark Blad, 1990, s. 12). sier Elling Balhald. Trønderen Elling Balhald har fulgt Terjes utvikling de to-tre siste åra og er overbevist om at snøbrett-talentet kommer til å bli et hett navn i statene kommende vinter, som i de andre landene der verdenscup sirkuset ferdes.

Vest-Telemark Blad har intervjuet unggutten Håkonsen, der de prater om verdenscup, snøbrett og Burton som sponsor. Avisen åpner med å fortelle om hvor mye større snøbrett er i utlandet. Det fortelles om tusenvis av tilskuere langs bakkene på verdenscupkonkurransene. I tillegg til Håkonsen har både Åshild og Einar Lofthus konkurrert utenlands i verdenscupen, og alle tre representerte Uvyrslåmi Snøbrettlag. Terje Håkonsen er verdens beste junior, og han «syns det er morsomt at flere fra hans klubb er med og kjemper i verdenseliten» (Vest-Telemark Blad, 1990, s. 12).

Dette forteller Håkonsen, som har flere toukers opphold på snøbrettcamp på Stryn.

Der har han lært en del nye triks av Craig Kelly. Amerikaneren Kelly som fire ganger har blitt verdensmester, er overbevist om at det tekniske talentet fra Telemark vil bli en vanskelig nøtt å knekke til vinteren, og han er imponert over hvor fort akrobaten fra Åmot lærer. «Craig er en flink trener, og ettersom Burton hadde han i stallen trengte jeg ikke tenke meg lenge om, da jeg fikk tilbudet i vinter. De hjalp meg mye på tampen av fjorårssesongen» (Vest-Telemark Blad, 1990, s. 12), sier Håkonsen til Vest Telemark Blad.

Håkonsen bruker mye av året på å reise rundt på konkurranser, og det er spesielt halfpipe han liker. Dette på grunn av det høye kravet til teknikken, og at man kan bestemme vanskelighetsgraden selv. Han er ikke redd for å satse og legger lista høyt for seg selv, og lykkes han med sine momenter er det få som kan hamle opp med han. Kontrakten med Burton sørger for at han får penger til opphold og reiser, utstyr og treningssamlinger i alpene. I tillegg får Håkonsen og de fem andre kjørerne i teamet lommepenger, og det vanker en bonus om de kommer på seierspallen. Selv om han nå satser på snøbrett, er det ingen tvil om at han har vært aktiv hele livet. Med medaljer og pokaler fra hopp, langrenn, alpint, friidrett, svømming og ikke minst fotball, er Håkonsen et usedvanlig talent og gutterommet vel dekorert (Vest-Telemark Blad, 1990, s. 12).

Åshild Lofthus og Terje Håkonsen hedres i hjemkommunen Vinje i mai 1992. De mottok et stipend på 10 000,- og en takk for innsatsen fra kultursjef Svein Orheim og ordfører Olav Nystog. Stipendet mottok de på grunn av sine prestasjoner i verdenscupen, da begge vant i hver sin gren (Vest-Telemark Blad, 1992, s. 16). Selv om snøbrett er en relativt ny idrett i Norge, hedres ungdommene på lik linje med andre norske idrettsprestasjoner i kommunen Vinje, dette kan ha vært en faktor som var med i oppdagelsen av fenomenet snøbrett hos nye adoptører fra Vest-Telemark. Helt fra femtenårsalderen har Håkonsen hevdet seg i verdenstoppen i både i de alpine snøbrettgrenene og i fristil, kanskje spesielt i sistnevnte. Da Håkonsen begynte å kjøre snøbrett, fantes det allerede en klubb i hans hjemkommune, som han raskt ble medlem i. Som utdragene over viser, ble Håkonsen fort lagt merke til av lokalavisen, og han ble fulgt nøye. Disse utdragene fra avisene har jeg tatt med for å vise hvordan mediene tidlig presenterte Håkonsen som en ivrig idrettsutøver, og hvordan han ble verdsatt av hjemkommunen i ung alder. Denne dekningen er med på å fremstille

Håkonsen som en opinionsleder i sitt felt ved at han hevder seg internasjonalt i konkurranser og har signert med et stort sponsormerke. Håkonsen har vært og er en innflytelseskilde som kan ha bidratt til økt utbredelse av snøbrett gjennom reklame for sin lokale snøbrettklubb, og som representant for landet sitt i idretten snøbrett. Det at han som ung nordmann også fikk kjøre med internasjonale kjendiser som Craig Kelly kan også ha vært en faktor når det kommer til utbredelse. Unge jenter og gutter kan ha lagt merke til at Håkonsen levde ut drømmen sin og levde av snøbrett, og ønsket å følge i hans fotspor. Som en av de første opinionslederne i feltet nevner også Håkonsen snøbrettcampen på Stryn der han møtte Craig Kelly. Jeg vil komme tilbake til disse snøbrettcampene og hvordan og hvorfor de kan ha vært med på å øke spredningen av snøbrett i Norge.

5.4.4 Ernst Christian Thue og Daniel Franck

Thue var en aktiv alpintkjører og et kjempetalent på ski fram til han i 14 årsalderen fikk prøve snøbrett, og han så seg aldri tilbake. Han begynte med brett som en avkobling til ski, men etter hvert så overtok snøbrett og han begynte å konkurrere. Skiene ble lagt på hylla etter en 5.plass i Super-G på Snowboardcampen på Bjorli. Ernst fikk en 1. plass i Norgescupen i halfpipe da han var siste års junior og signerte etter dette for Team SIMS og kjører 92 sesongen på det internasjonale SIMS laget. Det første året som senior gikk bra for Ernst, 1. plass i norgescup slalåm, norgesmester i slalåm, 2.plass i Super-G, 5. plass i halfpipe og vant dermed Norgescupen sammenlagt dette året. Sommeren 92 debuterte han også som instruktør på snowboardcampene (K.J.N, 1992, s. 4).

Franck var en ivrig alpintkjører i ung alder, men gikk over til snøbrett etter å ha sett sine kompisere leke rundt på brettet. Dette var i vinteren 90/91 forteller Franck i et intervju med Snowboardavisen. 1993 sesongen ble en meget god sesong for Franck etter å ha kjørt konkurranser hele vinteren endte han på en annen plass sammenlagt i halfpipe i verdenscupen, rett bak Håkonsen. To år etter å ha prøvd brett for første

gang endte Franck på denne annenplassen, noe som viser til et stort talent på brettet. Han var også tidlig med som instruktør på Halvor Engens camper på Stryn Sommerskisenter, fra 1993 og flere år videre (Snowboardavisen, 1994, s. 3) . Disse to adoptørene begynte å kjøre snøbrett tidlig på nittitallet, og var store talenter. Jeg har valgt å ta med disse to, fordi de begynte rundt den samme tiden, og kom begge fra organisert idrett, mens arenaene de konkurrerte på var vidt forskjellige. Thue var en av de som gjorde det godt i Norgescupen og i norgesmesterskap, men ble ikke lagt veldig merke til internasjonalt. Hans bidrag til økt utbredelse kan ha vært på et mer lokalt nivå. Med flere gode resultater i Norge, kan han ha vært en innflytelseskilde som viste at en trengte ikke være best i verden for å kunne drive med snøbrett aktivt. For unge potensielle adoptører kan avstanden mellom dem og Håkonsen i verdenseliten virke stor og avskrekkende. Mens Thue og resten av de som deltok i de nasjonale konkurransene viste at snøbrett som andre norske vinteridretter også ble konkurrert i innenlands. Et konkurransemiljø i norske skianlegg er med på å øke eksponeringen for brukere av anleggene som er potensielle adoptører av snøbrett som fenomen. Daniel Franck hevdet seg og i ung alder nasjonalt, men også internasjonalt. Han var rett bak Håkonsen i flere konkurranser på nittitallet og deltok også i de olympiske leker og fikk en sølvmedalje der. Franck har, som Håkonsen vært en inspirator som har fått masse mediedekning nasjonalt. Denne eksponeringen har vært med å gi snøbrett et ansikt å kjenne seg igjen i, ved for eksempel Håkonsen og Franck. Innenfor Bråtens stadier for adopsjon finner vi massemedier som en viktig faktor på eksponeringsstadiet. Franck figurerte hyppig i Aftenposten, noe som økte snøbrettets eksponering i samfunnet. Dette kan ha vært med på å øke utbredelsen i skianleggene og i idretten i Norge.

5.4.5 Stine Brun Kjeldaas

I 1993 kan vi lese i profilartikkelen i Snowboardavisen om Norges nye stjerneskudd Stine Brun Kjeldaas fra Kongsberg. I hennes første sesong som konkurransekjører tok hun Norges mestertittelen i Halfpipe og en femteplass i Europamesterskapet. Hun begynte å kjøre brett i 1990, etter å ha kjørt slalåm i flere år. Kjeldaas forteller om at mye av grunnen til at hun har gjort det så bra etter få år på brettet, er hvor tidlig Kongsberg Skisenter begynte å ha Halfpipe i anlegget, dette hadde de fra 1991 allerede. I tillegg til det sosiale rundt brett, at det er en stor gjeng som kjører sammen

er viktig for å trives på brettet. Hennes råd for å få flere jenter inn i snowboardsporten er å få flere til å være med på snøbrettcampene om sommeren og vinteren, som hun mener er en av grunnene til at hun har hevdet seg, Kjeldaas syns at camper kan være innfallsport for nye som har lyst til å prøve seg, og at man fort blir kjent med folk i miljøet der. 'Pushingen' deltakerne imellom og rådene fra instruktørene er med å øke ferdighetsnivået drastisk. Hun mener og at å få snøbrettjentene bedre frem i media kan være med å gjøre at sporten ikke sees på som en ren guttesport (Snowboardavisen, 1993, s. 7).

Det Kjeldaas reflekterer over gjør seg og gjeldende i Bråtens faktorer for spredning i spredningsteorien. Det å hyppig trekke frem et nytt fenomen i mediene (her jenter på snøbrett) vil være med å øke spredningen av fenomenet i befolkningen (jentene som Kjeldaas mener) (Bråten, 1981, ss. 207-210). Kjeldaas har blitt inkludert blant adoptørene i min oppgave basert på hennes nasjonale og internasjonale meritter på snøbrett, samt noen av hennes utsagn i nisjemedier. Hun hadde sterke meninger om jentenes plass i idretten snøbrett og ytret disse i *Snowboardavisen*. En kvinnelig opinionsleder som Kjeldaas kan ha vært med på å øke utbredelsen av snøbrett hos jenter i Norge. Kjeldaas trekker også frem snøbrettcamper som en grunn til at hun har hevdet seg, noe som kan ha bidratt til økt interesse for disse campene.

5.5 Halvor Engen

Halvor Engen er nok en av de mest ukjente av innovatør og adoptørene, men hans innsats for snøbrettets oppstart kan sees på som vel så viktig. Etter et uformelt intervju med Engen lærte jeg at han midt på åttitallet åpnet et snøbrettutsalg i Oslo. Senere startet han i samråd med Cornell m.fl. *Snowboardavisen*, som var snøbrettkjøernes eget medium der nyheter innenfor aktiviteten, idretten og kulturen ble promotert. Engen var med å starte opp Norges Snowboardforbund i 1987, og satt i styret i flere år, men kanskje det viktigste han var med på var oppstarten av snøbrettcampene, som var med å samle brettkjørere fra hele landet. Både det og oppstarten av avisa kan ha hatt stor betydning for spredningen av fenomenet snøbrett i landet, som jeg vil gjøre rede for i et senere kapittel.

Disse første adoptørene og innovatørene kan på hver sine måter ha vært viktige for aktiviteten snøbretts utbredelse i Norge, og jeg har gjort rede for flere av disse måtene. Det er vanskelig å slå fast at disse adoptørene og innovatørene har ført til utbredelse uten å ha tall på prosentvis økning å vise til, men målet med problemstillingen er å presentere de norske innovatørene og adoptørene som deltok da aktiviteten var ny, som produsenter, utøvere, forbilder og organisatorer. Vi kan kalle deres bidrag til utbredelse potensiell og svært sannsynlig, basert på at opinionsledere ilegges viktighet som faktor for spredning i vurderingsfasen av spredning ifølge Bråten. De første adoptørene har i tillegg figurert i norske masse og nisjemedier, som begge er viktige faktorer på eksponeringsstadiet i adopsjonsprosessen.

5.5.1 Idrettsutøvere

Felles for alle de første norske adoptørene er at de var aktive innenfor idrett allerede i lav alder. Franck, Kjeldaas, Lofthus søsknene og Håkonsen var alle en del av det allerede etablerte slalåm miljøet som fantes i Norge, om det var i Gjerdrum, Kongsberg eller i Vinje. Flere av adoptørene nevner det, og det kan tenkes at det gjelder alle, at de hadde sett brettkjørere i alpinbakken, eller på en annen arena som lekte seg på et snøbrett. Vi har lest tidligere at det fantes en del Snurfere i Vinje på slutten av 70-tallet og det kan tenkes at i tillegg til å ha sett et Burton brett i et magasin, hadde Einar Lofthus også muligens en opplevelse på Snurfer fra tidlig av. Åshild Lofthus tok etter broren sin og adopterte også snøbrett. Håkonsen kommer fra samme plassen som Lofthus søsknene og kan også ha plukket det opp etter å ha sett noen i det lokale skisenteret på et snøbrett, da det eksisterte en snøbrettklubb i Vinje allerede i 1986. Da snøbrett startet opp i USA, var de fleste fra skateboard og surfemiljøet og ville utvikle en måte å surfe/skate også om vinteren. Når det gjelder våre første adoptører er det lite som tyder på at de adopterte snøbrett som en overgang fra skateboard eller surfing, som i USA. De var allsidige ungdommer som hevdet seg i mange idretter hver, og var kanskje i den rette nysgjerrige alderen for å ta til seg dette nye fenomenet som ankom Norge.

Bråten forteller om forhold som er med å påvirke spredning og adopsjon. Anvendt i mitt eksempel kan en kan studere sosial spredning i forhold til formidlingen som skjer mellom faktiske og mulige adoptører til fenomenet snøbrett i den lokale skibakken. Våre første adoptører kan alle ha blitt eksponert for faktiske adoptører av fenomenet i ung alder. Dette kan bety at den kunnskapsforskjellen mellom adoptør og mulig adoptør ikke virker avskrekkende på de mulige adoptørene, siden de er unge og nysgjerrige, og gjennom idretten allerede vant til å lære gjennom utprøving og lek. Sosial spredning kan og studeres i forhold til den sosiale strukturen adoptørene tilhører, med andre ord hvilke nettverk de er i. Idretten var et felles nettverk hos alle, og det kan ha vært en faktor som spilte inn, snøbrett kan ha virket likt som noe de allerede drev med, og deres allsidige bevegelseserfaringer kan ha hjulpet med å raskt tilegne seg kunnskaper og ferdigheter på brettet.

Før jeg går videre til analyse av faktorer for hvordan snøbrett har spredt seg i Norge ved hjelp av mitt teoretiske utgangspunkt, ønsker jeg å legge frem en tidslinje for snøbrett i Norges vei fra oppstart og fram til OL. Dette vil jeg gjøre fordi målet med problemstillingen i tillegg til å finne ut hvorfor, er å redegjøre for hva som skjedde i Norge fra oppstarten av snøbrett som vi har forklart, og fram til de olympiske lekene i Nagano. Denne tidslinjen vil trekkes i form av utdrag fra lokalaviser, nasjonale aviser og nisjemedier, for å dokumentere at det har vært en kontinuerlig dekning av snøbrett i mediene, samt vise økningen av adoptører gjennom eksponering av flere nordmenn i mediene, som hevder seg i konkurranser både nasjonalt og internasjonalt. Jeg vil innimellom anekdotene underveis i tidslinjen, peke på hendelser i snøbrett i Norge, som kan inneholde faktorer som kan ha påvirket hvordan spredning av fenomenet i samfunnet har skjedd. Disse små analysene vil være med å gi et bilde på hvordan aktiviteten har utbredt seg.

5.6 Utdrag av snøbretts mediedekning mellom 1988 og 1998

De følgende anekdotene er hentet fra Vest-Telemark blad(VTB), Aftenposten og Snowboardavisa. Det er herfra de største delene av mitt datamateriale er hentet.

5.6.1 Norsk konkurransedeltakelse

I slutten av April 1988 deltok søsknene Lofthus i europamesterskapet på snøbrett i Aborlaz, Frankrike. Den da 17 år gamle Åshild tok sølv i Super-G, bronse i Halfpipe og bronse sammenlagt. Dette i en sterk kvinneklasse med over 40 kvinner fra verdenseliten. Einar Lofthus endte på en 6.plass blant 80 deltakere. Øvrige nordmenn var Kjersti Bø med en 6. og to 11. plasser. Skiensgutten Dag Ove Karsten også fra Uvyrslåmi, endte på 24. plass i slalåm. Lederen i Uvyrslåmi Harald Rishovd slår fast at med sine prestasjoner er Åshild Lofthus sikret start i neste sesongs World Cup. (Vest-Telemark Blad, 1988, s. 16)

I 1990 på Norgescuprennet i Rauland, vant utøvere fra Uvyrslåmi Snobrettlag alle grenene. Håkonsen og Einar Lofthus dominerte i Halfpipe, mens Kjersti Bø vant parallellslalåm den helgen. Åshild Lofthus deltok ikke, da hun kjørte verdenscup renn i Frankrike. Uken før var Åshild i Italia og kjørte verdenscup renn der hun ble nr. to og nr. fire. (Vest-Telemark Blad, 1990, s. 11) Kun én måned etter på Norgesmesterskapet i snøbrett på Golå, gjorde Uvyrslåmi Snobrettlag en ny storeslem. I kvinneklassen tok Kjersti Bø, Torhild Trovatn og Margit Lofthus de tre første plassene i både halfpipe og kulekjøring, i nevnte rekkefølge. Helgas renn i Gudbrandsdalen ble også fruktbart for junioren Håkonsen som tok to NM-gull for juniorer i en fyldig juniorklasse, ett gull i halfpipe og ett i kulekjøring. I seniorklassen ble Dag Ove Karsten norsk mester i halfpipe og nr. 3 i kulekjøring. Bjørn Kleiv og Lars Schmidt ble nr. 15 og 16 i kulekjøring. Uvyrslåmi Snobrettlag er godt representert i norgestoppen og fremstår som et lag fullt av talent og rutine. (Vest-Telemark Blad, 1990, s. 12)

5.6.2 Uvyrslåmi fortsetter å vinne

Håkonsen begynte å kjøre i seniorklassen i Norge i 1991, og i Januar dette året melder Vest Telemark Blad om EM titler til Vinje. Åshild Lofthus vant både Super-G og slalåm, mens Håkonsen ble Europamester i freestyle. Fra Norge stilte 26 utøvere, og totalt var det 180 deltakere i Leysin i Sveits. (Vest-Telemark Blad, 1991, s. 14)

Åshild Lofthus og Håkonsen ble også suverene nordiske mestre i halfpipe, og resten av Uvyrslåmi gjorde en god innsats, med rent bord i kvinneklassen og første, andre og 6. plass på herresiden (Vest-Telemark Blad, 1991, s. 16) .

Den 9. April 1991 rapporterer Vest-Telemark blad om fem gull i EM til Uvyrslåmi Snobrettlag. EM ble avholdt i Østerrike 5-7. April. Fredagen vant Håkonsen halfpipe konkurransen, mens i dameklassen kom Åshild Lofthus på en 6. Torhild Trovatn 12. Kjersti Bø nr. 14. og Margit Lofthus nr.16 lørdag ble rennene avlyst pga. dårlig vær. Søndag vant Åshild begge sine grener (Super-G og slalåm) og tok dermed sammenlagtseieren. Håkonsen kom på en 4. plass i Super-G, og også han vant sammenlagt. Øvrige nordmenn i super-G var, en sterk 3. plass i Super-G til Dag Ove Karsten, og Margit Lofthus som fikk en niende plass i samme disiplin. Rishovd som er leder for klubben, melder om meget høyt nivå under konkurransene. (Vest-Telemark Blad, 1991, s. 8)

Håkonsen var suveren i verdenscuprennet i halfpipe som foregikk i Innichen i Italia helgen 13-15. Desember i 1991. Alle de beste brettkjørerne i verden var samlet for konkurransen (Vest-Telemark Blad, 1991, s. 16).

Åshild Lofthus ble i 1991 plukket ut av Aftenpostens lesere i en prestisjefull kåring av vinterens ener, der hun endte på en delt 16.plass med blant annet Lasse Ottesen og Thomas Alsgaard. Dette kan være med å bidra til å sette snøbrett på kartet i norsk idrett (Bugge, 1991, s. 31). At en riksdekkende avis setter en snøbrettkjører i samme kategori som manges kjente og kjære vinteridrettshelter vil eksponere snøbrett for veldig mange i Norge.

Rogers (1962) trekker frem eksponeringsstadiet som et trinn i adopsjonsprosessen. Aftenposten er i avsnittet over et eksempel på dette, ved at aktøren(leseren) kommer i kontakt med og blir oppmerksom på nyheten(snøbrett), men mangler komplett kunnskap om den. På dette stadiet teller upersonlige kanaler som massemedier mest (Bråten, 1981, ss. 209-210).

Som vi kan se av de utvalgte anekdotene i de to første avsnittene, så er norske snøbrettkjørere i verdenstoppen. De fleste kjører for snøbrettklubben Uvyrslåmi fra Vinje, noe som tyder på et godt rekrutteringsarbeid i snøbrettklubben. Denne rekrutteringen og dominansen internasjonalt kan ha vært med å øke snøbrettets utbredelse i Vinje, gjennom økt eksponering i lokalavisen, og i riksdekkende aviser som *Aftenposten*.

5.6.3 Første offisielle Verdensmesterskap og Europamesterskap

I januar 1993 fortsatte Uvyrslåmi sin dominans i det internasjonale snøbrettsirkuset, ved at Terje Håkonsen vant suverent i det første offisielle Halfpipe verdensmesterskapet i Ischgl, Østerrike, i tillegg til at han har vunnet alle verdenscuprennene hittil i 1993. 2. Plassen ble delt mellom Bryan Iguchi, USA, Jimmy Scott, USA og Mike Basich, også fra USA. Øvrige Nordmenn som deltok i Halfpipe kvalifiseringen var Tor Bruserud, Jørgen Nøvik, Kai Arne Lien og Ernst Chr. Thue, men dessverre kvalifiserte kun Håkonsen seg (Nordby, 1993, s. 3). I samme mesterskap vant Åshild Lofthus i parallellslalåm og storslalåm og hadde hun bare valgt å delta i halfpipe hadde hun og tatt sammenlagtseieren i dette verdensmesterskapet. Dette var det første verdensmesterskapet arrangert av det internasjonale snowboardforbundet, som ble dannet i 1990 (Vest-Telemark Blad, 1993, s. 8) .

At et internasjonalt snøbrettforbund dannes, og begynner å organisere mesterskap er et tegn på utbredelse. En del nordmenn deltok i mesterskapet, noe som kan ha hatt en betydning for utbredelsen i Norge. Flere av disse utøverne er de jeg har tatt med i oppgaven som de første adoptørene. Disse fungerte som opinionsledere i sitt felt, og eksponering av disse kan ha vært med å øke utbredelsen både lokalt der de enkelte kom fra, men også nasjonalt. Store internasjonale konkurranser trekker ofte et større publikum og flere sponsorer.

5.6.4 Antall norske kjørere øker internasjonalt

Nye norske navn som Daniel Franck, Tor Bruserud, Ernst Christian Thue, Pelle Sør vold og Bjørn Kleiv viser at Norges snowboardforbund har vært flinke på rekruttering. Nye talenter får sjansen i Europatoppen, som f.eks. Erik Herland og Kjartan Ovesen som begge debuterte i internasjonal snowboardsammenheng. (Omtvedt, 1992, s. 3) Med tanke på at fenomenet snøbrett så smått entret alpinbakkene på midten av 80-tallet, er det å ha en så stor gruppe med i internasjonal sammenheng et tegn på at fenomenet snøbrett har mange adoptører landet rundt, kanskje med nettopp Einar, Åshild og Terje som forbilder.

Et nytt navn på jentesiden noterte seg en 13. plass i sammenlagtdelen av europamesterskapet og en overraskende femteplass i halfpipekonkurransen, Stine Brun Kjeldaas ifra Kongsberg. Vi kan her se at det ikke lenger kun er kjørere fra

Uvyrslåmi som får gode plasseringer internasjonalt. Dette kan ha vært med å øke spredningen i snøbrettaktivitet i andre deler av Norge. Adoptører til snøbrettfenomenet som hevder seg internasjonalt kan være med å øke rekrutteringen i lokalmiljøet nevnte adoptør er ifra.

For eksempel at Kjeldaas er med å konkurrere i internasjonale konkurranser kan være med å øke spredningen av snøbrett i lokalmiljøet i Kongsberg. I tillegg, det at en jente hevder seg, og «tar over» for Åshild Lofthus, kan være med å øke rekrutteringen blant jenter generelt i landet. Ikke nødvendigvis i form av at toppidrett skaper breddeidrett, som er en pågående diskusjon i fagmiljøet (Hanstad, 2011), men i form av at det er økt eksponering av fenomenet til både gutter og jenter via massemedier. I Bråtens redegjørelse av Lave og Marchs(1975) sammenstilling av spredningsmodeller fortelles det at når det gjelder eksponering vil det være større spredning av fenomenet jo hyppigere kontakten er. Og jo enklere fenomenet fremstilles/introduseres jo større sannsynlighet er det for spredning. Dette blir kalt formidlingsletthet. En tredje faktor som spiller inn på spredning ifølge Lave og March er sannsynligheten for adopsjon. Sannsynligheten for adopsjon øker, jo høyere troverdighet kilden har (Bråten, 1981, ss. 225-227). Med tanke på nye kvinnelige adoptører av snøbrett kan det hende at flere vil gi Kjeldaas troverdighet som kilde for adopsjon, siden potensielle kvinnelige adoptører kan kjenne seg igjen lettere, når de blir eksponert for nettopp en kvinnelig snøbrettkjører.

Norske snøbrettkjørere ser ut til å være med å dominere i europeiske freestylekonkurranser, men i alpine grener er det kun Åshild Lofthus som ser ut til å markere seg, det er langt ned til de andre norske jentene. På guttesiden skriver snowboardavisen at Norge har en del å ta igjen på de beste europeerne. Brødrene Bård og Børre Bie Larsen er norgesmestre i hhv. Super-G og parallellslalåm, men endte på beskjedne 51. plass og 26. plass i EM for Bård Bie Larsen. «Det jobbes seriøst med å heve nivået og resultatene vil komme her også» forteller Omtvedt til Snowboardavisen (Snowboardavisen, 1993, s. 13). Det at Norge ikke lenger hevder seg i alpine snøbrettgrener kan ha vært med å hemme utbredelsen i deler av snøbrettfeltet, spesielt den alpine delen.

I en spalte kalt Ryktebørsen i *Snowboardavisen* i 1994 skrives det om en regjerende

verdens og europamester Håkonsen, som i alle verdens brettmagasiner omtales som «en tryllekunstner på brett, som hopper høyere og mere elegant enn andre i halfpipen, selv med mindre fart» (Snowboardavisen, 1994, s. 13). Det eneste som mangler for Håkonsen er en olympisk tittel. Håkonsen har i 1994 sesongen vært mye i utlandet for renn, men og for forskjellige oppdrag for sponsorer, og det ryktes at han vil trappe ned konkurranseaktiviteten kommende sesong for å satse mere på filminnspillinger. Snowboardavisen beroliger leserne med at om Håkonsen ikke blir å se i 94/95 sesongen har Norge heldigvis Daniel Franck som kan ta over, etter sin andreplass sammenlagt i World Cup serien i halfpipe (Snowboardavisen, 1994, s. 13). Vi kan her lese at en norsk snøbrettkjører blir angivelig omtalt i internasjonale brettmagasiner. Dette kan ha vært med å øke spredningen av fenomenet i landet, gjennom økt eksponering i store internasjonale magasiner. Som nevnt tidligere er massemedier relevante mtp. Spredning på eksponeringsstadiet, der de teller mest.

I Februar 1995 ble Norges første Big-Jump konkurranse avholdt i Kirkerudbakken i Bærum. Rennet ble vunnet av Rune Lundsør foran Bærum skiklubbs Tommy Johansen (Aftenposten, 1995, s. 12). Samme året skrives det en artikkel i *Snowboardavisen* om de internasjonale big- jump konkurransene, som arrangeres i sentrum av byer over hele Europa. Konseptet er enkelt, ett stort hopp plassert sentralt, så tilskuerne kommer tett innpå utøverne, dundrende «snowboardmusikk» fra høyttalere. Sporten gjøres lett tilgjengelig både for presse og tilskuere. Et eksempel er big jump konkurransen i en hangar i Munchen, som gav Johansen en 3. plass etter Plotzeneder og Juha Tenkuu dette året. 15000 tilskuere overvar 16 av verdens beste snøbrettkjørere konkurrere om pengepremien i Air & Style i Innsbruck i 1995, kun de beste var invitert, og i den stjernespekkede lineupen fant vi både Franck og Håkonsen. Konkurransene ble i 94 vunnet av Reto Lamm og Ingemar Backmann, og av Håkonsen i 1995. Disse konkurransene ble sponset av energidrikken Redbull og ble startet opp av Charly Weger og Andrew Hourmont i Innsbruck (Snowboardavisen, 1996, s. 2). Dette var rene showkonkurranser, som i bunn og grunn kan ha handlet om å vise fram utrolige stunts på snøbrettet (Wikipedia, 2016). Disse rene showkonkurransene kan ha vært med å tilrettelegge snøbrettkonkurranser for et stort publikum. Da den tradisjonelle halfpipekonkurransen var godt oppe i

skianlegget, med begrenset fremkommelighet for de som ikke var brukere av anlegget, kom Bigjump konkurransene som en mer publikumsvennlig motpart. Dette kan ha vært med å øke oppslutningen rundt konkurransene, som igjen er med på å øke antall mennesker som ble eksponert for denne nye aktiviteten. Økt antall eksponenter kan ha vært en faktor med tanke på økt utbredelse i Norge og i verden.

5.6.5 Best i verden i halfpipe

Tidlig i Mars 1995 ble Håkonsen for andre gang verdensmester i halfpipe (Vest-Telemark blad, 1995, s. 4) Verdensmesterskapet ble arrangert av ISF (det Internasjonale Snowboard Forbundet) i Jacobshorn i Davos, Sveits. Dette var verdens største snøbrettfestival med 260 deltagere fra 29 nasjoner. Over 9000 tilskuere så finalen i Halfpipe, og rundt 200 pressefolk samt en rekke TV stasjoner sloss om de beste plassene langs halfpipen, melder Snowboardavisen i sitt Novemberbilag i 1995. Skandinavene slo til med to blant de tre beste, og åtte blant de seksten beste. Andreplassen ble vunnet av Reto Lamm foran finnen Sebu Kuhlberg på tredjeplass. Daniel Franck endte på en respektabel åttende plass, mens Kim Christiansen tok en 16. plass etter å ikke ha kjørt finalerunnet pga. skade. (Snowboardavisen, 1995, s. 3) Dameklassen ble vunnet av Satu Jarvela fra Finland med Cara-Beth Burnside fra USA og Sabine Wehr fra Tyskland på andre og tredje. (Snowboardavisen, 1995, s. 3) Denne anekdoten er trukket frem som eksempel for å vise hvor stor idretten er internasjonalt, med TV stasjoner, pressefolk, og hele 29 deltagende nasjoner. 9000 tilskuere så finalen, og muligens enda fler bak TV-skjermene. At en nordmann hevder seg i denne konkurransen kan ha vært med å øke utbredelsen i Norge, ved at eksponeringen øker. Både Vest-Telemark blad og Aftenposten kommenterte verdensmesterskapet med korte notiser om norsk seier.

5.6.6 Snøbrett mot OL

I oversikten over ISF World Cup serien for 1995/96, der vi for øvrig ser mange norske navn høyt oppe deriblant Håkonsen og Franck, forteller også Snowboardavisen om at snøbrett offisielt har blitt en olympisk gren for de kommende vinterolympiske lekene av desember 1995 (dette sto nevnt i Ryktebørsen i Snowboardavisen allerede i November 1994 (Snowboardavisen, 1994, s. 6)). International Snowboard Federation har dette året som siden 1990 samlet de beste snøbrettkjørerne i verden under sine vinger, og arrangert konkurransene i verdenscupen. Det kommer frem at det er uklarerheter i hvem som skal organisere og gjennomføre snøbrettdelen av olympiaden, med tanke på kvalifiseringsrenn. Det står mellom ISF og FIS (Internasjonale skiforbundet) Snowboardavisen forteller at FIS sier de skal gjøre det, men «har så langt ikke imponert stort med sine snøbrettarrangementer grunnet mangel på alle toppkjørerne» (Snowboardavisen, 1996, s. 15). Snowboardavisen spekulerer i at FIS ganske nylig hoppet inn i sporten da man så tendensene til at dette ville bli en ny folkeidrett med mange toppidrettsutøvere (Snowboardavisen, 1996, s. 2).

Vi kan se her at det spekuleres i at FIS sine arrangementer ikke trekker de største kjørerne. Dette kan føre til at nivået i konkurransene blir lavt, noe som igjen kan føre til lave publikumstall. Jo mindre publikum på konkurransene jo færre blir eksponert for idretten snøbrett. At konkurransene faller i popularitet kan være med å hemme utbredelsen til snøbrett internasjonalt, og i Norge.

«Toppidretten her hjemme er altfor seriøs» sier den norske snøbrettkometen Franck til Aftenposten etter halfpiperennet på Trysilfjellet den 4. januar 1997. Det er det eneste rennet Franck kjører i Norge den sesongen og han syns det er ekstra moro å vinne på hjemmebane, i en så god halfpipe som Trysil leverte. Franck forteller at han mest sannsynlig ikke kommer til å stille i prøve-OL da han mener det kun er de dårlige FIS-kjørerne som stiller der, men om de hadde tillatt de som kjører for ISF verdenscupen å bli med, hadde han vurdert det. Han forteller at snøbrettkjørerne ikke trenger høydehus og tusenvis av treningstimer for å henge med i toppen. «Vi er ikke som alle andre idrettsutøvere. Vi har vår egen kultur» sier Franck, og legger til at det ikke er noe i veien å ta seg en øl dagen før en konkurranse, det må man få lov til å velge helt selv (Holmlund, 1997, s. 14).

Tirsdag 4. mars annonserer Vest-Telemark blad at Håkonsen har blitt verdensmester på snøbrett for tredje året på rad etter å ha vunnet VM i Heavenly Valley i USA i månedsskiftet februar/mars i 1997. Det nevnes også at ifølge VTB har Håkonsen vant 46 internasjonale renn på rad siden han debuterte internasjonalt i 15-årsalderen. Verdensmesterskapet ble vunnet med ett tidels poeng foran amerikaneren Todd Richards i tredje runde av halfpipefinalen. Spørsmålet som og stilles er om Håkonsen kommer til å stille i OL i Nagano, for å være med der må han møte opp å gjøre det bra i de «såkalte FIS-renn» fram til 19. januar 1998 (Vest-Telemark blad, 1997, s. 4).

På idrettsresultatsidene i Aftenposten Mars 1997 finner vi den samme resultatlisten fra VM i snøbrett i regi av ISF, men i tillegg i samme notis er den nyoppstartede v-cupserien i regi av FIS, seriens 7. renn har fått egen resultatliste i Aftenposten, og den 17. Februar ligger det også ved en forklaring på hvorfor resultatene er delt opp i FIS/ISF (Aftenposten, 1997, s. 38). Det er mange norske navn på resultatlisten til ISF rennet, men kun et fåtall på FIS Rennets resultatliste. FIS serien er lagt opp for å kvalifisere utøvere til OL, og på sammenlagtlisten finner vi et par norske navn; Franck, Kjeldaas, Vangen og Siw Renander, sistnevnte vant for øvrig FIS halfpiperennet som ble avholdt i Olang, Italia (Aftenposten, 1997, s. 40).

Denne konflikten om hvem som skal arrangere konkurransene kan gjøre snøbrett som idrett veldig lite oversiktlig, da det er flere resultatlister å følge med på og man ser forskjellige utøvere på begge listene.

Ingen kunne true Franck i ISF verdenscupens halfpiperenn i Laax, Sveits den 29. november. «Han kjørte rett og slett helt rått» sa landslagstrener Karsten, om Francks gull som var det andre på fire forsøk hittil denne verdenscup sesongen. Franck stiger frem som en klar OL-favoritt. Karsten forteller om god norsk laginnsats da Lundsør kom på en 8. plass, Christiansen på 11. og Sommer på en 14. plass. Samtidig nevnes det at Håkonsen nå er i tidsnød for å kvalifisere til OL, da han ikke enda har deltatt i et FIS renn hittil, fordi han fortsatt sliter med en hofteskade forteller Johansen (Johansen, 1997, s. 55).

5.6.7 Sammendrag, norsk konkurransedeltakelse

Som vi kan se skjedde det mye for snøbrett mellom 1990 og 1997. Det første verdensmesterskapet ble avholdt og organisert av det internasjonale snøbrettforbundet, i tillegg ble flere europamesterskaper også arrangert. Flere nordmenn gjør seg synlige på resultatlister i både nasjonale og internasjonale konkurranser, og Dag Ove Karsten er fungerende landslagstrener for de norske snøbrettkjørerene, noe som kan tyde på at et landslag har blitt formet i Norge, uten at en offisiell notis vedrørende dette har blitt lokalisert, men Karsten blir referert til som landslagstrener av Johansen fra *Aftenposten* i 1997.

Etter at Åshild og Einar Lofthus ga seg med konkurransekjøring, har Norge manglet utøvere som hevder seg i de alpine grenene i snøbrett, mens i fristil har flere norske utmerket seg. Ankomsten til den nye grenen boardercross, har gitt Norge nye sjanser fram mot OL da vi har Thue, Bruserud og Larsen som gjorde det godt i Verdenscupåpningen i nevnte gren i november 1997.

Det siste året før de olympiske lekene har jeg tatt med flere utdrag fra forskjellige hold, vedrørende diskusjonen rundt ISF/FIS som arrangør av de olympiske lekene. Denne diskusjonen er interessant både i seg selv, da idretten fortsatt finner seg selv og stadig arbeider med å etablere en organisasjonsform. Men også sett utfra et perspektiv om utbredelse i Norge. Det jeg mener med dette, er at på grunn av denne diskusjonen kommer det hyppige uttalelser i mediene, og det kan se ut som om snøbrett absolutt er på agendaen i debatter i samfunnet. Slik jeg tidligere har pekt på fortalte Bråten om Lave og Marchs sammenstilling av spredningsmodeller. I denne sammenstillingen fant de ut at når det gjaldt eksponering vil det være større spredning av fenomenet jo hyppigere kontakten er (Bråten, 1981, ss. 225-227). I vårt tilfelle økte hyppigheten av innlegg omhandlende snøbrett mellom 1996 og 1998, da uttalelser fra flere hold om emnet ble publisert. Og ikke minst at antall sportsnotiser for snøbrett ble doblet, da både ISF verdenscupserien og FIS verdenscupserien ble dokumentert i *Aftenposten*. Som nevnt tidligere kan denne doblingen av sportsnotiser gjort snøbrettresultatene rotete, og lesere kan ha valgt å ikke lese de av den grunn. Dette kan da ha ført til en nedgang av eksponenter. Nedenfor vil jeg redegjøre for debatten rundt snøbrett i de olympiske leker. Denne debatten er interessant både utfra et utbredelsesperspektiv men også utfra et syn på hvordan snøbrett formes som idrett, ved etableringen av

landslag, med trenere og støtteapparat. Denne etableringen flytter snøbrett lenger vekk fra sine røtter i skateboard og surfing som ikke har denne formen for struktur enda.

Franck er en av de som tydelig er misfornøyd med at FIS har kommet inn og fått ansvar for OL-kvalifiseringen til Nagano, men han sier at om han får sjansen til å stille opp i Nagano velger den regjerende europamesteren å «bite i det sure eplet, og vrake snøbrettforbundet til fordel for FIS hvis det blir nødvendig for å kvalifisere til OL» (Kirkebøen, 1995, s. 39). Franck forteller også om snøbrettutøverne ikke holder på som de gjør i skiforbundet. Det norske skilandslaget reiser rundt til konkurranser som «et stort maskineri, med trenere, smørere, fysioterapeuter og gud-vet hva». Brettkjørerne har hverken med seg ledere, leger eller smørere. Hver og en av dem er sitt eget lag, i samarbeid med sine egne sponsorer, og reiser rundt til konkurranser på sponsorene og sin egen regning. Og nå som snøbrett har blitt en olympisk gren og er blitt veldig populær ønsker skiforbundet og ha utøverne under sin paraply. «Det er på grunn av pengene. Vi representerer en idrett som er i økning, og har appell til ungdom og sponsorer» sier Franck til Aftenposten (Kirkebøen, 1995, s. 39).

Slike uttalelser som Franck kommer med her, kan ha vært med å påvirke potensielle adoptører av fenomenet, i begge retninger. På den ene siden kan snøbrett ha trukket adoptører som ønsket en annerledes organisert idrett, med et mer individuelt fokus både sportslig og økonomisk. Og siden Franck kan sees på som en opinionsleder på feltet med mye innflytelse, kan det ha økt sjansen for adopsjon blant unge og voksne som trakk mot denne typen organisering. På den andre siden kan det at hver utøver representerer seg selv økonomisk og sportslig virke avskrekkende på adoptører som ikke faller innenfor denne individualistiske måten. Adoptører som heller trekker mot lagidrett og tett oppfølging fra trener og støtteapparat kan heller bevege seg mot andre idretter.

Det første og viktigste en kan trekke ut av denne debatten, er at snøbrett har blitt en større aktivitet i Norge og verden. Så stor at den til og med har blitt en olympisk aktivitet med to grener på programmet. Jeg skal ikke gå dypt inn på den internasjonale debatten mellom FIS og ISF, annet enn å poengtere at den hendte, og at det kan ha

påvirket snøbretts utbredelse i begge retninger. Denne debatten kan ha påvirket utbredelsen i Norge, men går utenfor min problemstilling. Det vi derimot kan se i Norge, er at skiforbundet blir interessert i snøbrett, da de ser at det er en voksende og populær aktivitet blant unge. Som jeg skal vise til i et senere kapittel gikk snøbrettkjørerene tidlig til skiforbundet og ønsket støtte, men partene kom aldri til noen enighet, så snøbrettkjørerene organiserte heller sitt eget forbund. At det norske skiforbundet viser sin interesse for snøbrett da OL nærmer seg kan tyde på at de anerkjenner snøbrett som en populær og utbredt aktivitet i Norge, og ønsker å være med idretten videre. Aktivitetens økende popularitet internasjonalt og nasjonalt førte med seg sponsorer og dermed mer penger. Økonomi kan også ha vært en faktor som spilte inn da skiforbundet ønsket en bit av kaka.

5.6.8 Håkonsens valg om boikott av OL

Da Håkonsen nektet å stille til start i noen av FIS sine verdenscuparrangementer, fikk han heller ikke mulighet til å kvalifisere seg til OL i halfpipe. Gunnar Sortland skriver i Vest-Telemark blad 15. Januar 1998, om at det ikke ser ut til at Vest-Telemark får en OL-deltager. Sortland forteller om veien som lå åpen for Håkonsen til å kvalifisere, bare han valgte å delta. Men at hans tanker er lite synkroniserte med OL-toppene sine. Sortland skriver i tillegg at «Kanskje hadde det vore rettare av Terje og sagt at når det ikkje er dollar å tevla om, så er det ikke interessant for han», noe som henter kraftig til at Håkonsen kun kjører snøbrett for pengene sin skyld, og ikke for flagget som han 'burde' (Sortland, 1998, s. 3)

Den 20. Januar samme år, tar Børre Rønningen, Håkonsen til forsvar i avisas leserinnlegg. Rønningen syntes Håkonsen burde få støtte i sin rakryggete holdning til forsvar for den opprinnelige OL-ideen som setter utøverne i forgrunnen, uten dominans av idrettsledere og OL-topper. Håkonsens boikott sammenlignes med da Vegard Ulvang i 94 uttrykte liknende tanker før OL, da han talte Samaranch midt imot. Rønningen slakter VTB for å tillate angrepet på Håkonsen i sin avis, og insinuere at han tenker mer på dollar enn OL. Håkonsen er en foregangsmann for sin idrett fortsetter Rønningen, en anerkjent mann i miljøet som mange lytter til. Han oppfordrer videre til at Telemark slår ring om Håkonsen og gir han heller honnør for måten han har satt Vinje, Telemark og Norge på idrettskartet, men også fordi han har mot til å si OL-

toppene imot og si sine egne synspunkter om hvordan hans idrett burde drives, og tar konsekvensene for det. Rønningen avslutter med at VTB burde be Håkonsen om unnskyldning og slutte å følge i VG sine fotspor i harseleringen med Håkonsen (Rønningen, 1998, s. 3).

En annen som gikk til avisa i Håkonsens forsvar, var hans gamle klubbleder Rishovd, den 27. januar 1998. Det Rishovd først gjør er å forklare situasjonen Håkonsen er i, kanskje for å la folk avgjøre selv hva de syntes. Fra de startet en klubb i Vinje, og gikk til skiforbundet for å melde sin interesse, men fikk bare negative svar, slik at de selv dannet et snøbrettforbund, og meldte seg inn i det Internasjonale Snowboard Forbundet som har stått på for organiseringen av konkurranser internasjonalt i nesten ti år. Han minner leserne på hva Håkonsen har gjort for idretten i Norge, med tanke på nivået han har holdt internasjonalt, og vunnet det som kan vinnes. Men da snøbrett ble populært, og nesten forbigår ski på popularitet på verdensbasis ville skiidretten ha en bit av kaka de og, og «FIS godsnakket med gutta i IOC» (Rishovd, 1998, s. 3). og fikk rettighetene for arrangementen av snøbrett OL. Rishovd forteller også at Håkonsen ikke er alene om boikotten av OL, at det er mange andre utøvere som også stiller seg bak han i protest. Selv ville han gjerne sett Håkonsen delta i OL, men støtter fullt ut synspunktene han kommer med (Rishovd, 1998, s. 3).

Jeg ønsker ikke å bruke mye tid på å analysere debatten rundt snøbrett til OL, hvem som sa hva, hvem som hadde rett osv. det kan bli en interessant oppgave for andre, og bare det å gjøre rede for Håkonsens valg av boikott, og hans posisjon i snøbrettmiljøet kan være en oppgave i seg selv.

Det jeg ser på som viktig å understreke er å se hvor langt snøbrett som idrett har kommet på rundt ti år. Det kan se ut til at snøbrett som aktivitet var kjempepopulært i Norge, og i toppidretten var det mange gode norske kjørere. Denne debatten, og det at Håkonsen valgte å boikotte kan ha hatt et negativt utfall for spredning og adopsjon. Folk kan ha fått et negativt inntrykk av en av våre beste snøbrettkjørere, som av mange kan ha blitt sett på som frontfigur for idretten.

Men i forhold til Bråtens teori om spredning kan vi se på det på en annen måte. I Rogers trinn i adopsjonsprosessen kan vi trekke ut eksponeringsstadiet i vårt eksempel. Dette stadiet innebærer at aktøren på en eller annen måte kommer i

kontakt med eller får nyheten om nyheten, eller da snøbrett. Og på dette stadiet teller upersonlige kanaler som massemedia mest med tanke på adopsjon. Håkonsens boikott fikk mye oppmerksomhet i *VG* og *Dagbladet*, og det ble spekulert mye i grunnene til at han valgte å ikke stille opp.

Sett bort fra Håkonsens personlige grunner, ble det skrevet mange artikler som omhandlet snøbrett i årene opp mot OL, og spesielt de siste månedene da nyheten om at Håkonsen trakk seg kom ut. Dette har betydd at det norske folk har blitt veldig hyppig eksponert for snøbrett. Dette kan ha vært med å påvirke spredning positivt så vel som negativt (Bråten, 1981, ss. 209-210). Spesielt på oppmerksomhetstrinnet har det mest sannsynlig telt i positiv retning. Men i det som kalles vurderingstrinnet, kan OL-debatten ha ført til en stagnasjon eller eventuell nedgang i spredning. Dette fordi på dette stadiet teller personlige kilder størst rolle for spredningen. En slik personlig kilde kan være en opinionsleder som Håkonsen, som i Norge kan ha fungert som frontfigur for snøbrett (Bråten, 1981, s. 210). Det faktum at en opinionsleder i snøbrettfeltet nektet å delta i OL, som av mange påstås å være det største en idrettsutøver kan delta på, kan ha gjort at potensielle adoptører som var på vurderingsstadiet av adopsjon kan ha valgt å gå vekk ifra aktiviteten. Jeg ilegger opinionsledere mye makt når det kommer til deres posisjon som personlig kilde i adopsjonsprosessen. Jeg vil i et senere kapittel prøve å gjøre rede for hvorfor en opinionsleder har så mye 'makt', ved hjelp av Bourdieus begreper kapital, felt, habitus og hans teori om distinksjon.

5.6.9 De olympiske vinterleker på brett

Mellom 8. og 12. Februar ble snøbrettkonkurransene i de olympiske leker i 1998 avholdt. Fire konkurranser ble fullført i løpet av disse dagene, storslalåm for menn og kvinner og halfpipe for menn og kvinner. Storslalåm ble kjørt i Mount Yakebitai, mens halfpipe ble kjørt i Kanbayashi Snowboard park. Totalt var det 125 utøvere fra 22 nasjoner. I storslalåm for kvinner vant franske Karine Ruby foran tyske Heidi Renoth og Østerrikske Birgitte Köck, ingen norske kjørere deltok. I storslalåm for menn der heller ingen nordmenn deltok vant kanadieren Ross Rebagliati foran italieneren Thomas Prugger og sveitseren Ueli Kestenholz. (The Organizing Committee for the XVIII Olympic Winter Games, 1998, ss. 120-124) I halfpipe for kvinner kom Kjeldaas på

andreplass bak Nicola Thost fra Tyskland og foran Shannon Dunn Dowling fra USA. 28 kvinner konkurrerte i første heat der Kjeldaas vant, mens 22 konkurrerte i andre heat som ble vunnet av Thost, fire kvinner kvalifiserte til finalen fra hvert heat og åtte jenter kjørte finaleomgangen. Øvrige nordmenn var Anne Molin Kongsgård på en 12. plass og Christel Thoresen på 16. plass, ingen av de to kvalifiserte til finaleomgangen. I halfpipe for menn kom Franck på andreplass bak sveitseren Gian Simmen og foran Ross Powers fra USA. 36 menn konkurrerte i første heat, som ble vunnet av finnen Markus Hurme. I dette heatet kvalifiserte Franck seg til finalen med en 4. plass, Vangen med en 7. plass, de åtte beste kvalifiserte fra hvert heat, noe som gjorde at Christiansen på 9. og Roger Hjelmsstadstuen på 18. ikke kvalifiserte fra første heat. (Aftenposten, 1998, s. 22) I andre heat konkurrerte 28 utøvere, beste norske var Christiansen på 12. plass, Hjelmsstadstuen endte på en 25. plass. I finalen kom, som nevnt Franck på 2. plass mens Vangen endte på en 15. plass av 16 totalt. (Hilary Evans, 2016) (The Organizing Committee for the XVIII Olympic Winter Games, 1998, ss. 122-126)

OL betød uten tvil mye for snøbrett av flere grunner. Med tanke på spredning og adopsjon, kan man anta at det var mange norske familier som satt og fulgte med på OL i 1998. Og at snøbrett er en olympisk gren kan ha overbevist til og med de mest konservative skientusiastene til å la ungene prøve dette brettet, eller selv adoptere fenomenet, men det blir bare spekulasjoner. OL er et stort idrettsarrangement om vinteren, med veldig mange norske seere, da vi som nasjon har gode tradisjoner rundt prestasjoner i et vinter-OL. Mye eksponering av snøbrett bidrar til økt kunnskap omdet, som kan øke spredningen på snøbrett. Når Norge i tillegg får to medaljevinnere, ved Franck og Kjeldaas så har nok det massiv betydning for omtalen snøbrett får både nasjonalt, og lokalt der Kjeldaas og Franck kommer fra, hhv. Kongsberg og Gjerdrum.

5.7 Hvilke faktorer kan ha bidratt til utbredelsen av snøbrett?

Jeg vil her presentere faktorer jeg ser på som potensielt viktige for hvordan snøbrett har spredt seg i Norge, og forklare måten de kan ha bidratt til utbredelse. Den første faktoren er et nisjemedia kalt *Snowboardavisen*, deretter følger Norges Snowboardforbund og til slutt de norske snøbrettklubbene.

5.7.1 Snowboardavisa

Snowboardavisa ble utgitt mellom 1990 og 1999 av blant annet Halvor Engen som drev Oslo Snowboard senter. Som nevnt tidligere i oppgaven var dette en gratisavis av snøbrettkjørere, for snøbrettkjørere. Et uformelt intervju med Engen lærte meg at avisen ble trykket i en kjeller på Majorstua og var et bevisst verktøy for å promotere snøbrettkjøringen i Oslo og omegn, da den var tilgjengelig på de fleste skisentre i landet. I redaksjonen var Halvor Engen jr, Cedrik Cornell, Calle Nordberg, Harald Rishovd og Tomas W. Svensson. Avisen ble trykket av Fremtiden Trykk A.S, og hadde opplag mellom 40 og 60 tusen (Engen, 1991), (*Snowboardavisen*, 1993). I tillegg til å henvende seg til de som allerede kjente til snøbrett, inneholdt avisa artikler som rettet seg mot de som ikke allerede hadde adoptert fenomenet snøbrett. Artikler med ordforklaringer innenfor emnet brettssjargong floret i de tidligere utgavene av avisa, samt artikler som nøye gjennomgikk tekniske utførelser på triks, carvinger og andre ferdigheter på brett. I avisa var også resultater fra konkurranser både innenlands og utenlands, i tillegg til en oppdatering på rankinglistene blant konkurransekjørere i Norgescupen (*Snowboardavisen*, 1991).

I hver utgave av *Snowboardavisa* fantes også en oversikt over klubber i landet, og deres respektive kontaktpersoner. Dette kan ha gjort det enklere for nye kjørere å finne en klubb i nærheten av der de holder til for å finne noen å kjøre sammen med og lære av. I 1991 fantes det 25 snøbrettklubber i Norge, klubbene strakte seg fra Kristiansand i sør med klubben Brettkameratene, til Harstad Snowboard Klubb i nord. De fleste klubbene var samlet rundt Midt-Norge og Østlandet, og avisen hadde informasjon om årsmøtet til Norges Snowboardforbund som klubbene ble innkalt til. (*Snowboardavisen*, 1991) Dette viser *Snowboardavisas* nære samarbeid med snøbrettforbundet, at de er med å promotere klubbene som fins overalt i landet. I tillegg til *Snowboardavisa* ble flere av de utenlandske magasinene også utgitt i Norge, vi har tidligere nevnt *Powder magazine* som Einar Lofthus først så et snøbrett i, men de aller fleste magasinene som ble nevnt i den internasjonale historie redegjørelsen, fantes også i Norge. Disse magasinene var med å skape forbilder, inspirere til valg av utstyr, typen kjøring man likte og hvor man kunne kjøre snøbrett. Denne avisa kan har betydd mye for promoteringen av snøbrett i Oslo, da den var tilgjengelig i de fleste sportsbutikker og i de fleste skisentre. Dette gjorde at mange

hadde muligheten til å bli kjent med snøbrett gjennom eksponering, og i tillegg få vite hvor man kan skaffe ett, og hvor man kan finne noen å kjøre brett sammen med. Denne promoteringen i skianleggene og i butikker der sportsutstyr ble solgt, var trolig med å bidra til utbredelsen av fenomenet snøbrett. *Snowboardavisen* kan på forsøksstadiet av adopsjon være et eksempel på en innflytelseskilde. På forsøksstadiet i adopsjonsprosessen gir man det nye fenomenet en prøve inntil videre, og innflytelseskilder som opinionsledere som er nevnt tidligere og forandringsagenter kan ha stor påvirkning. Vi kan se på *Snowboardavisen* som en forandringsagent som har til hensikt å påvirke den enkeltes beslutning om adopsjon. En annen forandringsagent som ble opprettet på slutten av åttitallet var Norges Snowboardforbund som jeg skal gjøre rede for hva er, og hvilken påvirkning den kan ha hatt for snøbretts utbredelse.

5.7.2 Norges snowboardforbund

Ifølge Engen ble Norges Snowboardforbund dannet fordi flere brettkjørere og andre som var med å organisere kjøringen og konkurransene, ønsket å samle utøverne i en organisasjon. Dette fordi når de konkurrerte trengte de en forsikring som ville dekke eventuelle personskader og utstyrsskader. Engen fortalte at han var en av de som var med å starte forbundet på slutten av 80-tallet, og var i møte med det norske skiforbundet for å høre om muligheten til å bli tilsluttet dem. Skiforbundet var positive til å få brettkjørerne innlemmet og fortalte at de skulle ordne forsikring for konkurransekjørerene. Men det var derimot ikke snakk om å få noen andre utgifter dekket, som f.eks. reisegodtgjørelser til internasjonale konkurranser og utstyr. Derfor dannet heller brettkjørerne sitt eget forbund. Norges snowboardforbunds offisielle nettside skriver at forbundet ble dannet i 1987, noe som stemmer med det Engen fortalte i møtet med meg.

Man kan, om man leser aviser eller i det lille som fins av norsk litteratur om snøbrett bli litt forvirret av akkurat når forbundet ble stiftet. I boka *Snowboard: En innføring*, skriver Lars Andreas Eriksen at forbundet ble stiftet i 1985 (Eriksen, 1996, s. 7), det samme står oppført under snøbrettets historie i boka *Aktivitetens læring* av Anders O. Brunes, som brukes på idrettslinjer på videregående skoler i Norge (Brunes, 1999, s. 196). I en omfattende artikkel om snøbrett i *Aftenposten Morgen* Juli 1993, fortalte daværende president for snowboardforbundet Truls Omtvedt at forbundet ble stiftet i

1986. (Idås, 1993, s. 5)

I Norges Idrettsforbunds styringsdokument «Lov for snowboardforbundet» står følgende i paragraf 2:

«§ 2. Organisasjon Snowboardforbundet ble stiftet i 1987 og er en sammenslutning av alle klubber som organiserer snowboardidretten og som er medlem av Snowboardforbundet» (Lov for Snowboardforbundet, 1996, s. 2).

Denne loven ble skrevet i 1996, mens snowboardforbundet ble offisielt en del av NIF i mai 1994, etter at styret i NSBF og komiteen som arbeidet med forholdet mellom snowboardforbundet og skiforbundet besluttet at NSBF skulle søke om direkte tilslutning til NIF gjennom utvalget for fleridretter. (Snowboardavisen, 1994, s. 2)«Loven ble vedtatt av årsmøtet 16.03.1996, med senere endringer på årsmøtene 08.06.2007 og 12.06.2009, i henhold til gjeldende lovtekst i basis-lovnorm for særforbund. Senest vedtatt av idrettsstyret 21.01.2004(jfr. NIFs lov §6-5.)» (Lov for Snowboardforbundet, 1996, s. 2).

På grunnlag av kilder fra snowboardforbundet selv, i tillegg til informasjonen som står i loven for snowboardforbundet av NIF, er det mest troverdig at Norges snowboardforbund ble stiftet i 1987, og går utfra det i denne oppgaven.

Det å bli innlemmet i Norges idrettsforbund medførte flere goder for snowboardforbundet. Blant annet; økonomisk tilskudd, utdanning, kontorlokaler, regnskapsassistanse, trykkeri, annen sentral assistanse, assistanse til klubbene via idrettskretsen, representasjon i idrettens kontaktutvalg, en fast kontorplass med fast kontortid i Idrettens hus i Bærum og det gjorde det lettere for utøvere å få innvilget søknader om fritak fra militære plikter og skole til trening og konkurranser (Snowboardavisen, 1994, s. 2).

I 1994 fikk snowboardforbundet i oppgave, sammen med Lillehammer Olympiske Organisasjonskomites kulturavdeling, i oppgave om å lage et snøbrettshow som skal vises i Lysgårdsbakkene før noen av alpin/hopp og freestylegrenene. *Snowboardavisen* som ble skrevet av flere i forbundet forteller at opplegget er under arbeid, men at de gjerne tok imot forslag skriftlig fra leserne. Mellom 40 og 50 norske og internasjonale brettkjørere skulle delta i underholdningen og det var fritt fram og melde seg på, men det vil bli en utvelgelsesprosess. Forbundet håpte og på å få med noen topp internasjonale kjørere, og det ble lagt vekt på at jentene i sporten ble godt

representert. Denne underholdnings-atraksjonen ville få både global og nasjonal oppmerksomhet, og ville forhåpentligvis nå millioner av mennesker både gjennom tv-sendinger og fremmøtte (Snowboardavisen, 1993, s. 4).

Opprettelsen av Snowboardforbundet har trolig hatt stor betydning for utbredelsen av snøbrett i Norge. Via forbundet fikk norske snøbrettklubber tilgang til midler som hjalp i den daglige driften av klubber. Med midler har klubber mulighet til å organisere treninger og rekruttere medlemmer. Med flere medlemmer øker utbredelsen i området klubben holder til. Snowboardforbundet organiserte Norgescupen og norgesmesterskapene, og var med å gjøre snøbrett til en publikumsaktivitet i Norge. Med flere konkurranser i anlegg rundt om i landet og økt publisitet av disse, økte eksponeringen av snøbrett til potensielle adoptører. Etter opprettelsen, begynte Snowboardforbundet å utdanne trenere, for å få fagkunnskap ut til klubbene. Dette kan ha vært med å øke rekrutteringen til klubbene, da det kan være at det sportslige nivået blant deltagerne økte. Jeg må være forsiktig med å påstå at å ansette utdannede trenere, og fagpersoner i klubber og forbund er med på å øke rekrutteringen, da det kun er en antagelse. Det kan hende at da flere klubber fokuserte mer på konkurransekjøring, falt frikjørere og andre som kjørte snøbrett kun for moro skyld ut av klubbene. Det er en fare for at jeg setter opprettelsen av forbundet og klubber for høyt i anseelse, og ikke tenker på de negative konsekvensene av sportifisering av snøbrett. Det kan tenkes at idretten snøbrett ble mer utbredt, mens den frie snøbrettaktiviteten ble mindre. Det er ingen tall å vise til som sier det ene mer enn det andre, og jeg må derfor ta hensyn til at det motsatte og kan ha skjedd.

Jeg skal nå gå over til faktorer jeg mener kan være med å peke på hvorfor snøbrett har spredt seg til å bli en populær aktivitet. Jeg vil begynne med å redegjøre kort for snøbrettklubber i Norge, for deretter å forklare hvorfor og hvordan de kan ha hatt betydning for utbredelsen av aktiviteten. Etter det vil jeg trekke frem snøbrettcampene som en potensielt viktig faktor for utbredelsen av snøbrett, hvorfor jeg mener dette og på samme måte som med snøbrettklubbene benytte meg av mitt teoretiske standpunkt for å underbygge påstanden. Til slutt vil jeg presentere et fellestrekk for alle de første adoptørene jeg har brukt i oppgaven, fellestrekket kan

være en faktor for hvorfor nettopp de valgte å begynne med aktiviteten snøbrett, og som jeg allerede har gjort rede for, kan det være at disse første adoptørene har bidratt til snøbrettets utbredelse i Norge på forskjellige måter.

5.7.3 Snøbrettklubber i Norge

Her ønsker jeg å presentere korte utdrag som beskriver klubbaktiviteten innenfor snøbrett i Norge, hva en klubb var, og litt informasjon om de forskjellige for å la leseren forstå hva en snøbrettklubb er. Deretter ønsker jeg å presentere hvorfor jeg mener snøbrettklubber er en faktor som er med å svare på hvorfor snøbrett spredte seg.

Rishovd nevner i sitt leserinnlegg i VTB, at når det ble søkt om å få bli en del av skiforbundet fantes det tre- fire andre klubber i landet i tillegg til Uvyrslåmi Snøbrettlag som var med å søke, og som senere dannet et eget forbund isteden. (Rishovd, 1998, s. 3) Som nevnt tidligere i oppgaven ble det etablert klubber over hele landet, og 25 klubber fantes i Norge i 1991. Klubbene ble ofte etablert av kameratgjenger, uten noen tilknytning til et allerede eksisterende idrettslag. Som vi kan se i *Snowboardavisen* så er de fleste klubbene knyttet til og navngitt etter opprinnelsesstedet som f.eks. Askim Snowboardklubb, men det var også klubber med litt mer utradisjonelle navn, som f.eks. Geriatiske Snowboardere som var en klubb opprettet for å muligens oppmuntre de som i voksen alder ville begynne med snøbrett, til å melde seg inn i en klubb. (Snowboardavisen, 1992, s. 5)

På klubboversikten i *Snowboardavisen* ramses det også opp det som kaltes 'snowboardteams', som var utøvere, ofte samlet gjennom felles sponsor og/eller kameratgjenger. Disse lagene hadde ofte eksotiske navn som kanskje var ment å gjenspeile personlighetene til utøverne, som f.eks. Rasta Suicide Snowboard Team som holdt til i Oslo. (Snowboardavisen, 1992, s. 2)

Som skrevet om i et tidligere avsnitt ble Uvyrslåmi Snøbrettklubb dannet i 1986, og var blant de første klubbene i Norge. Oslo Snowboardklubb ble stiftet i 1990 av blant andre Halvor Engen. Medlemmene hadde faste treninger i Tryvannskeiva hvor de var blitt tildelt et område der det ble laget Halfpipe og hopp til freestyle trening. Med som trener var også Worldcup kjører Cedrik Cornell fra Rasta Suicide Snowboard Team, noe som gjør at vi kan trekke konklusjonen at denne klubben var etablert allerede i 1990.

Målet med klubben var å gi snowboardere i Oslo området bedre mulighet for trening under kyndig veiledning og forhåpentligvis få frem flere konkurransekjørere som kvalifiserer seg inn på landslaget. Medlemskap i klubben kostet 200,- for seniorer og 150,- for juniorer. (Snowboardavisen, 1991, s. 2)

I 1992 ble Bergen Snowboard klubb startet opp igjen, og fikk raskt nærmere 30 medlemmer. *Snowboardavisen* er tidlig ute med å introdusere den nyoppstartede klubben, fortelle om tilbudet deres og hvilke anlegg de holder til i. Klubben samarbeider litt med skiklubben Tertnes IL som låner dem boremaskiner og porter, samarbeidet gjør det mulig for klubben å satse på portkjøring på treninger i tillegg til freestyle. Denne promoteringen av nye klubber kan være viktig for å nå nye og potensielle medlemmer eller adoptører av aktiviteten snøbrett. *Snowboardavisen* er som nevnt et nisjemedie, men i alpin og snøbrettmiljøet kan en se på det som et viktig medium som når veldig mange brukere av skianleggene. (Snowboardavisen, 1993, s. 9)

I klubboversikten fra 1993 utgaven av *Snowboardavisen* talte antall brettklubber 52, økningen kan skyldes at avisen sluttet å skille mellom klubber og «team» som det tidligere har vært delt inn i, det viktige var at spredningen fortsatte og det var flere tilgjengelige klubber rundt om i landet for eventuelle nye adoptører (Snowboardavisen, 1993, s. 2)

Disse snøbrettklubbene kan ha vært med å bidra til utbredelse, da de var med å synliggjøre snøbrettklubbene i skianleggene. Klubbene samlet snøbrettkjørerne, organiserte treninger og konkurranser som kan ha økt eksponeringen snøbrett har hatt til utenforstående.

5.7.4 Snøbrettklubbenes habitus

Som Thorpe beskriver det så utvikles snøbrettkulturens habitus ved å delta fysisk i kulturen, eller å bli sosialisert inn i den. Det er i denne sosialiseringsprosessen overføring av praksis innefor brettkunnskap skjer via instruktører, jevnaldrende og eventuell observasjon. Som ny adoptør av fenomenet snøbrett observerer man gjerne deltagere av snøbrettklubbene i sitt lokale skianlegg. Rekrutteringen inn i snøbrettklubbene kan ha vært en god måte å tilegne seg snøbrettklubben og kulturens habitus, og få innpass i feltet. Gjennom observasjon og reproduksjon av andres sett med bevegelser og væremåte, kan nye adoptører lære hva som gir kroppslig kapital

innenfor feltet. Med kroppslig kapital mener jeg mestringen av bevegelsene slik at de blir mindre kalkulerte og blir en mer naturlig habitus. I snøbrettklubber kan det være et naturlig hierarki, der erfarne konkurransekjørerene og instruktørene har en høyere status og makt på bakgrunn av deres institusjonaliserte snøbrettkapital. Gjennom reproduksjon av habitus kan nye adoptører bli en del av forskjellige klasser innenfor feltet snøbrett. Habitus i feltet er med på å skille den nye snøbrettkjørereren fra et annet felt i skianlegget som er alpinksjørerene. Det å skilles fra dem, og være med på kroppsliggjøringen og reproduksjonen av habitus kan være med på å skape tilhørighet til snøbrett. Denne habitus hos snøbrettklubbene, kan stamme fra, å ha blitt konstruert på flere måter. Gjennom deltagerne i klubbens syn på hva som gir kapital i feltet. Som nevnt i teorikapittelet finnes det forskjellige former for kapital i snøbrett. Symbolsk kapital er høyt verdsatt i feltet og oppnås gjennom fysiske oppvisninger og risikotakning (Thorpe, 2011, s. 116) Det kan være at disse fysiske oppvisningene som er med på å forme habitus ble demonstrert på en annen arena enn på klubbtreninger. De som var aktive i snøbrettklubbene, kan vi se i mitt datamateriale også hjelpe til som instruktører på snøbrettcampene som også kan sees på som en viktig faktor, med tanke på å skape et sosialt nettverk av snøbrettkjørerere som sammen kan utvikle den norske snøbrettkulturens habitus.

Videre ønsker jeg å se på faktorer som muligens kan gi svar på hvorfor snøbrett spredte seg til å bli en utbredt aktivitet, og forsøke å anvende Bourdieus begreper kapital, habitus og felt samt teori om distinksjon for å ytterligere poengtere dette.

5.7.5 Snøbrettcamp

Jeg vil nå presentere hva en snøbrettcamp er og, beskrive noen forskjellige camper og hva som skjedde der. De kan ha vært essensielle i snøbrettets oppstart i Norge, både med tanke på rekrutteringen av nye adoptører, men også i utveksling av habitus i snøbrettfeltet, som kan ha vært forskjellige basert på fra hvor deltagerne kom fra. Det har blitt arrangert snøbrettcamper i Norge siden slutten av åttitallet ifølge Engen. Målet med en snøbrettcamp var å gi barn, unge og voksne mulighet til å få kjøre snøbrett sammen med likesinnede. En snøbrettcamp varer fra et par dager til en uke, og det bygges halfpipe og Super-G løyper for å gi optimale treningsforhold. Ifølge Engen at visjonen bak campene var å samle nybegynnere, øvede og

profesjonelle brettkjørere for optimalt læringsutbytte, i tillegg til den samlende effekten. Med samlende effekt menes viktigheten av å samle de få snøbrettkjørerne som fantes for å skape samhold og gode sosiale forhold. Engen ville at avstanden mellom proff og nybegynner skulle være så liten som mulig, slik at man bare følte seg som brettkjørere som koste seg sammen med samme aktivitet (Engen, 1991, s. 3). Det ble til flere av campene invitert profesjonelle snøbrettkjørere, både utenlandske og norske som skulle delta som instruktører.

De første vintercampene ble avholdt på Bjorli skisenter i Lesja kommune som ligger øverst i Gudbrandsdalen, mens sommercampene ble arrangert på Stryn sommerskisenter som ligger innerst i Nordfjord. Vinteren 90/91 var en særdeles snøfattig vinter, som gjorde at campene måtte flyttes i siste liten. HOT-Maszewski Snowboardcamp skulle vært på Oppdal, men ble flyttet til Golå var en av disse campene. På campen i Desember 1990 var worldcup stjernen Andre Maszewski invitert som instruktør for å lære nordmenn hva carving virkelig var. Deltakerne på campen var få pga. flyttingen, men av de som deltok var flertallet fra norgestoppen i Super-G og parallellslalåm (Snowboardavisen, 1991, ss. 1-8).

Den meget vellykkede Maszewski campen blir gjentatt på Stryn sommerskisenter i slutten av Juni samme år, Andre Maszewski sammen med Einar Lofthus og flere kjørere fra Oslo-klubben Rasta Suicide Snowboard team stiller som instruktører. Trening i både halfpipe og carving blir på agendaen, og det legges opp til trening på alle nivåer: Nybegynnerkurs, lett øvet og freestyle. Det blir i tillegg arrangert en snøbrettcamp i Juli på Stryn, men det blir uten Maszewski. (Snowboardavisen, 1991, ss. 1-8)

I tillegg til snøbrettcamper dette året(1991) ble det og arrangert en Jam Session på Vågslid skisenter 4. og 5. Mai. Dette arrangementet ble for første gang satt opp året før på Vågslid. På Jam Session møtte de største brettprodusentene opp med neste årets brettmodeller, så deltakerne fikk prøve, året før dette stilte Burton, Sims, Crazy Banana og Nidecker med sine nyheter. Siden Worldcup sesongen og var ferdig på denne tiden fikk deltakerne mulighet til å møte Terje Håkonsen, Dag Ove Karsten og

Åshild Lofthus sammen med store deler av norgeseliten. På Vågslid ble det mulighet til å teste alt fra de siste og råeste hoppene og halfpipene, til å få høre siste nytt fra den internasjonale snøbrettverden (Snowboardavisen, 1991, s. 13).

20-25. juli 1993 avholdes for fjerde gang «The World Camp» på Stryn. En camp sponset av Burton Snowboards. En av de mest populære campene og være med på, da konkurransesesongen nettopp er over, og noen av de største navnene internasjonalt skal delta som instruktører. Nybakte verdensmestere Terje Håkonsen og dobbeltverdensmester Åshild Lofthus stiller, samt 2.plass i VM halfpipe samme år Bryan Iguchi. Keith Wallace og Reto Lamm skal også delta som instruktører på Stryn. Åshild og Terje skal også delta som instruktører på campen som avholdes 29.juni-4.juli (Snowboardavisen, 1993, s. 6). Øvrige trenere på campen 29.juni-4.juli, som for øvrig ble kalt Nordic Snowboard Summer Camp Stryn, er nåværende landslagstrener Cedrik Cornell, Norgesmester Ernst Chr. Thue, Landslagstrener Carl Jørgen Nordberg og Emil Nordby som er en av de beste Norgescup kjørerne for øyeblikket. (Snowboardavisen, 1993, ss. 6-7).

På Marwin Sport campen samme året (1993) «svermet» det med snøbrettkjørere på Stryn, totalt var det mellom 400 og 500 brettkjørere i anlegget. Mange var der nok kun for å se på instruktørene som deltok på campen. Instruktørene var blant annet Håkonsen, Åshild Lofthus, Bertrand Denervaud og Massimo Perotti. Snowboardavisen oppfordrer alle som var på Stryn denne uken om å delta på campen neste år framfor å bare se på og henge i anlegget (Snowboardavisen, 1993, s. 6).

Campreferatene ovenfor som er fra *Snowboardavisen* er med for å dokumentere populariteten til campene. Vise til at flere av de første norske adoptørene, og utenlandske proffkjørere var med som instruktører I tillegg vil jeg vise at snøbrettcampene trakk kommersielle aktører/sponsorer som var både med å organisere og stilte med utstyr, da de har relevans for spredning.

Disse campene og arrangementene kan ha vært med på å rekruttere flere adoptører, og disse mulige adoptørene får oppleve snøbrett sammen med flere av opinionsleaderne på feltet. I Rogers adopsjonsstadier, kan vi plassere disse campene

under forsøksstadiet. Det innebærer villigheten til i det minste underkaste nyheten en prøve inntil videre. En faktor som kan ha innflytelse på adopsjonsprosessen er det som kalles en forandringsagent. En representant fra en organisasjon eller en instans som har til oppgave å påvirke den enkeltes beslutninger om adopsjon. I denne sammenhengen er det representantene fra de største brettprodusentene som stiller med sine aller nyeste brettmodeller. Kommersielle forandringsagenter har større betydning på forsøksstadiet enn på de øvrige stadiene i adopsjonsprosessen, men tillegges gjerne mindre troverdighet enn andre personlige kilder (Bråten, 1981, ss. 209-210).

5.7.6 Snøbrettcamp og Bourdieu

Jeg vil her forklare hvorfor brettkjørere trakk mot snøbrettcampene, ved hjelp av Bourdieus begreper. Det kan ha vært en av mekanismene som lå bak en eventuell spredning.

I forhold til skapelsen av snøbrett som et adskilt felt fra ski og andre alpine grener, kan snøbrettcampene ha vært en arena hvor habitus ble formet. Ungdommer kjørte sammen med utenlandske og norske profesjonelle konkurransekjørere de tidligere kun så på magasinforsider, la merke til hvordan de tedde seg, pratet og ikke minst kjørte. Snøbrettkjørere markerer ikke bare sin gruppeidentitet gjennom kroppsliggjorte synlige symboler som klær, klistremerker på brettene og så videre, mindre synlige aspekter av stil som for eksempel språk gjør seg gjeldende. Snøbrett lingo er identifiserbart og distinkt fra både vanlig tale i samfunnet, og andre idrettskulturer, spesielt ski. Denne 'lingoen' blir flere ganger demonstrert gjennom ordforklaringer i *Snowboardavis* og gjennom intervjuer med profesjonelle i avisa og i internasjonale snøbrettmagasiner. Mye av språket kommer også fra andre brett kulturer som skateboard og surfing, så vel som ungdoms og populærkultur (Thorpe, 2011, ss. 130-132).

Ved siden av språket og mote som et tydelig tegn på habitus, var måten å oppnå symbolsk kapital på å kjøre som proffene. For å oppnå symbolsk kapital måtte en gå høyt og stort i halfpipen eller på hoppene, eller man måtte carve godt (da de alpine

snøbrettgrenene fortsatt var populære). Slik ble et habitus formet, som hele tiden prøvde å øke nivået hos alle, ungdommene fikk og hjelp med ferdigheter av sine forbilder, som f.eks. Lofthus søsknene, Håkonsen, Franck, Kjeldaas og så videre. Måten disse snøbrettcampene var organisert, der de profesjonelle og nybegynnerne kjørte sammen kan ha vært gunstig med tanke på å minske avstanden mellom gruppene. Habitus ble overført og reproduisert fra instruktør til deltager. Det å delta på camp eller å være med som instruktør er et bevisst valg alle agentene har tatt. Dette valget er tatt fordi en har ønsket å være i et spesifikt miljø. Ønsket om å skille seg ut fra en annen klasse, og samle individer så like som mulig, med samme smak. Denne smaken virker som en sosial stedsans og påvirker hvilke felt agenter ønsker å delta i og være med på reproduksjonen av habitus (Thorpe, 2011, ss. 133-137).

Snøbrettcampene er et eksempel på slike fysiske samlingspunkter, der alle var agenter i snøbrettfeltet. Her kjente de fleste til det som ble utøvet som habitus og det kan være at alle bidro til reproduksjonen av dette, både instruktør, profesjonell og nybegynner. Gjennom snøbrettcampene ble og deltagerne eksponert for alle de materielle delene av snøbrettfeltet. Flere camper ble sponset av utstyrprodusenter, noe som medførte testing av nytt utstyr og klær. Dette er et eksempel på at globale faktorer påvirker dannelsen av et individs snøbretthabitus. Thorpe i *Snowboarding bodies*, er usikker på hva som gjør seg mest gjeldende som påvirker av globale og lokale faktorer (for eksempel jevnaldrende kjørere) (Thorpe, 2011, ss. 122-128). Det vi kan si er at begge er faktorer som er med på å forme det norske snøbrettfeltets habitus. De som er med på snøbrettcampene, og adopterer den habitus som opererer der, tar og kanskje den med seg til sine lokale klubber og anlegg, der den muligens blir reproduisert videre. Viktige adoptører av fenomenet som kanskje kan ha hatt mye innflytelse når det gjaldt habitus på grunn av sin maktposisjon i feltet, var Håkonsen og Franck m.fl. Nedenfor vil jeg prøve å forklare hva som gjør disse adoptørene/ opinionslederne (Bråten) viktige.

5.7.7 Håkonsen og Francks kapital

Håkonsen som på slutten av nittitallet nøt stor respekt i snøbrettmiljøet, ikke bare for sine evner, men også for å ta et standpunkt for snøbrett, og forsøk på å unngå at ski industrien spiser det opp. Håkonsen hadde den institusjonaliserte kapitalen i feltet,

ved å vinne mange internasjonale konkurranser og å være instruktør. Han hadde også mye kulturell kapital, ved å ofte bli sett i snøbrettmagasiner og videoer, samtidig som han fikk respekt av kjerne brettkjørerne ved å fokusere på å la snøbrett være snøbrett, og boikotte OL, og danne The Arctic Challenge sammen med Franck, der snøbrettkjørere bestemte reglene og kjørte sammen. Men mest av alt kan en påstå hadde Håkonsen den symbolske og kulturelle kapitalen. Kapital opparbeidet ved å være kjent for å gå høyere enn alle andre, altså utføre imponerende fysiske oppvisninger i fjellet og i halfpipen, og i tillegg figurere på mange magasinforsider og i snøbrettfilmer (Thorpe, 2011, s. 134).

En kan si at Håkonsen var ganske høyt oppe i snøbrettfeltet maktmessig på grunn av sin kapital, både internasjonalt og nasjonalt. Både Franck og Håkonsen hadde begge vunnet mange konkurranser både nasjonalt og internasjonalt og hadde opparbeidet seg det som Thorpe kaller institusjonalisert kapital. Disse kapitalformene var med på å styrke deres posisjon i snøbrettfeltet, fordi kapital i forskjellige former er med på å strukturere maktforholdet i feltet og bestemmer posisjonene agentene oppnår. Man kan si at Franck og Håkonsen var autoriteter i sitt felt, både gjenkjent av agenter innenfor feltet, men muligens også fra agenter i andre felt (Thorpe, 2011, ss. 115-116). Denne posisjonen kan ha gjort at de begge hadde stor påvirkningskraft når det gjaldt rekruttering. Francks og Håkonsens uttalelser i mediene om FIS arrangementer og IOC's styremåte, kan ha vært med å påvirke adoptører i vurderingsfasen om å slutte seg til snøbrett som fenomen, eller avskrive det totalt. Der begge utfall kan være sannsynlige er det vanskelig å slå fast hvilken vei adoptørene gikk, men det er viktig å være klar over at det kan ha telt positivt og negativt. Denne symbolske og kulturelle kapitalen Håkonsen hadde, kan ha blitt ervervet i fjellet, da han ved siden av konkurransekjøringen hyppig deltok i videoparts med mye løssnøkjøring. Gunnar Breivik hadde i 1990 noen interessante observasjoner om det nye fenomenet.

5.7.8 Snøbrett som subkultur

Gunnar Breivik kommenterer snøbrett i en artikkel i aftenposten. Som professor ved Norges Idrettshøgskole karakteriserer Breivik dristige sportsgrener som subkulturer. En egen verden der aktørene lever i sitt eget miljø, som neppe vil få stort omfang, til tross

for oppblomstring på åttitallet. Snøbrettkjøringen Breivik refererer til, er løssnøkjøringen i bratte bakker utenfor markerte løyper. Breivik beskriver risikosportsutøverne som folk i ungdomsårene som vokser opp uten for mange utfordringer når det gjelder fysisk aktivitet. Og at de bruker risikosport som symbol for å vise at de tilhører et bestemt utvalg av befolkningen (Breivik, 1990, s. 45).

Denne karakteristikken ligner veldig på den som blir portrettert både av Thorpe og Howe som ble nevnt i den internasjonale snøbretthistorien, men den gjaldt i USA.

Løssnøkjøring har alltid vært en stor del av snøbrett, kanskje mye av grunnen til at det hele begynte på bakgrunn av likheten til surfing. Filming av brettkjøring i fjellet har og blitt en måte å oppnå kapital blant brettkjørere i form av både økonomisk kapital, da deltagelse i filmer betydde sponsorpenger, men kanskje mest av alt symbolsk kapital. Prestisjen de oppnår ved å velge farlige linjer, utføre halsbrekkende stunt utfor klipper (Thorpe, 2011, s. 117). Å gå større og mer risikabelt enn nestemann er en måte å oppnå kapital i snøbrettfeltet. Snøbrettkjørerne som kun er ute etter å kjøre i fjellet, og ikke filmer for en spesifikk sponsor, får gjerne mindre økonomisk kapital fra andre i feltet, som for eksempel institusjoner i form av sponsorer. Men i den fjellkjørerdelen av snøbrettfeltet de er en del av, kan de oppnå flere former for kapital, som sosial kapital og symbolsk kapital som nevnt tidligere. Det kan gi dem større makt innenfor sitt felt, som gir status innenfor feltet. Breivik snakker om løssnøkjørerne som en egen gruppe av risikosportutøvere. Det er og kanskje det løssnøkjørerne vil, å skille seg fra de andre delene av snøbrettfeltet for å gjøre det de liker best. Samtidig spiller smak en stor rolle for hvilken del av feltet de er i (Thorpe, 2011, s. 116).

Løssnøkjørerne prioriterer kanskje ikke mote, på samme måte som deltagere i andre deler av snøbrettfeltet, fokuset er mer på praktiske klær for fjellet. Men smak i form av hvilket terreng de ønsker å kjøre i, og graden av risiko det utgjør å kjøre i fjellterreng er med på å skille dem ut i en distinkt subgruppe. Løssnøkjørerne kan og oppnå symbolsk kapital på tvers av fragmentene i snøbrettfeltet, da det er vanlig for sponsede konkurranseutøvere, og også filme i fjellterreng, for å få bilder i snøbrettmagasiner, eller 'parts' i snøbrettfilmer, så må de gjerne opp i fjellterreng, og inn i feltet til snøbrettkjørerne. Ofte er løssnøkjørerne med som guider, og viser steder det kan filmes og hva som kan gjøres. Deres kunnskap om fjellet og dets muligheter, er med å

gi symbolsk kapital, men også sosial kapital hos konkurranseutøverne, og andre deltagere i deres felt. Det er mye mystikk knyttet til slike frikjørere, som også er med på å lage et skille mellom løssnøkjørere og andre fragmenter av snøbrettfeltet (Thorpe, 2011, ss. 116-118).

Jeg vil nå presentere en interessant problemstilling som blir tatt opp i bøkene til både Thorpe og Howe, nemlig konflikten mellom skikjørere og brettkjørere i skianleggene. Alpint var en etablert aktivitet i Norge da snøbrett ankom tidlig på åttitallet. Da snøbrett ble mer og mer populært i USA, oppsto det konflikter i bakkene. Jeg vil prøve å trekke fram at jeg ikke har funnet evidens for at dette også skjedde i Norge. Jeg vil deretter trekke frem en interessant faktor som kan ha vært med å påvirke valget om snøbrett framfor alpint. Med snøbrett som aktivitet, fulgte penger i form av sponsorer. Disse sponsorene var i hovedsak utstyrssponsorer, men også store klesfirmaer meldte seg, og ville ha utøverne i deres merker. Dette gjorde at mote ble aktuelt i skianleggene, og kan ha vært en måte å skille agenter i snøbrettfeltet ytterligere fra alpintfeltet. Både med ønsket om å distansere seg fra alpintfeltet, og mote som et verktøy for å ytterligere gjøre dette, vil jeg prøve å koble dette til Bourdieus teori om smak og distinksjon. Et interessant fellestrekk hos de første adoptørene i oppgaven min som jeg har funnet, er at alle har bakgrunn i alpin skikjøring. Jeg vil se på noen faktorer som kan ha vært blant grunnene som gjorde at de valgte å begynne med snøbrettkjøring isteden.

5.7.9 Alpint møter snøbrett

Den 20. januar 1994 ble en artikkel av Gitte Johannesen fra Norpress publisert i Aftenposten (Johannesen, 1994). Artikkelen tar opp kulturkollisjonen mellom ski og snøbrett i USA, og sier samtidig litt om situasjonen i Norge. I USA forteller Johannesen om unge snøbrettkjørere som erter på seg de andre i bakken, de på slalåmski. Skikjørerne klager over at snøen kuttes opp av de surfbrettlignende sakene, mens snøbrettkjørerne på sin side klager over de trangsynte skiløperne, som vil stenge brettet ute fra det beste terrenget. Den nordamerikanske skiindustrien er havnet mellom barken og veden, ved at noen anlegg stenger utvalgte heiser for brettkjørerne,

mens andre anlegg utestenger dem helt. Allikevel står allerede brettentusiastene for ti prosent av skikortomsetningen, og mer skal det bli. Ifølge en beregning kommer antall brettkjørere til å forbi passere antall skikjørere innen 2012, skriver Newsweek (Johannesen, 1994).

Snøbrettinntoget har forandret alpinlandskapet. Vil du markedsføre et område for hele familien må du ha noe å tilby snøbrettkjørerne. «For junior vil ikke lenger stå på ski» sier redaktør Steve Casimiro i skibladet Powder til Newsweek. I USA er brettkjørerne for det meste unge menn med tilbøyelighet til dramatiske triks og manøvre som er umulig med to ski. Alpintkjørerne klager over at brettkjørerne viser lite respekt ovenfor dem i bakken, og er lite begeistret over at de også dekorerer brettene sine med banneord og midtsidepiker. Et annet blad «Ski Patrol» noterer seg at mange av protestene bunner mer i oppfatninger enn fakta. «At snøbrettkjørerne ofte ser ut som de ikke har kontroll, skyldes rett og slett at kjørestillingen ser klumpete ut sammenlignet med elegansen på ski» er konklusjonen (Johannesen, 1994).

I Norge forteller Olav Golberg, daglig leder i Norefjell skiskole og skiutleie til *Aftenposten* at snøbrett er blitt svært populært og er kommet for å bli. Ikke minst blant unge gutter i 12-15 årsalderen, og noen voksne. Golberg har selv deltatt på snøbrettkurs og syntes det var utrolig artig. Han har ikke lagt merke til noen av problemene eller konfliktene mellom snøbrett og alpintkjørerne, annet enn «den vanlige skepsisen i Norge til alt som er nytt» som Golberg selv uttrykker det. Han sier også at han ikke ser noe poeng i det å utestenge snøbrettkjørerne til fordel for alpintkjørerne. Bakken er stor nok for alle, og snøbrettkjørerne ønsker å være der like mye. I Norefjell Skiutleie, leies ski og brett ut på lik linje og sentret har nylig investert i mengder med både ski og brettutstyr (Johannesen, 1994).

En faktor som kan ha spilt inn i de første adoptørenes valg om å gå over til snøbrett, er påvirkningen fra utenlandske snøbrettmedier, der brettkjørerne ble fremstilt som unge og kule med tilhørende klær, og skilte seg fra de mer streite alpintkjørerne. Jeg har ikke funnet data på at konflikten har vært et tema i Norge. Men USA og internasjonale snøbrettmedier kan ha hatt en påvirkningskraft på unge norske lesere.

5.7.10 Mote som mekanisme?

26. Februar 1995 finner vi en midtsideartikkel i Aftenposten om alpin mote.

Artikkelforfatter går gjennom de ulike motene for snøbrett, telemark og slalåm, hva slags musikk de hører på, hvor gamle brukerne er og hvor de rekrutteres fra. Artikkelen viser ingen tegn til en vitenskapelig forskningsmetode, så resultatet er kun artikkelforfatters egen mening.

Jeg ønsker fortsatt og vise til den, da den faktisk berører tanken om smak, som jeg vil forklare nedenfor. Slalåmkjørere rekrutteres fra langrenn, bruker funksjonelle varme skidresser, hører på alt fra Vikingarna til listepop og driver med all mulig annen idrett. Telemarkkjørerne rekrutteres fra slalåm og langrenn, bruker vadmel nikkere og telemarksjakke, men og mer moderne vindtette skidresser, hører på rap, techno eller folkemusikk, og driver med vandring på fjellet i fritiden. Snøbrettkjørerne rekrutteres fra skateboard og slalåm, bruker romslige bukser og jakker, gjerne Gore-Tex, hører på Hard-Core og punk og driver med skateboard og surfing på fritiden. På den tiden artikkelen ble gitt ut var snøbrettmote 'in' både i og utenfor bakken, posete klær og hip hop musikk florerte på midten av 90-tallet (Aftenposten, 1997, s. 26).

Mote er en viktig del av smak, og som tidligere beskrevet var det viktig for snøbrettkjørerne å distansere seg fra skikjørerne. Tidligere var ekstreme farger, og neon vanlig blant brettkjørere for å vise at en ikke var en vanlig skikjører. Dette kan ha gitt en sosial kapital innenfor snøbrettfeltet, og kan ha vært med å gi posisjon i feltet. Som et opprør mot skiindustrien adopterte mange snøbrettkjørere 'skater' utseendet, som tydelig skilte dem fra skikjørerne. De brukte enorme 'cut off jeans', store hettegensere og caps bak fram (Howe, 1998, s. 85). Dette var en del av snøbrettets habitus, og kunne være en nødvendighet for noen for å oppnå kapital innenfor feltet. De som ikke hadde den rette holdningen, de beste ferdighetene, kunne bruke mote, som et verktøy for å passe inn i gruppen. Mote er en faktor som både kan være et hinder for inkludering, og være en lettvinnt måte å oppnå kapital (Thorpe, 2011, ss. 115-118). Alle potensielle adoptører hadde ikke råd til mengden klær og utstyr som krevdes for å tilsynelatende ta del i habitus i snøbrettfeltet og kan ha gjort at agenter valgte å trekke seg ut av feltet. Jeg har ikke funnet evidens for at mote har stått for x antall prosent spredning, men vi kan se på det som en mekanisme som lå bak spredningen,

og kan ha påvirket adoptører i retning adopsjon eller ikke adopsjon.

6 Konklusjon

Jeg vil nedenfor kort presentere konklusjonene på problemstillingene. De generelle hovedtrekkene ved; Innovatørene og de første adoptørenes bidrag til utbredelse, hvordan snøbrett kan ha spredt seg i Norge og hvilke faktorer som kan ha vært sentrale, hvilke mekanismer som kan ha ligget bak spredningen.

6.1 Innovatørene

Det er ingen spesifikk dato for snøbrettets oppstart i Norge, det vi vet er at skateboardkjørere i Oslo begynte tidlig å eksperimentere på snøbrett, at Oslo Snowboard senter ble åpnet i 1985 av Halvor Engen, og begynte å importere snøbrett. Snurferen kom til Norge rundt 1977-1978. Basert på vitneutsagn fra mitt datamateriale kan jeg hevde at det ble produsert snøbrett i Norge på begynnelsen av åttitallet, ved Tor Bækkelund og Anders Wittusen. Bækkelund begynte å produsere sine epoxy brett «Great White Sharks» med vannskibindinger i år 1982 i Molde. Wittusen hadde i 1986 forsøkt å få produsert brettene sine hos skiprodusenten Vielhaber i Lillehammer, men uten hell. Brettene til Wittusen og Bækkelund kan ha hentet inspirasjon fra Milovichs Winterstick og Poppens Snurfer, i tillegg til skateboard. De to norske brettprodusentenes bidrag til aktivitetens utbredelse kan sees på to måter. Rent praktisk har de begge bidratt med utstyr som gjorde det mulig å stå på snøbrett i de respektive områdene deres brett ble produsert. I området Wittusen eksisterte det et miljø for brettkjøring om vinteren, som kan ha økt eksponering til mulige adoptører noe som kan ha bidratt til spredning.

Som nevnt tidligere hadde Rishovd tatt inn rundt 50 snurfer brett på slutten av syttitallet som hadde solgt veldig godt. Et av de første moderne snøbrettene som ble solgt i Vinje, var det nylig importerte Burtonbrettet Rishovd solgte til Einar Lofthus i 1985.

Rishovd har mellom 1989 og 1998 vært en ivrig skribent for Snowboardavisa, vært delaktig i opprettelsen og vært tidligere leder for snøbrettforbundet. Dannelsen av Uvyrslåmi Snøbrettklubb, dannelsen av snøbrettforbundet sammen med blant andre

Bækkelund og Engen og promotering av snøbrett i Snowboardavisa er faktorer som kan ha bidratt til utbredelse av snøbrett i Norge.

6.2 De første adoptørene

Åshild Lofthus, Einar Lofthus, Terje Håkonsen, Daniel Franck og Ernst Christian Thue og Stine Brun Kjeldaas er snøbrettkjøerne jeg har valgt å kalle de første adoptørene av snøbrett i Norge. Anders Wittusen, Tor Bækkelund og Harald Rishovd, var også blant de første adoptørene av aktiviteten i Norge, men de er blitt gjort rede for som innovatører, da deres bidrag til aktiviteten var annerledes enn de ovennevnte. I Vinje kommune var Åshild og Einar Lofthus de første adoptørene av fenomenet snøbrett som idrettsaktivitet. De var begge to aktive i idrettsmiljøet, både på fotballbanen, i hoppbakken, og i slalåmløypene. Det ble arrangert treninger og konkurranser på snøbrett av Uvyrslåmi Snøbrettlag, og de fikk kjøre internasjonale konkurranser for klubben. Søsknene fikk mye oppmerksomhet i lokalavisa gjennom sine prestasjoner nasjonalt og internasjonalt på slutten av åttitallet, og snøbrett som idrett fikk mye publisitet i kommunen gjennom dem. Deres prestasjoner fikk og etter hvert oppmerksomhet i Aftenposten, da nyheten om dem nådde hovedstaden.

Franck, Kjeldaas, Thue og Håkonsen var og tidlige adoptører av fenomenet snøbrett. Felles for dem var at de var en del av alpinmiljøet i sine respektive hjemkommuner. Franck fra Gjerdrum, Kjeldaas fra Kongsberg og Håkonsen fra Vinje, de var alle fire med å dominere nittitallets internasjonale konkurransesirkus.

Som opinionsledere i sitt felt er disse adoptørene store innflytelseskilder i vurderingsfasen av adopsjonsprosessen, og deres uttalelser og oppvisning av ferdigheter kan ha bidratt til utbredelsen både lokalt der de kom fra, og nasjonalt. Disse første adoptørene har gjennom forskjellige medier, blitt eksponert for resten av samfunnet, som kan ha bidratt til at flere ble nysgjerrige på den nye aktiviteten. Som fortalt tidligere presenterte Bråten, Lave og Marchs sammenstilling hvor de konkluderte med at jo hyppigere potensielle adoptører blir eksponert for et nytt fenomen, jo mer øker sannsynligheten for at man gir fenomenet en sjanse. I mitt tilfelle vil det si at jo oftere de første adoptørene ble nevnt i medier, jo oftere ble

potensielle adoptører eksponert for aktiviteten snøbrett, noe som igjen økte sjansen for at folk ga aktiviteten en sjanse.

Halvor Engen er muligens en av de mest ukjente av innovatør og adoptørene for de som ikke har vært i snøbrettmiljøet, men hans innsats for snøbrettets oppstart kan sees på som viktig. Han åpnet tidlig et snøbrettutsalg i Oslo, og senere startet han sammen med Cornell m.fl. *Snowboardavisa*, som var snøbrettkjørernes eget medium der nyheter innenfor aktiviteten, idretten og kulturen ble promotert. Engen var og med å starte opp NSBF i 1987, og satt i styret i flere år, men kanskje det viktigste han var med på var oppstarten av snøbrettcampene, som var med å samle brettkjørere fra hele landet og både det og oppstarten av avisa kan ha hatt stor betydning for spredningen av fenomenet snøbrett i landet. Som nevnt tidligere er nisjemediet viktig med tanke på eksponeringen mot adoptører, i nisjemediet ble også flere av opinionslederne presentert, som også kan ha bidratt med tanke på deres makt på vurderingsstadiet av adopsjonsprosessen. Engens bidrag til snøbrettets utbredelse er som med de andre adoptørene vanskelig å bevise, og kan bare kalles sannsynlig.

I forhold til Bråtens teori fungerte Engen som en forandringsagent, da han representerte kommersielle aktører som: Oslo Snowboardsenter og *Snowboardavisa*, og en organisasjon: Norges Snowboardforbund, som alle tre har til hensikt å påvirke spredningen av snøbrett. I tillegg var Engen med å organisere snøbrettcampene, hvor opinionsledere som de første adoptørene var med som instruktører for nybegynnere og andre campdeltagere

6.3 Spredning

-Hvordan har innovasjonen snøbrett spredt seg til å bli en så populær aktivitet og idrettsgren?

Det er flere faktorer å peke på når vi har sett på hvordan snøbrett har spredt seg i Norge, og som jeg allerede har nevnt kan innovatørene og de første adoptørene ha vært viktige. Om man ikke var i bakken og så snøbrettkjørerne, så kunne man lese om dem i lokale og riksdekkende aviser. Lokalaviser som Vest-Telemark blad, har bidratt til promoteringen av snøbrett gjennom idrettslige og ikke idrettslige artikler om snøbrett og dets utøvere. Aftenposten bidro også til eksponeringen av de norske resultatene i snøbrettkonkurranser internasjonalt, og som Rogers forteller om i sine adopsjonsstadier er det upersonlige kanaler som massemedier som er viktigst når det gjelder stadiet av adopsjon som omhandler oppmerksomhet, at man blir klar over at det finnes et nytt fenomen som kalles snøbrett. At man ofte blir eksponert for snøbrett gjennom medier kan øke sjansen til at man blir oppmerksom på det og begynner å vurdere det. Denne eksponeringen kan og ha skjedd når en leste Snowboardavisa. Denne avisa var en gratisavis som ble funnet overalt i Oslo og omegn, i sportsbutikker og skisentre landet rundt, som handlet kun om snøbrett.

I vurderingsfasen, altså når man først har tenkt å prøve snøbrett teller personlige kanaler mest for mulig adopsjon. Med personlige kanaler mener jeg for eksempel andre faktiske adoptører som en ser i bakken, prater med på fritiden eller leser meningene til i avisene. Såkalte opinionsledere innenfor et nytt fenomen er og viktige i denne prosessen, og der kan vi se til de første adoptørene vi allerede har gjort rede for.

En annen kilde er det som kalles en innflytelsesagent. Og i Norge kan snøbrettforbundet gjennom klubbene ha vært en faktor for påvirkning. På forsøkstadiet i Rogers adopsjonsstadier har kommersielle forandringsagenter større betydning enn de har på de andre stadiene. Kommersielle forandringsagenter kan være importører, produsenter og leverandører av brettutstyr, som reklamerer for sine produkter i aviser, i butikker og på snøbrettcampene.

Et viktig punkt i Snowboardavisa var klubboversikten hvor en kunne se hvor i landet klubbene holdt til og hvem som drev de, da ble det enklere å ta kontakt for å finne noen å kjøre snøbrett sammen med og kanskje større sannsynlighet for å faktisk adoptere fenomenet. Snøbrettklubbene har bidratt til utbredelsen ved å synliggjøre snøbrettkjørerne i form av organiserte treninger og konkurranser i bakkene.

De fleste av de første adoptørene har også fungert som instruktører på snøbrettcampene, noe som gjør dem til mer personlige innflytelseskilder for potensielle adoptører som prøver snøbrett på en av campene. Et av de viktige forholdene som påvirker spredning og adopsjon er hvilke sosiale strukturer de mulige adoptørene tilhører. Om de mulige adoptørene er på snøbrettcampene omgitt av et sosialt nettverk fullt av snøbrettkjørere, og opinionsledere de har blitt eksponert for gjennom norsk media som idoler, er sjansen stor for at forsøksstadiet blir vellykket med tanke på mulig adopsjon.

Snøbrettkonkurranser i landet kan også ha hatt en betydning for spredning. Jo mer populært snøbrett ble, jo flere alpinanlegg tilrettela for snøbrett, og begynte også å være arena for konkurranser arrangert av klubb og forbund. Dette betydde både at snøbrettkjørerne hadde bedre anlegg å kjøre i og trene på, men også at snøbrett i Norge utviklet seg til å bli en publikumssport, hvor folk kom for å se på snøbrettarrangementer, konkurranser og show. Faktiske adoptører deltar i konkurransen for å delta, eller vinne og kommer tett på mulige adoptører i publikum uten å med vilje ønske å rekruttere dem. Dette kan ha bidratt til spredning.

6.4 Mekanismer bak spredning

En av mekanismene bak spredning kan være tanken om smak. Individens behov for å skille seg ut fra en annen klasse, samle individer så like som mulig, og så forskjellige som mulig fra andre klasser. Da snøbrett kom til Norge var allerede slalåm en etablert aktivitet og idrett i landet. Folk kjørte alpint av rekreasjonelle grunner i alpinanleggene, samt trente og konkurrerte i slalåm og andre alpine grener. Da snøbrett kom kan det ha virket som et friskt pust i en ellers ensidig hverdag om vinteren. Folk gikk enten på langrenn, eller sto slalåm, så det å ha ett brett kan ha pirret nysgjerrigheten til unge. I starten var det for det meste ungdom som gikk over til snøbrett som idrett eller aktivitet, det kan skyldes ønsket om at ungdom som klasse skulle skille seg fra den voksne klassen. Snøbrett var det stikk motsatte av ski i starten, en stod sidelengs, en hadde andre klær, i USA oppførte de seg også annerledes. Det var helt andre kroppslige strukturer som utgjorde snøbrett.

Ved å tilegne seg et nytt habitus skilte de ungdommene som begynte å kjøre brett seg fra de allerede eksisterende skikjørerne. Denne habitus skapes ved å sosialiseres inn i snøbrettkulturen i miljøet, noe som er ytterligere med på å øke avstanden til ski. Dette habitus kan også ha blitt eksponert til potensielle brukere gjennom snøbrettmagasiner, filmer og visningen av konkurranser på TV. Klesstil og mote gjorde seg også gjeldende i motsetningen brett skulle ha til ski, og det kan ha vært en av grunnene til at noen gikk for snøbrett framfor ski. Ungdom og voksne fra skateboardsmiljøet så kanskje likheter mellom sitt felt og snøbrettfeltet, folk kledde seg likt og oppførte seg likt, ting var ikke så strengt og oppstivet, det kan ha bidratt til at skateboardskjørerne trakk i bakken om vinteren, da det nå fantes et alternativ som lignet mer deres skateboardsfelt. Dette gjaldt og surferne. En arena hvor en slik tilegning kan ha funnet sted er på snøbrettcampene, og i snøbrettklubbene som jeg har diskutert tidligere i oppgaven. Dette var arenaer hvor det kun var snøbrettkjørere, nybegynnere og profesjonelle side om side, med instruktører som bidro til reproduksjon av habitus.

7 Referanser

- Aftenposten. (1995, Februar 6). Luftige hopp og sprett på brett. *Aftenposten*, s. 12.
- Aftenposten. (1997, januar 23). Boardere uten brett. *Aftenposten*, s. 26.
- Aftenposten. (1997, November 10). god norsk start på snøbrett. *Aftenposten*, s. 41.
- Aftenposten. (1997, April 20). Lukrativt for norske snøbrett-ess. *Aftenposten*, s. 16.
- Aftenposten. (1997, Mars 24). Snøbrett. *Aftenposten*, s. 22.
- Aftenposten. (1997, Februar 17). Snøbrett. *Aftenposten*, s. 38.
- Aftenposten. (1997, Mars 3). Snøbrett. *Aftenposten*, s. 40.
- Aftenposten. (1998, Januar 18). EM-sølv til Brun-Kjeldaas. *Aftenposten*, s. 51.
- Aftenposten. (1998, Februar 12). To OL-sølv på ett brett. *Aftenposten*, s. 22.
- Aftenposten. (2012, Februar 08). *Dette er Norges mestvinnende brettkjører*. Hentet fra Aftenposten sport: http://www.aftenposten.no/100Sport/snowboard/Dette-er-Norges-mestvinnende-brettkjorer-191450_1.snd
- Bøe, O. (1966). *Norsk skitradisjon*. Oslo: Samlaget.
- Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen*. Oslo: Pax forlag.
- Bråten, S. (1981). *modeller av menneske og samfunn*. Oslo-Bergen-Tromsø: Universitetsforlaget.
- Breivik, G. (1990, juni 8). Rus og mavesug. *Aftenposten fokus*, s. 45.
- Bridges, P. (2014, November 5). *Boycott the olympics*. Hentet fra Snowboarder.com: <http://www.snowboarder.com/featured/boycott-the-olympics-the-ioc-needs-snowboarding-more-than-we-need-them/#ihQrIGtFsLpQaHP.97>
- Brunes, A. O. (1999). *Aktivitetslære*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bugge, M. (1991, Mars 19). Vinterens suverene ener. *Aftenposten Idrett*, s. 31.
- Christensen, O. (2001). *Absolutt Snowboard, Studier i sidelengs ungdomskulturer*. Unipub Forlag.
- Ellingsen, E. (1995, Februar 26). Tre typer i bakken. *Aftenposten*, ss. 13-28.
- Engen, H. (1991, Februar 20). Leder. *Snowboard-avisen*, s. 3.
- Engen, H. (1991, Februar 20). Utgiver. *Snowboard-avisen*.
- Engen, H. (1993, November 3). Leder! *Snowboardavisen*, s. 3.
- Eriksen, L. A. (1996). *Snowboard: En innføring*. Oslo: Cappelen.
- Grue, Ø. (1994, Mars 20). Vipturn i bakken. *Aftenposten*, ss. 30-31.

- Hansen, E. (2012, Februar 08). *Fra uønsket til megastjerner*. Hentet fra Aftenposten.no: <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Fra-uonsket-til-megastjerner-6758526.html>
- Hanstad, D. V. (2011, Januar 4). *Norges Idrettshøgskole.no*. Hentet fra Utydelig forhold mellom topp og bredde: <http://www.nih.no/om-nih/aktuelt/nyhetsarkiv/2011/januar/utydelig-forhold-mellom-topp-og-bredde/>
- Hilary Evans, A. G. (2016, Mai 9). *Sports-reference.com*. Hentet fra Snowboarding at the 1998 Nagano Winter Games:: <http://www.sports-reference.com/olympics/winter/1998/SNB/mens-halfpipe.html>
- Holmlund, T. B. (1997, Januar 5). En høyt-svevende livsstil. *Aftenposten*, s. 14.
- Howe, S. (1998). *(sick) A cultural history of snowboarding*. New York: St. Martin's press.
- Idås, B. (1993, Februar 19). sommer camp Stryn. *Aftenposten*, s. 5.
- Johannesen, G. (1994, Januar 20). Brett eller ski i bakken. *Aftenposten*.
- Johansen, R. V. (1997, November 30). Francks oppvisning. *Aftenposten*, s. 55.
- K.J.N. (1992, Oktober 25). Profil Ernst Christian Thue. *Snowboardavisen*.
- Kirkebøen, S. E. (1995, Desember 15). Vår ukjente topp i alpene. *Aftenposten*, s. 39.
- Kjeldstadli, K. (2000). *Fortida er ikke hva den en gang var*. Universitetsforlaget.
- Lov for Snowboardforbundet*. (1996, Mars 16). Hentet fra Snowboardforbundet.no: http://www.snowboardforbundet.no/sitefiles/14/Styredokumenter/LOV_Snowboardforbundet_110617.pdf
- Lundeberg, T. (1994, Februar 24). Hoppar salto med hardingfele. *Vest-Telemark blad*, s. 7.
- Nordby, T. (1993, Mars). Et forrykende Verdensmesterskap. *Snowboardavisen*, s. 3.
- Norges Snowboard Forbund. (2014). *www.snowboardforbundet.no*. Hentet fra <http://www.snowboardforbundet.no/info/om-snowboarding/historie/>
- Omtvedt, T. (1992, Oktober 25). Avoriaz-et eldorado for snowboardere. *Snowboardavisen*, s. 3.
- Rishovd, H. (1998, Januar 27). Om snøbrett, Terje Håkonsen, Knut Tore Apeland og OL. *Vest-Telemark blad*, s. 3.
- Risvand, N. E. (1995, Februar 6). Luftige hopp og sprett på brett. *Aftenposten*, s. 12.
- Rønningen, B. (1998, Januar 20). Flott Terje! *Vest-Telemark blad*, s. 3.

- Seip, J. A. (1983). *Problemer og metoder i historieforskningen: [Artikler, innlegg, foredrag 1940-1977]*. Oslo: Gyldendal.
- Sisjord, M. K. (2005). Snowboard -en kjønnnet ungdomskultur. *Tidsskrift for Ungdomsforskning*, ss. 65-82.
- Snowboardavisen. (1991, Februar 20). HOT-Maszewski Snowboard Camp på Stryn Sommerskisenter 26-30. Juni. *Snowboard-avisen*, ss. 1-8.
- Snowboardavisen. (1991, Februar 20). Jam Session på Vågslid skisenter 4. og 5. mai. *Snowboard-avisen*, s. 13.
- Snowboardavisen. (1991, Februar 20). Klubboversikt. *Snowboard-avisen*.
- Snowboardavisen. (1991, Februar 20). Oslo snowboard klubb. *Snowboardavisen*, s. 2.
- Snowboardavisen. (1991, Februar 20). Snowboard avisa. *Snowboard-avisen*.
- Snowboardavisen. (1991, Februar 20). Snowboard camp på Lillehammer 17-20. januar 1991. *Snowboard-avisen*, s. 3.
- Snowboardavisen. (1991, Februar 20). World cup stjernen Andre Maszewski på norgesbesøk. *Snowboard-avisen*, ss. 1-8.
- Snowboardavisen. (1992, Oktober 25). Klubber. *Snowboard-avisen*, s. 2.
- Snowboardavisen. (1992, Oktober 25). Snowboardere i alle aldre. *Snowboardavisen*, s. 5.
- Snowboardavisen. (1992, Oktober 25). Stryn snowboard festival 24.-28.juni 92. *Snowboardavisen*, s. 6.
- Snowboardavisen. (1993, November 3). Bergen Snowboard klubb. *Snowboardavisen*, s. 9.
- Snowboardavisen. (1993, November 3). Boarder-Cross. *Snowboardavisen*, s. 4.
- Snowboardavisen. (1993, November 3). Det første Scandinaviske snowboardmesterskapet. *Snowboardavisen*, s. 12.
- Snowboardavisen. (1993, November 3). Em'93. *Snowboardavisen*, s. 13.
- Snowboardavisen. (1993, Mars). Klubber. *Snowboardavisen*, s. 2.
- Snowboardavisen. (1993, Mars). Nordic Snowboard Summer Camp Stryn 93. *Snowboardavisen*, ss. 6-7.
- Snowboardavisen. (1993, November 3). Profil-Stine Brun Kjeldaas. *Snowboardavisen*, s. 7.
- Snowboardavisen. (1993, November 3). Ryktebørsen. *Snowboardavisen*, s. 6.
- Snowboardavisen. (1993, November 3). Snowboard Camp Oppdal 20.-23. januar 1994. *Snowboardavisen*, s. 8.

Snowboardavisen. (1993, Mars 1). Snowboard i Lillehammer OL 1994. *Snowboardavisen*, s. 4.

Snowboardavisen. (1993, Mars). The World Camp. *Snowboardavisen*, s. 6.

Snowboardavisen. (1993, November 3). Trysilfjellet. *Snowboardavisen*, s. 7.

Snowboardavisen. (1994, November 7). Forholdet mellom NSBF og NIF. *Snowboardavisen*, s. 2.

Snowboardavisen. (1994, November 7). Intervju med Daniel Franck. *Snowboardavisen*, s. 3.

Snowboardavisen. (1994, November 7). Ryktebørsen. *Snowboardavisen*, s. 13.

Snowboardavisen. (1994, November 7). Ryktebørsen. *Snowboardavisen*, s. 13.

Snowboardavisen. (1995, November 9). 2dre ISF verdensmesterskap. *Snowboardavisen*, s. 3.

Snowboardavisen. (1995, November 9). ISF Europamesterskap'95 Tahkovuori/Finland. *Snowboardavisen*, s. 2.

Snowboardavisen. (1996, Februar). Internasjonale renn sesongen 1995/96. *Snowboardavisen*, s. 2.

Snowboardavisen. (1996, Februar). ISF World Cup serien 1995/96. *Snowboardavisen*, s. 15.

Snowboardavisen. (1996, Februar). Snowboardsporten er nå olympisk gren. *Snowboardavisen*, s. 2.

Snowboardforbundet. (2016, Januar 22). www.snowboardforbundet.no/info. Hentet fra Info: <http://www.snowboardforbundet.no/info/>

Sortland, G. (1998, Januar 15). Vest-Telemark i Nagano. *Vest-Telemark blad*, s. 3.

The Organizing Committee for the XVIII Olympic Winter Games. (1998). *The XVIII Olympic Winter Games*. Nagano City, Japan: The Organizing Committee for the XVIII. Hentet fra http://library.la84.org/6oic/OfficialReports/1998/Vol3_e.pdf

Thorpe, H. (2011). *Snowboarding bodies in theory and practice*. Palgrave Macmillan.

Transworld Snowboarding. (1996, Desember 1). www.transworldsnowboarding.com. Hentet fra Snowboard history timeline part 1 (1960's-70's): <http://snowboarding.transworld.net/uncategorized/snowboard-history-timeline-part-11960s-70s/#LQrTUgutt5vWkLle.97>

Vest-Telemark Blad. (1988, April 23). Sylv og to bronse til Åshild lofthus. *Vest-Telemark Blad*.

Vest-Telemark blad. (1988, Mars 8). Uvyrslåmi Snobrettlag størst i landet -Vinje i teten i ny alpin gren. *Vest-Telemark blad*, s. 8.

Vest-Telemark Blad. (1988, Mars 24). Uvyrslåmi til topps i Snobrett NM. *Vest Telemark Blad*, s. 12.

Vest-Telemark Blad. (1989, Mai 23). Rullebrettfeber raser i Vinje-men bruk vitet. *Vest-Telemark Blad*, s. 7.

Vest-Telemark Blad. (1989, Januar 31). WC-siger til Åshild fra Vinje. *Vest Telemark Blad*, s. 7.

Vest-Telemark Blad. (1990, November 6). 15-årig Snobrettproff. *Vest Telemark Blad*, s. 12.

Vest-Telemark Blad. (1990, Januar 31). Løparar fra Uvyrslåmi tok alle sigrar på Rauland i helga. *Vest Telemark Blad*, s. 11.

Vest-Telemark Blad. (1990, Februar 31). To NM-gull til Vinjes Terje Håkonsen. *Vest Telemark BLad*, s. 12.

Vest-Telemark Blad. (1991, Mars 26). Åshild Lofthus og Terje Håkonsen nordiske meistrar i Halfpipe. *Vest Telemark Blad*, s. 16.

Vest-Telemark Blad. (1991, Januar). EM-titlar til Åshild Lofthus og Terje Håkonsen. *Vest Telemark Blad*, s. 14.

Vest-Telemark Blad. (1991, April 9). Fem gull til Uvyrslåmi. *Vest Telemark Blad*, s. 8.

Vest-Telemark Blad. (1991, Desember 19). Terje Håkonsen suveren i VC-renn. *Vest Telemark Blad*, s. 16.

Vest-Telemark Blad. (1992, Mai 16). 10 000 kroner i stipend til Åshild, Terje og Knut Tore. *Vest-Telemark blad*, s. 16.

Vest-Telemark Blad. (1992, Januar 2). Europacup i snobrett. *Vest Telemark Blad*, s. 15.

Vest-Telemark Blad. (1992, Mars 12). Verdiscupen i snobrett. *Vest Telemark Blad*, s. 16.

Vest-Telemark Blad. (1993, Oktober 2). Åshild Lofthus fyrst ut med OL-elden. *Vest-Telemark blad*, s. 1.

Vest-Telemark Blad. (1993, April 15). EM-siger til Terje Håkonsen. *Vest-Telemark blad*, s. 16.

Vest-Telemark Blad. (1993, November 29). Kjempesuksess for eldtenninga i Morgedal.

Vest-Telemark blad, s. 1.

Vest-Telemark Blad. (1993, Januar 12). Tre snøbrett-VM til Uvyrdslåmi. *Vest-Telemark*

blad, s. 8.

Vest-Telemark blad. (1995, Desember 5). Snøbrettkjøring. *Vest-Telemark blad*, s. 4.

Vest-Telemark blad. (1995, Mars). VM tittel til Terje. *Vest-Telemark blad*, s. 4.

Vest-Telemark blad. (1996, januar 23). Verdiscupen i snøbrett. *Vest-Telemark blad*, s. 4.

Vest-Telemark blad. (1997, Februar 11). EM-gull til Terje Håkonsen. *Vest-telemark blad*,

s. 4.

Vest-Telemark blad. (1997, Mars 25). Håkonsen bortdømt i USA. *Vest-Telemark blad*, s. 4.

Vest-Telemark blad. (1997, Mars 4). Terje Håkonsen verdensmester. *Vest-Telemark blad*,

s. 4.

Wikipedia. (2016, Mai 04). *Wikipedia*. Hentet fra Air & Style:

https://en.wikipedia.org/wiki/Air_%26_Style

Vedlegg

Vedlegget er et notatark fra møtet med Halvor Engen, godkjent muntlig og per epost.

Møte med Halvor Engen, Tidl. Medlem av styret i snowboardforbundet. Tirsdag 12. Januar 2016

- Han har selv kjørt og solgt brett siden 1985, de importerte da brettene fra Østerrike og USA og Truls Omtvedt importerte brett fra Sveits. Veldig få kjørte på eller hadde brett, og man fikk ikke lov å ta heisen i Tryvann eller Kirkerud i starten. Tryvann åpnet opp for kjøring for snowboardere før Kirkerud, dette medførte at i starten måtte brettene bæres opp før en kunne kjøre ned på de.

Halvor startet med snowboard camper i 1988 og er en av de som har jobbet lengst i med organisering av snowboardcamper. I starten kunne de så vidt kjøre brett selv men de ville ha et samlingspunkt der alle delte samme interessen. I vanlige alpine skisentre fikk ikke snowboardere boltre seg, lage hopp, halfpipe osv. som var en stor del av konkurranseformen internasjonalt. Derfor ble det organisert camper i f.eks Bjorli og Oppdal om vinteren og på Stryn sommerskisenter om sommeren, hvor de gravde til halfpipes og hopp slik at ungdommen kunne få prøve seg på brett, lære å kjøre, samtidig som proffene kunne få øve inn triksene de selv senere skulle bruke i konkurranser senere. Som organisator syntes Halvor det var viktig at snowboardcampene ikke ble som i resten av Europa og USA. Der fungerte campene ofte som en «ride with the pro's» event, hvor man egentlig bare satt og så på proffene kjøre. I de norske snowboardcampene samarbeidet flere proffe kjørere fra både Norge og resten av verden, om å lage en halfpipe og andre løyper, og aktivt coache ungdommen på snowboard. Senere olympisk sølvvinner Stine Brun Kjeldaas var deltaker på campen ett av de første årene, der hun fikk sin første opplevelse av å kunne kjøre brett sammen med de aktive konkurransekjørerene. Noen år senere kom Kjeldaas tilbake, men da som instruktør, og Halvor forteller om hvordan Kjeldaas med tårer i øynene fortalte om at hele jentegruppa hennes nå hadde lært seg en 360 graders rotasjon i løpet av campen. Andre norske worldcup kjørere som deltok som instruktører var Åshild Lofthus og broren Einar, Daniel Franck og Terje Håkonsen. Terje hadde vært med en del år for å trene selv men hadde ikke egen gruppe men spurte om å få trene egen gruppe da Daniel Franck hadde jobbet som instruktør der året før.

Internasjonale profiler som blant annet amerikanske Seth Miller, Seth Neary, var med som instruktører på campen. Andre norske World cup kjørere fra 90tallet som tidligere hadde vært med som elever på campene, f.eks. Marius Sommer, Klas Wangen, Klaus Hole med flere og flere av landslags trenerne dukket også opp som trenere på campene for å bedre rekrutteringen til norgescupen i snowboard.. Snowboard sommercamper på Stryn Sommerskisenter ble drevet av Halvor hver sommer frem til 2011 med deltakere fra hele verden, blant annet fra Australia, Usa, Canada og hele Europa. Mange norske landslagskjørere har gjennom tidene begynt sin karriere på sommercampene på Stryn. F.eks Mikkel Bang. Pga. kjørere i verdenstoppen både fra Norge og fra andre land, ble det et par ganger arrangert mesterskap på disse snowboardcampene, med mange norske kjørere som hevdet seg. Dette lot seg gjøre ved at det var et tett samarbeid mellom snowboardforbundet i Norge og det internasjonale snowboardforbundet, og fordi det var så mange internasjonale kjørere i verdenstoppen som deltok som trenere og deltakere på campene.

Var med å reiste rundt med landslaget som dro på konkurranser i utland og innland i mange år, Den gang leide snowboardforbundet buss for landslagskjørerne til de største mesterskapene i Europa.

- Halvor var i sin tid med på å starte Norges Snowboard Forbund 1987 og satt i styret i mange år. En av grunnene til at de ville samles innenfor en større organisasjon var fordi når de konkurrerte, trengte de bl.a. en forsikring som ville dekke evt. Personskader. De tok kontakt med skiforbundet for å høre om muligheten til å bli tilsluttet dem. På møtet med skiforbundet helt i starten ble det fortalt at de var velkommen som en gren innenfor skiforbundet, og forsikring på konkurranseutøvere skulle kunne ordnes. Men det var ikke snakk om å få noen støtte fra dem til, f.eks: reisegodtgjørelser og utstyr. Derfor valgte de heller å stifte sitt eget forbund sammen med aktive snowboardere og organisere og videreutvikle snowboardidretten i eget forbund styrt av snowboardere, der både Halvor Engen og Truls Omtvedt brukte penger av egen lomme for å finansiere en del av kostnadene de første årene til reiser og møter med f.eks det internasjonale snowboardforbundet ISF..

- Han startet Oslo Snowboard Klubb i 1990.
- Etablerte det først norske snowboard tidsskriftet "Snowboard Avisen" (60.000 eks pr. utgivelse) allerede i 1989 og holdt det gående med det til 1999.

- Han jobbet også aktivt som snowboard instruktør i over 15 år og var med på å utarbeide og tilrettelegge det første kurset for instruktører i Norge gjennom Snowboardforbundet i samarbeid med landslagskjører Cedrik Cornell. Var med å lage instruksjonsvideo i 6 episoder for snowboard med NRK som ble sendt rett før dagsrevyen rundt 1994.